

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL'DA YAYGIN EĞİTİMDE GÖRÜLEN BAĞLAMA ÖĞRETİM
PROBLEMLERİ**

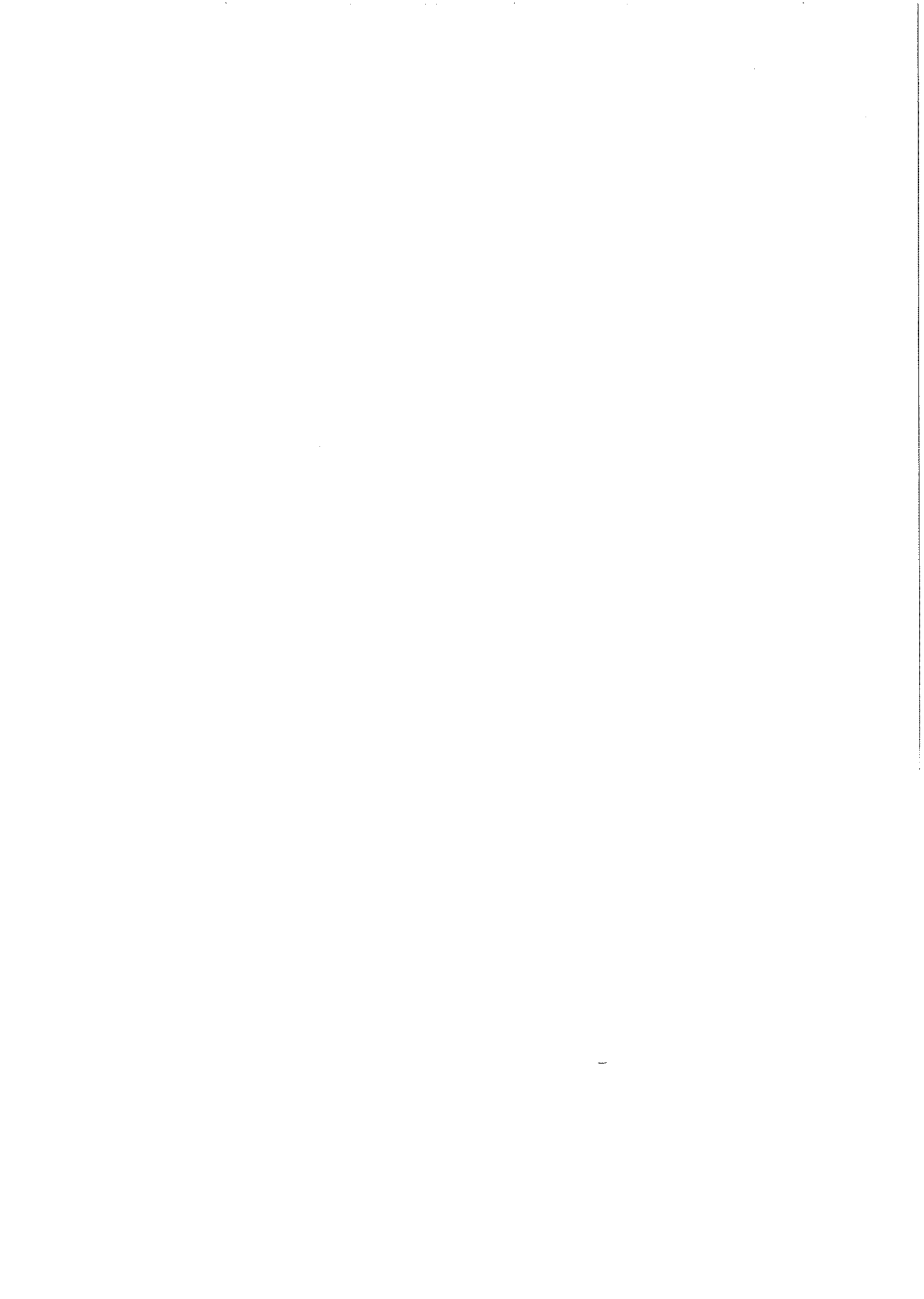
YÜKSEK LİSANS TEZİ

FUAT İKİZ

Ana Sanat Dalı : TÜRK MÜZİĞİ

Programı : TÜRK MÜZİĞİ

HAZİRAN 2010

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL'DA YAYGIN EĞİTİMDE GÖRÜLEN BAĞLAMA ÖĞRETİM
PROBLEMLERİ**

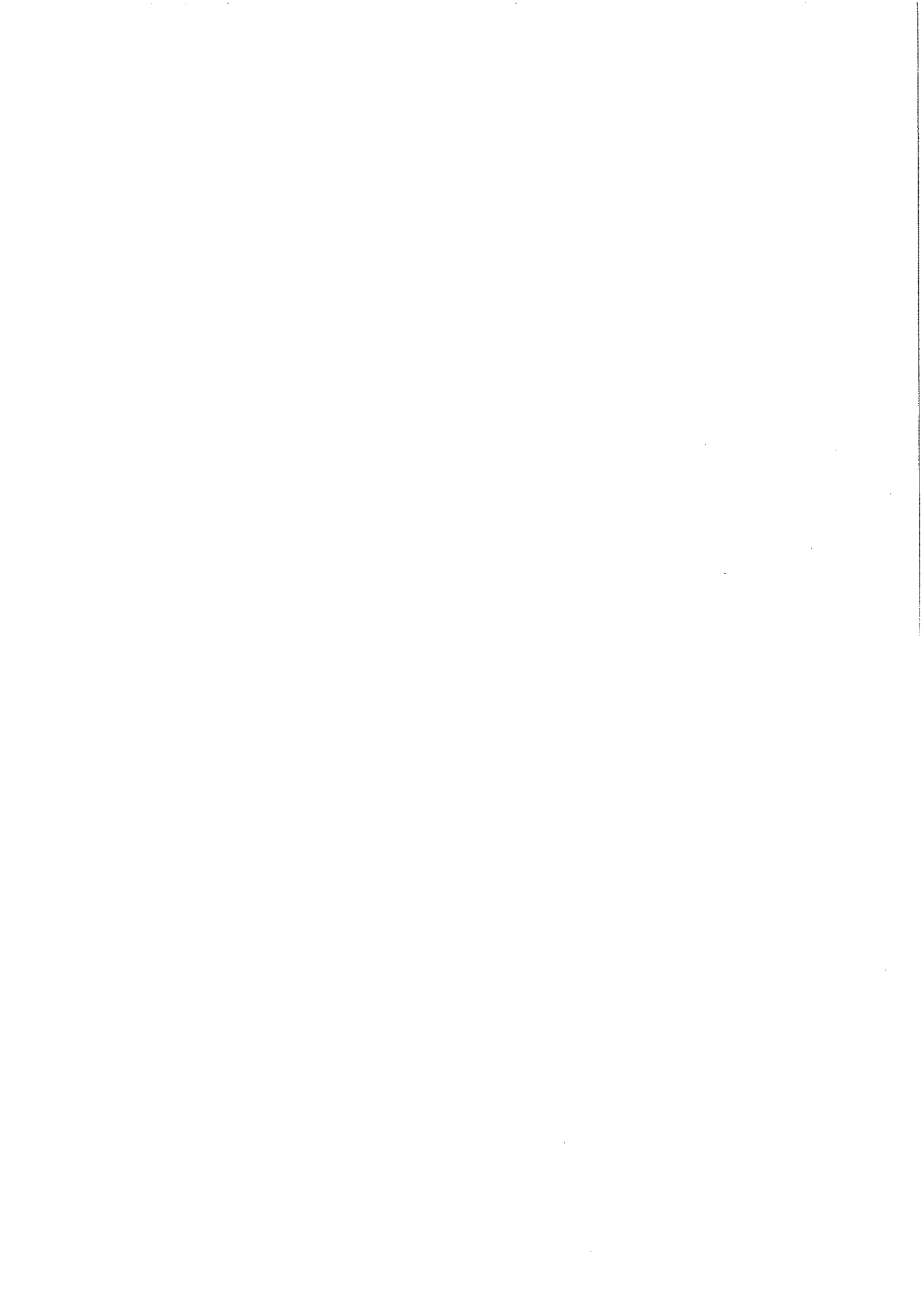
**YÜKSEK LİSANS TEZİ
FUAT İKİZ
415961003**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 06.05.2010

Tezin Savunulduğu Tarih : 11.06.2010

**Tez Danışmanı : Prof. Adnan KOÇ
Diğer Jüri Üyeleri : Doç. Erol Parlak (İTÜ)
Yard. Doç. Dr. Mehmet Ali Özdemir (Marmara Üni.)**

HAZİRAN 2010

ÖNSÖZ

Bu çalışma, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Ana Sanat dalında hazırlanmış Yüksek Lisans tezidir. İstanbul'da yaygın eğitimde görülen bağlama öğretim problemlerinin tespitine yönelik hazırlanmıştır ve bu alandaki eksikliklerin giderilmesi hususunda yol gösterici olmayı amaçlamaktadır. Bağlama çalgısının eğitiminde hedeflenen başarı, zorlaştırıcı faktörlerin giderilmesi ile çok daha kolay olacaktır. Bu konuda gerekli olan çalışmaların artırılmasıyla, yaşanan problemlerin en aza ineceği kanaatindeyim.

Gerçekleştirdiğimiz çalışma boyunca, özellikle saha araştırmasında görüşlerini benimle paylaşan bağlama eğitimcilerine, kaynaklara ulaşma konusunda yardımlarını esirgemeyen öğretmen arkadaşlarıma, manevi destekleri için aileme ve en önemlisi, tezin her aşamasında, çalışma azmimi yükselten danışman hocam Prof. Adnan Koç'a içten teşekkürlerimi sunarım.

Aralık 2009

Fuat İKİZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMALAR	v
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
ÖZET	xiii
SUMMARY	ix
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1 Eğitim.....	3
2.1.1 Örgün Eğitim.....	4
2.1.2 Yaygın Eğitim	5
2.2 Metot	7
2.3 Yöntem.....	8
2.3.1 Öğretme.....	9
2.3.2 Öğrenme.....	10
2.4 Türkiye'de Yaygın Eğitimin Geçmişi	12
2.5 Bağlama Çalgısının Kısa Tarihi ve Temel Özellikleri.....	16
3. İSTANBUL'DAKİ YAYGIN BAĞLAMA EĞİTİM KURUMLARI	25
3.1 Halk Eğitim Merkezleri.....	25
3.1.1 Avcılar Halk Eğitim Merkezi	27
3.1.2 Bağcılar Halk Eğitim Merkezi	29
3.1.3 Bakırköy Halk Eğitim Merkezi	30
3.1.4 Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi	33
3.1.5 Kadıköy Halk Eğitim Merkezi	35
3.1.6 Kartal Halk Eğitim Merkezi.....	37
3.2 Kültür Merkezleri	38
3.2.1 Bakırköy İspirtohane Kültür Merkezi	39
3.2.2 Bayrampaşa Gençlik Merkezi.....	41
3.2.3 Büyükkçekmece Barış Manço Kültür Merkezi.....	42
3.2.4 Küçükçekmece Cennet Kültür ve Sanat Merkezi	43
3.3 Özel Müzik Dershaneleri	47
3.3.1. Özel ASEM Müzik Dershanesi.....	49
3.3.2. Özel ASM Müzik Dershanesi	52
3.3.3. Özel Duygu Dalgıç Müzik Dershanesi	54
3.3.4. Özel Erdal Erzincan Müzik Dershanesi	55
3.3.5. Özel Fırtına Müzik Dershanesi	58
3.3.6. Özel Şahin Aydın Müzik Dershanesi.....	60
3.3.7. Özel Tuğrul Şan Müzik Dershanesi	61
3.4 İBB Sanat ve Meslek Edindirme Kursları.....	63
3.5 Özel Çalışmalar	72
3.5.1 Arif Sağ.....	73
3.5.2 Yavuz Top.....	74
3.5.3 Erhan Kutsal.....	75

3.5.4 Mehmet Erenler	76
3.5.5 Doç. Erol Parlak	77
4. YAYGIN BAĞLAMA EĞİTİMİNDE GÖRÜLEN PROBLEMLER.....	81
4.1 Öğrenci İle İlgili Problemler	82
4.2 Öğretici İle İlgili Problemler	85
4.3 Metot ve Yöntem İle İlgili Problemler	91
4.4 Fiziki Ortam İle İlgili Problemler.....	93
4.5 Donanım İle İlgili Problemler	95
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	97
KAYNAKLAR.....	103
EKLER.....	107

KISALTMALAR

Ans.	: Ansiklopedi
ASEM	: Avcılar Sanat ve Eğitim Merkezi
ASM	: Arif Sağ Müzik Dershanesi
Bkz.	: Bakınız
Bay-gem	: Bayrampaşa Gençlik Merkezi
CKSM	: Cennet Kültür Sanat Merkezi
HEM	: Halk Eğitim Merkezi
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İSMEK	: İstanbul Sanat ve Meslek Edindirme Kursları
İSÖM	: İstanbul Özürlüler Merkezi
SHÇEK	: Sosyal Hizmet Çocuk Esirgeme Kurumu
TFK	: Türk Folklor Kurumu
THM	: Türk Halk Müziği
TSM	: Türk Sanat Müziği
vb.	: Ve benzeri
yy.	: Yüzyıl

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1 : Meydan Sazı.....	18
Şekil 2.2 : Divan Sazı	19
Şekil 2.3 : Bağlama.....	19
Şekil 2.4 : Tanbura.....	20
Şekil 2.5 : Bağlama Curası	20
Şekil 2.6 : Tanbura Curası	21
Şekil 2.7 : Bağlama Çalgısında Kullanılan Akort Çeşitleri.....	23
Şekil 3.1 : Bakırköy Halk Eğitim Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.	31
Şekil 3.2 : Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.	34
Şekil 3.3 : İspirtohane Kültür Merkezi bağlama dersinden bir görünüm	40
Şekil 3.4 : Cennet Kültür Sanat Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.	44
Şekil 3.5 : ASM Müzik Dershanesi bağlama dersinden bir görünüm.	52
Şekil 3.6 : Özel Erdal Erzincan Müzik Dershanesi solfej dersliğinden bir görünüm.....	56
Şekil 3.7 : Özel Fırtına Müzik Dershanesi bağlama dersinden bir görünüm.....	58
Şekil 3.8 : Tuğrul Şan Müzik Dershanesi bağlama dersinden bir görünüm.....	62
Şekil 3.9 : İSMEK Zeytinburnu Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.	68
Şekil 3.10 : İSMEK Küçükçekmece Kanarya Merkezi ders öncesi hazırlık çalışmasından bir görünüm.	69

İSTANBUL'DA YAYGIN EĞİTİMDE GÖRÜLEN BAĞLAMA ÖĞRETİM PROBLEMLERİ

ÖZET

Yaygın eğitim alanındaki müzik kurslarında en çok ilgi gören branşlardan biri bağlama eğitim ve öğretimidir. Geleneksel olarak usta-çırak ilişkisi ile aktarılan ve yaşatılan bu çalgı, doğaldır ki, günümüz eğitim anlayışı içerisinde bazı öğrenme ve öğretme güçlükleri ile karşılaşmaktadır. Bu sorunların daha iyi anlaşılması için, öncelikle eğitim, metot, yöntem, öğretme, öğrenme vb. konular ile bağlama çalgısının temel özelliklerini bilmek yol gösterici olacaktır.

Özellikle İstanbul gibi büyük kentlerde ve sayıları gün geçtikçe artan kurs merkezlerinde, bağlama öğretimi konusunda her yaşta insanın beklentilerini karşılamaya yönelik eğitim faaliyetleri yürütülmektedir. Halk eğitim merkezleri, kültür merkezleri, belediye kursları, özel dershaneler ve bireysel çalışmalar, İstanbul'da yaygın bağlama eğitiminin uygulama alanlarıdır.

Bu alanlarda yaptığımız araştırma sonucunda görülmüştür ki, yaygın eğitimdeki bağlama öğretim problemleri iki ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; yaygın eğitimin kendi yapısı, işleyişi ile ilgili problemler ve bağlama çalgısının öğretimi ile ilgili teknik sorunlardır.

Hazırladığımız bu tez çalışması, İstanbul'da bu alanda eğitim veren kurum ve kuruluşlardaki bağlama eğitiminde karşılaşılan problemlerinin tespiti niteliğindedir.

Kentin coğrafi olarak değişik bölgelerinde, öğrenci yoğunluğu yüksek olan merkezler tercih edilmiş, bu kurumların genel profili, amaçları ve bağlama eğitimi ile ilgili faaliyetleri aktarılmaya çalışılmıştır. Bu kurumlardaki bağlama öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış, anket ve röportajlarla yaygın bağlama eğitiminin sorunları tespit edilerek, aksaklıkların kaynağının bulunmasına gayret edilmiştir.

Toplam olarak beş bölümde oluşturduğumuz bu çalışma, ilk olarak konu hakkında ön bilgi niteliğindeki giriş bölümünden oluşmaktadır. Bu bölümde araştırmamızın kapsamı, amacı ve önemi üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, konuyla ilgili genel bilgiler olan örgün eğitim, yaygın eğitim, metot, yöntem, öğretme ve öğrenme vb. konular anlatılmaya çalışılmış, ayrıca yaygın eğitimin ve bağlama çalgısının kısa bir geçmişi ile beraber bu sazın temel özelliklerinden de bahsedilmiştir.

İstanbul'daki yaygın bağlama eğitimini gerçekleştiren kurum ve kuruluşları incelediğimiz üçüncü bölüm, kentteki değişik kurs merkezlerini tanıtıcı ve buradaki öğretmenlerin görüşlerini açıklayıcı niteliktedir. Çoğunlukla halk eğitim merkezleri ve buna bağlı çalışan kuruluşlardaki eğitim şekli irdelenmeye çalışılmış, ayrıca bu alanda tecrübe sahibi uzman kişilerin görüşleri ile de konu, kapsamlı biçimde ele alınmıştır.

Sahada gerçekleştirdiğimiz araştırmalar sonucunda ortaya çıkan metot, yöntem, öğretici, ğrenci, fiziki ortam ve yardımcı donanım malzemeleri ile ilgili aksaklıklar, dördüncü bölümde ortaya konulmuştur.

Sonuç bölümünde ise, yaygın eğitimdeki bağlama ğretim problemlerini gidermek amacıyla, mevcut durum değerlendirilerek, aksaklıkların giderilmesi, yanlışların düzeltilmesi ve bu alanda yeni düzenlemelerin yapılması ile ilgili görüş ve önerilere yer verilmiştir.

THE PROBLEMS OF BAĞLAMA TRAINING ENCOUNTERED IN MASS EDUCATIONS OF ISTANBUL

SUMMARY

Bağlama education and tuition is one of the most preferred branches in musical classes of mass education. This instrument, that is traditionally transferred and cherished through the relationship of master- apprentice; naturally encounters some learning and teaching difficulties in today' s educational approach. In order to figure out these problems better, first of all knowing the relation between the basic characteristics of the instrument bağlama and the subjects such as education, methodology, process, teaching, learning etc. would guide us.

Especially in metropolises like Istanbul and in educational centers that are increasing in number day by day, educational activities are held to meet the expectations of people of all ages about bağlama education. Public education centers, cultural centers, classes presented by the municipalities, private training centers and individual practices are the areas of mass education on bağlama.

It is evident in our research in these areas that two main topics cover the problems of bağlama teaching in mass education. These are; the structure of mass education itself, the problems about its operation and the methodological teaching problems of bağlama education.

The thesis research we have prepared is the determination of the problems in bağlama education that are carried in the institutions and foundations of Istanbul which spare education on this area.

Around the geographically varied areas, centers which have high rate of populousness are mostly preferred; the aims and the overall outline of these institutions are intended to be illustrated together with their activities on bağlama education. Negotiations with bağlama teachers of these institutions are held; the issues of bağlama tuition in mass education are detected through surveys and interviews and finding out the reason of these drawbacks.

This study that we have arranged in five sections in total begins with the introduction part as foreknowledge. In this section, the scope, aim and importance of our research are mentioned.

In the following section, general knowledge such as formal education, mass education, methodology, process, teaching and learning are proved to be expressed, moreover, this instruments' basic characteristics are mentioned together with a short history of the instrument bağlama and mass education.

The third part, which we surveyed bağlama tuition in mass education within the institutions and foundations of Istanbul, reports the introductions of varied educational centers and the views of teachers working there. The method of education predominantly in public education centers and related institutions under

these centers is intended to be investigated; furthermore, the opinions of the experts experienced in this area are taken into account comprehensively.

The drawbacks of the method, the practice, teacher, student, physical environment and additional installation equipment, exposed after the researches we have carried out in the field, are exposed in the fourth section.

In the conclusion part, in order to overcome the problems of bağlama tuition in mass education, with the evaluation of the current situation; views and opinions about resolving the problems, amending the faults and making new arrangements in this area are involved.

1. GİRİŞ

Bağlama çalgısının yüzlerce yıllık tarihi içinde, değişik şekil ve isimlerle varlığını sürdürdüğü, Orta Asya'dan günümüze kadar da halk çalgıları arasındaki yerini muhafaza ettiği bilinmektedir. Bununla beraber diğer çalgılarda olduğu gibi, bağlama çalmayı öğrenme isteği de insan yaşamı içerisinde her zaman kendisine yer bulmuştur.

Türkiye'deki eğitim politikaları içinde, müzik eğitiminin amaçları belirlenmeye çalışılmış ve bu konuda bir takım uygulamalara gidilmiştir. Örgün eğitim alanlarından konservatuar ve diğer müzik okullarında gerçekleştirilmeye çalışılan çalgı eğitimi, özellikle büyük kentlerdeki yaygın eğitim kurumlarında da varlığını sürdürmektedir. Halk eğitim merkezleri ve buna bağlı olarak faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar, düzenledikleri bağlama kurslarıyla, bu alandaki ihtiyacı karşılamaya çalışmaktadırlar.

Türk Halk Müziği sazlarının hemen tümünün eğitiminde görülen ustadan çırağa aktarım yöntemi ile günümüzdeki öğretim uygulamaları arasındaki farklar, bağlama eğitiminde görülen problemlerin yaşanmasına sebep oluşturan faktörlerdendir. Bu konuda yapılan çalışmalar yetersiz kalmış ve özellikle yaygın bağlama eğitimi ile ilgili sorunlar henüz tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır.

Yaptığımız bu çalışma, İstanbul'daki yaygın eğitim alanında uygulanan bağlama eğitim ve öğretiminin sorunlarını ele almayı amaçlamaktadır. Bu sorunlar, bağlama eğitiminin teknik problemleri ile birleşerek, bağlama öğrenimini daha da güçleştirmektedir. Bilinmelidir ki, yaygın eğitim ortamı, örgün eğitim alanına kıyasla çok farklı dinamiklerden oluşmaktadır. Bu ortamdaki öğrenci-öğretmen profili, ders işleyiş yöntemleri ve fiziki ortam gibi hususların incelenmesi, problemlerin tespitinde önem arz etmektedir.

Öncelikle eğitim biliminin başlıca konularından olan metot, yöntem, öğretme ve öğrenme gibi kavramlar ve tespit edilen öğrenme biçimleri üzerinde durularak, bu bilgilerin bağlama eğitimine ışık tutması amaçlanmıştır. Ayrıca, konumuz gereği

yaygın eğitim ortamı içinde önemli yer tutan yetişkinlerin öğrenme becerilerine de tez içinde yer verilmiştir.

Özellikle cumhuriyet döneminden bu yana Türkiye'deki müzik eğitiminde yaygın eğitimin önemli bir rolü olduğu gerçeğinden yola çıkarak, yaygın müzik eğitiminin geçmişi ile ilgili bilgiler aktarılmış ve günümüzdeki uygulamalarla mukayese edilebilmesi amaçlanmıştır.

Bağlama çalgısının icrası ve eğitiminde söz sahibi olmuş kişilerden bazılarının da fikirleri alınarak araştırmamızın detaylandırılması düşünülmüştür.

Yaptığımız çalışma neticesinde bu alandaki sorunların metot, yöntem, öğretici, öğrenci, fiziksel ortam ve yardımcı donanım malzemesi gibi unsurlardan kaynaklandığı sonucuna varılarak, bu hususlardaki eksiklikler, tezin içinde bölümler halinde yazılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Bağlama çalgısının yaygın eğitim alanında yaşanan sorunlarını daha iyi kavramak için, öncelikle bağlamanın özelliklerini, ardından da eğitim, örgün eğitim, yaygın eğitim, metot, yöntem, öğretme, öğrenme gibi konuları genel olarak bilmek gerekir. Bu alanlarda yapılan tanım ve kuramlar, bağlama eğitiminde yaşanan sorunların tespitinde yol gösterici olacaktır.

2.1 Eğitim

Eğitim konusunda ortaya konulan tüm tanımlar incelendiğinde, insanın doğumundan itibaren işlemeye başlayan bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Kişinin hayata başladığı andan itibaren çevresiyle oluşan etkileşimi, onun ilk eğitim ortamıdır. Birey, bebeklik döneminde daha çok ailesiyle, okul çağı geldiğinde ise örgün eğitime dâhil olarak öğretmeni ve arkadaşlarıyla eğitim ortamını paylaşır. Bu süreç, okul hayatı boyunca devam etmekle birlikte, okul sonrası yetişkin eğitim alanlarında da sürmektedir ve insan yaşamı boyunca sürekli bir şeyler öğrenir.

Eğitim ile ilgili çeşitli tanımlar ortaya konulmuş, kapsamı, amacı, içeriği ve alanı ile ilgili bir takım sonuçlara varılmıştır. Konumuz gereği bazı eğitim bilimcilerin tanımlarına yer vermek aydınlatıcı olacaktır.

Eğitim, kişiyi toplumsallaştırma çerçevesi içinde, yetişkinliğe ulaşmasında gerekli tüm eğitsel önlemlerin ve süreçlerin (öğrenme, geliştirme, uyum) toplumca hazırlanmasıdır.(terbiye) Eğitim kavramını öğrenimle karıştırmamak gerekir. Yine de herhangi bir meslek, sanat ya da iş için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkların elde edilmesi amacıyla yapılan çalışma demek olan öğrenim, aslında eğitimle iç içedir... İnsan doğumundan ölümüne kadar ister istemez kesintisiz bir eğitim süreci geçirir.(Görsel Büyük Genel Kültür Ans, 2003)

Eğitim, bir insanın yetilerini, davranışlarını geliştirmek ve içinde yaşadığı toplumun iyi değerlerini benimsemek için uygulanan yollardır.(Türk Ansiklopedisi, 1966)

Eğitim her husustan önce, insanoğlunun bugünkü ve yarınki yaşamına bir müdahaledir. (Hesapçioğlu, 1998: 33)

Eğitim daima hizmet ettiği toplumun değer hükümlerine, geleneklerine tavırlarına ilgilerine ve ihtiyaçlarına lk ve özlemlerine maddi manevi amaçlarına sıkı sıkıya bağlıdır. (Yılmaz ve re 1997: 45)

Bazı araştırmacılar da eğitimin özellikle bir süreç içerisinde gerçekleştiğine değinmişlerdir.

Eğitim en genel anlamıyla insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. (Fidan, 1985:4)

Süreç, bir amaca yönelmiş olan sürekli değişmelerin tümüdür. Eğitimle de bireyin bir amaca doğru sürekli olarak değiştirilmesine çalışılmaktadır. Bireyin aldığı eğitimle sürekli olarak değişmesi, yetersiz durumdan daha yeterli duruma gelmesi sağlanmaktadır. Bu değişiklikler, birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğretme ve öğrenmeler sonucunda gerçekleşmektedir. Yine bireyin eğitimi doğduğu andan başlayarak, ölünceye kadar devam eder. Bu nedenlerle eğitim çok kapsamlı bir süreçtir. (Bykarağz ve ivi 1999)

Eğitimi uygulama bakımından örgün eğitim ve yaygın eğitim adıyla ikiye ayırmak mümkündür.

2.1.1 Örgün Eğitim

Örgün eğitimin yapısını bilmek, yaygın eğitim alanındaki kendi problemlerinin tespitinde mukayese fırsatı oluşturacaktır. Bunun için tanımlara göz atmakta fayda vardır.

Belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmiş programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. (Parlak ve Yıldız 2007)

Örgün eğitim okullar yoluyla gerçekleşir. Okulun vermek istediği eğitim ve ğretim bir programla tespit edilmiş olur. Her okulun derecesi ve amacına göre programı da

değişik nitelikte tertiplenir, öyle ki okullar arasındaki fark genel olarak program farkıdır. (Türk Ans.1966)

Örgün eğitimin amacı; araştırma, geliştirme ve davranışları itibariyle bilimsel verileri değerlendiren, kullanan, yorumlayan ve yeni değerler üretebilen insanlar yetiştirmektir. Sosyal, fiziksel ve biyolojik çevre öğeleriyle bir bütün olarak verilmesi gereken bilgiler bu tür eğitimin bir başka boyutudur. Kişinin sağlıklı bir çevre ve çerçevede de yaşamasının bir hak olduğu kadar, gerek bireysel, gerek toplumsal çevrenin oluşturulması ve sürdürülmesinin aynı zamanda bir görev olduğunu kavratmak ise bu tür eğitimin olmazsa olmaz diğer bir kuralı olmalıdır. (Öter, 2003, http://www.mailgazete.com/asp/devam_yazi.asp?idyazi=334, Eylül 2009)

Örgün eğitim kurumuna devam eden öğrencilerin belli bir sıra takip etmesi gerekir. Bu sıra sınıf sistemi ile belirlenmiştir. Ön koşul niteliğindeki bir örgün eğitim kurumunu başarıyla tamamlayamayan bir öğrenci bir üst öğretim kurumuna devam edemez. Diğer bir deyişle örgün eğitim süreklilik isteyen uzun bir eğitim sürecini gerektirir. (Erden,1998)

2.1.2 Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, araştırmamızı gerçekleştirdiğimiz alandır. Örgün eğitimden birçok yönüyle ayrılan bu alan, bağlama çalgısı eğitiminin de yoğun olarak yaşandığı yerdir. Dolayısıyla bu alanın özelliklerini tanımak, buradaki bağlama öğretim problemlerinin de daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Yapılan tanımlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz;

Bireylere istedik davranış kazandırmaya yönelik olan öğretim-öğrenim süreci, 'okul' ortamında gerçekleştiğinde örgün, okul dışında gerçekleştiğinde ise yaygın eğitim adını almaktadır. (Okçabol,1996)

Yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen formal eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitimde belli bir yaş sınırı yoktur. Her yaş grubu için (çocuk, genç, yetişkin vb.) yaygın eğitim faaliyetleri düzenlenebilir. . .

Toplumdaki bireylerin üretken ve verimli olması, kendini geliştirebilmesi, mesleğinde ilerleyebilmesi için, örgün eğitim sürecinde kazanılan bilgi ve beceriler her zaman yeterli değildir. Bilim ve teknolojideki hızlı gelişme ve değişimler bu kurumlarda verilen bilgileri kısa sürede geçersiz ya da yetersiz kılmaktadır. Yaygın

eğitim insanları s¼rekli olarak yenileyerek, toplumsal değişmenin getirdiği yeni durumlara uyum becerilerini geliştirmek ve örg¼n eğitim eksikliklerini tamamlamak açısından ¼nem taşımaktadır. Ayrıca çeşitli nedenlerle örg¼n eğitim kurumlarına devam edemeyen kişiler de yaygın eğitim etkinliklerine katılarak bu eksikliklerini telafi edebilir ve meslek kazanabilirler. (Erden,1998)

Toplumda hiçbir yaş grubu ayırt edilmeden ¼ğrenmek isteyenlerin hepsine aynı olanağın verilmesi gerekmektedir. G¼n¼m¼zde eğitim etkinliklerinin ağırlığı örg¼n eğitim kurumlarından örg¼n olmayan ¼ğrenmeye, okulun dışına ve toplumda yaşam boyu eğitim kurumlarına doğru kaymaktadır. . .

G¼r¼ld¼đ¼ ¼zere bireyin her yaşta ¼ğrenmeye gereksinimi vardır. Bu gereksinim kimi zaman yaşının gerektirdiği etkinlikleri yerine getirebilmesi için gerekebildiği gibi, kimi zaman da mesleki anlamda gerekmektedir. (Demirel, 2003:222)

Milli Eğitim Temel Kanunu'na g¼re yaygın eğitimin amaç ve g¼revleri şunlardır:

Yaygın eğitimin ¼zel amaı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örg¼n eğitim sistemine hiç girmemiş yahut herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış vatandaşlara, örg¼n eğitimin yanında veya dışında;

- 1.Okuma-yazma ¼ğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için s¼rekli eğitim imk¼nları hazırlamak.
- 2.Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve k¼lt¼rel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imk¼nları hazırlamak.
- 3.Milli k¼lt¼r değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı benimsetici nitelikte eğitim yapmak.
- 4.Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örg¼tlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak.
- 5.İktisadi g¼c¼n artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekli ve usullerini benimsetmek.
- 6.Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak.

7.Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonominin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlamak.

8.Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.(Fidan ve Evren,1998)

2.2 Metot

Eğitim ortamında kullanılan metot, bilgiyi aktarmada uyulması gereken, kolaylaştırıcı bir yöntemdir. Çalgı eğitimi veya diğer eğitimlerde öğretmen, doğru bir metotla, eğitimini en kısa yoldan gerçekleştirmelidir. Bazı eğitim bilimcilerin metotla ilgili görüşleri şu şekildedir;

Bir amaca ulaşmak için bir şeyi bazı ilkelere ve belli düzene göre söyleme, yapma tarzı. (Meydan Larousse, 1990)

Metot, sözlük anlamı ile bir amaca ulaşmak için tutulan düzenli yol demektir. Bir işte başarılı olmak ve amaca ulaşmak için çalışmaların belirli metotlara uygun biçimde yürütülmesi gerekmektedir. Metotsuz yapılan bir çalışma amacından uzaklaşır, rastlantıdan kurtulamaz... Metodun kullanılma şekli, o metodu kullanana göre değişir. Öğretmen kullandığı metodu kendi yaşantıları ile zenginleştirir.

Bir metodun iyi olabilmesi için;

Öğrenme, öğretim ve düşünme ilkelerine uygun olmalıdır,

Öğretmen ve öğrenciyi fazla yormamalıdır,

Öğrenciyi yaratıcı düşünceye yöneltmeli, aktif kılmalı, kişiliğini geliştirmeli,

Öğretmenin, öğrencinin ve konunun özelliklerine uygun olmalıdır. (Tan ve Kayabaşı, Erdoğan, 2003:53)

Metotlu çalışma, insanın gereksiz yere masraf yapmasını, enerji ve emek harcamasını önler, çalışmalarını verimli hale getirir. Öğretimde ise metot, kısa zamanda daha çok amacın gerçekleşmesini sağlar. Öğretimde amaçların gerçekleştirilmesi ise, öğrencilerin, amacın, konunun, eldeki araç gereçlerle öğretmenin özelliklerine uygun bir metodun bulunmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Kısaca metot, öğrenciyi

eğitimin amaçlarına en çabuk ve en güvenilir şekilde ulaştıracak olan bir öğretim ögesidir. (Büyükkaragöz ve Çivi,1999:34)

Metot tercihinde çok önemli bir başka nokta ise öğrencide geliştirilmek istenen niteliklerdir. Mesela, beceri kazandırmayı gerektiren bir konuda yaparak-yaşayarak öğrenme metotları önem taşıyabilir. (Büyükkaragöz ve Çivi,1999:69)

2.3 Yöntem

Yaygın bağlama eğitiminde neredeyse metotsuz sürdürülen öğretim biçiminin neticesinde, öğretmenlerin kişisel yöntemleri daha da önem kazanmaktadır. Yaptığımız araştırmada gördük ki bağlama öğretmenleri, metot sorununu kendi yöntemlerini geliştirerek aşmaya çalışmaktadır. Yöntemle ilgili tanımlardan bazıları da şu şekildedir;

Yöntem kavramı kelime anlamına uygun olarak genel bir ifade ile “bir amaca giden yol” demektir, yani düşünülmüş ve planlanmış bir hareket biçimidir. Buna göre, ders yöntemi derste, onun amacını ve görevini emin ve en iyi yolla yerine getirmek için düzenlenmiş hareket biçimidir. Dersin, her zaman her yerde geçerli, objektif ve öğrenilebilir bir yöntemi yoktur. (Hesapçıoğlu,1998:143)

Diğer bir ifadeyle yöntem, eğitimin hedeflerine ulaşmak amacıyla kullanılacak tekniklerin, işlenecek konunun, araç-gereç ve kaynakların bütünlük oluşturacak biçimde örgütlenerek hizmete sunulmasıdır. Öğretmen neyi öğreteceği kadar, nasıl öğreteceğini de bilmiyorsa öğretim sönük, sıkıcı ve verimsiz gerçekleşir. (Tan, Kayabaşı, Erdoğan, 2003:53)

Geleneksel öğretme yöntemlerinde, bütün faaliyetler öğretmenin merkezde olduğu görüşüne göre biçimlendirilmiştir. Öğretmen aktif, öğrenci pasif alıcı durumundadır. Bütün roller öğretilmekte toplanmıştır. Grup halinde öğretim söz konusudur. Sınıfta sözel etkileşim büyük ağırlık taşır.

Çağdaş öğretme sistemlerinde ise, öğretmenin rolü daha değişiktir. Öğretmen öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırma, öğrenciye rehberlik etme, öğrenme sürecine katılımını ve katkısını sağlama ve öğrenciyi sürekli güdüleme ile yükümlüdür... Bugün öğretme yöntemleri, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini, zamanını kendine göre ayarlamasını, öğrenme kaynağı ile doğrudan doğruya etkileşimde bulunmasını sağlayacak şekilde gerçekleştirilmektedir. (Fidan, 1985:168-169)

Öğretme yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçlerinin en önemli öğelerinden biridir. Konu alanında çok iyi, insan olarak çok iyi olmasına karşın bildiklerini öğretmede, öğrencinin o konuları öğrenmesine yardım etmede etkili olamayan birçok öğretmen vardır. (Açıkgöz, 2003:325)

Öğretim ortamında planlı ve yöntemli çalışılmadığında öğretim etkinlikleri rastlantıya terk edilmiş olacak ve böylece dersler gelişigüzel işlenecektir. Öte yandan, sınıftaki etkinlikleri bireysel becerisini yansıtarak, yeterli performans kullanarak yerinde ve zamanında yönlendiren de öğretmendir. Etkili öğretmen, uygun olan öğretim stratejisi ile bu stratejiye uygun yöntemlerle öğrenenlerin öğrenmesine rehberlik eden kişidir. (Fer, 2009:242-243)

2.3.1 Öğretme

Eğitimde bireysel özelliklerin ortaya çıktığı kavramlardan ikisinin öğretme ve öğrenme olduğu bilinmektedir. Bilhassa öğrenme biçimleri ile ilgili kuramcıların ortaya attığı fikirler, eğitimin şekillenmesini sağlayacak nitelikte ve dikkat çekicidir.

Öğretme genel olarak, öğrenmenin kolaylaştırılması, öğrenmeye rehberlik edilmesi ve öğrenene öğrenmeyi gerçekleştirilmesinde yardımcı olunması süreci olarak ele alınmaktadır. (Açıkgöz, 2003: 12)

Öğrenme ve öğretme birlikte gelişen bir süreçtir. Okulda öğrenme, öğretim etkinliklerinin bir ürünü olarak ortaya çıkar. Ancak öğretimin etkili olması için öğrenmenin nasıl gerçekleştiğinin de bilinmesi gerekir...(Erden ve Akman, 2002:16)

Eğitimciler, davranış değişmesinin ancak öğrenme yaşantıları sonucu gerçekleşebileceğini savunmakta ve “öğretme” yi de “herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama ve sağlama faaliyeti” olarak tanımlamaktadır. Buna göre öğretme, bireyin davranışında değişiklik meydana getirmek için, yani öğrenmeyi gerçekleştirmek için yapılan faaliyetlerin tümüdür...

Bir etkinliğin öğretme olarak kabul edilebilmesi için, öğrenmenin gerçekleşmiş olması gerekir. Başka bir deyişle, öğrenmenin olmadığı yerde öğretme de yer almaz. Nasıl ki satın alınanın olmadığı yerde satıştan söz edilemezse, öğrenmenin olmadığı yerde öğretme de yoktur. Öğretme ancak bireyde öğrenmenin oluşumuna yardım ediyorsa geçerlik kazanır.(Büyükkaragöz ve Çivi 1999:23)

Öğretme yöntemlerinin en yaygın olarak kullanılanları şunlardır;

- Anlatma; Bu yöntem, öğretmen merkezli bir öğretim yöntemi olup daha çok öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarması sürecini içermektedir.
- Tartışma; Bir konunun kavranması aşamasında karşılıklı olarak görüşler ortaya konurken, bir problemin çözüm yollarını ararken ve değerlendirme çalışmaları yaparken kullanılır.
- Örnek olay; Gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanmasıdır.
- Gösterip yaptırma; Bir konuya ilişkin bilgilerin açıklanması ve bu bilgilerin beceriye dönüştürülmesi için gerekli uygulamaların yapılmasıdır ve daha çok uygulama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullanılır.
- Problem çözme; İstenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar arasından seçme ve kullanmadır.
- Bireysel çalışma; Bir öğrencinin konuyu yaparak, yaşayarak öğrenme yoludur. Bu yöntem bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmek istediği ya da kendi başına çalışma yapmak istediği zaman kullanılır. (Demirel,2003)

2.3.2 Öğrenme

Öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda oluşan kalıcı davranış değişmesidir. Bu değişimin planlı ve düzenli etkinlikler sonucu olması, davranışların istendik nitelikte olmasına olanak hazırlar. (Bilen, 1999: 37)

Eğitim sürecinin nasıl işlediği ve öğrenme faaliyetinin nasıl gerçekleştiği ile ilgili geliştirilen kuramları incelediğimizde de karşımıza dört farklı görüş çıkmaktadır.

Davranışçı kuramlar; Öğrenmenin, uyarıcı ile davranış arasında bir bağ kurularak geliştiğini ve pekiştirme yoluyla davranış değiştirmenin gerçekleştiğini kabul eder. Ivan Pavlov laboratuvarında köpeğin salgı sistemi üzerine çalışmakta iken, köpeğin sadece yiyecek getirildiğinde değil, yiyeceği kendisine getiren kişiyi gördüğünde de salya akıttığını fark etmesi üzerine geliştirdiği Klasik Koşullanma, davranışçı akımın en çok bilinen öğrenme kuramıdır.

Davranışçı akımın bir diğer savunucusu Thorndike, öğrenmeyi bir problem çözme olarak görmüş ve problemle karşılaştığında yapılan çeşitli deneme-yanılma davranışlarıyla çözüm üretildiğini savunmuştur. Ona göre, insanların ve insana yakın hayvanların öğrenme biçimi deneme-yanılma yoluyla gerçekleşen bir öğrenmedir.

Bilişsel kuramlar; Bu kurama göre öğrenme doğrudan gözlemlenemeyen bilişsel bir süreçtir. Piaget ve Bruner gibi bu akımın düşünürleri, daha çok anlama, düşünme, duyuş ve yaratma gibi kavramların üzerinde durur. Bilişsel kuramlara göre, öğrenme bireyin çevresinde olup-bitenlere bir anlam yüklemesidir. Kişinin davranışını anlayabilmek için onun karşılaştığı durumu nasıl değerlendirdiğinin anlaşılması gerektiğini savunan bu kuramın temelini Gestalt Psikolojisi oluşturur.

Duyuşsal kuramlar; Bu kuramın savunucuları öğrenmenin doğasından çok sonuçlarına önem verirler ve daha çok sağlıklı benlik ve ahlak gelişimi gibi duyuşsal sonuçlarla ilgilirlir. Kişi çevresinden sürekli olarak kendisine ulaşan verileri değerlendirir ve bunun sonucu olarak düşünsel, duyuşsal ve davranışsal tepkide bulunur.

Nörofizyolojik Temelli Öğretim Kuramları; Öğrenme ile beyin hücreleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmacılar, öğrenme süreci sonucunda nöronlarda yeni axon iplikçiklerinin oluştuğunu iddia etmektedir. Bu kuramda öğrenme biyokimyasal bir değişme olarak açıklanmaktadır.

'Beyin temelli' öğrenme kuramı olarak da bilinen bu kuramı sistematik hale getiren Hebb, beyindeki devrelerin çalışma şekli bilinmeksizin öğrenmenin doğasının anlaşılamayacağını savunmaktadır. Beyin insan zekâsının, güdülenmenin ve öğrenmenin merkezidir. Öğrenme eğer canlı bir dokuya sahip olan beyinde gerçekleşiyorsa, beynin öğrenmeden önceki ve sonraki yapısı arasında farklılık olmalıdır. (<http://stu.inonu.edu.tr/~e040040002/ramazan-zulfiye.htm>)

Atatürk düşün sisteminde eğitimin özüne, içeriğine, yöntemine ve amaçlarına ilişkin hususlar akıcı, gerçekçi, bilimsel ve insancıl bir anlayışla ele alınmaktadır. Bu anlayışta eğitim, ulusal yaşamda sürekli gelişme, tam bağımsızlık ve özgürlük için temel araçtır. Eğitim süreci yaşam boyu devam eden ve insan yaşamında yararlı sonuçlar üreten işlevsel ve pratik bir anlam taşımaktadır.(Alkan ve diğ.1998)

Öğretmenlik mesleği ile ilgili birçok çalışması olan Prof. Dr. Münire Erden, öğrenme ile ilgili üç kuraldan bahseder.

a) Öğrenme sonucunda mutlaka bir davranış değişikliği meydana gelir; Öğrenme sürecinin sonunda bir davranış değişikliği meydana gelmesi gerekir. Aksi takdirde öğrenmeden söz edemeyiz. . .

Birey yeni davranış öğrendiği zaman bunu hemen göstermeyebilir. Ancak o davranış modeli bireyin belleğinde oluşur. İhtiyaç duyulduğu zaman davranışı ortaya çıkarır.

b) Öğrenme yaşantı ürünüdür; Öğrenme bireyin geçirdiği yaşantılar sonucu gerçekleşir. Her bireyin çevresi ile kurduğu etkileşim sonucu geçirdiği yaşantı farklı olduğu için, öğrenme bireyseldir...

c) Öğrenme kalıcı izlidir; Öğrenmeden söz edilebilmesi için bireyin gösterdiği davranış değişikliğinin sürekli olması gerekir. (Erden,2001: 18-19)

Davranışçı öğrenme kuramcıları, özellikle Skinner bireysel öğrenme modelinin önemine değinmiştir.

Skinner grupla öğretimin öğrenmenin doğasına aykırı olduğunu vurgulamıştı. Skinner öğrencinin öğretim materyalleriyle doğrudan etkileşmesi, davranışı kendisinin göstermesi, anında pekiştirilmesi, davranışlarının sonuçları hakkında hemen bilgi alması, davranışının anında düzeltilmesi ve öğrenenin kendi hızıyla ilerlemesi gerektiği üzerinde durmuştu. (Senemoğlu, 1997:433)

2.4 Türkiye’de Yaygın Eğitimin Geçmişi

Genellikle yetişkin eğitimi veya halk eğitimi gibi kavramlarla birlikte anılan yaygın eğitimin Türkiye’deki geçmişi Cumhuriyet dönemi öncesine kadar uzanmaktadır.

Bugünkü anlamıyla yetişkin eğitim uygulaması, İslam Öğretim Derneğinin (Cemiyeti Tedrisiyye-i İslamiye) çalışan kesime okuma-yazma, hesap ve din bilgisi öğretmek amacıyla 1865 yılında başlattığı ‘Çırak Okulları’ uygulamasıdır. Bu okullar 1874 yılında kapanmış ve 1908’de yeniden açılarak 1928 yılına değin hizmet vermiştir.(Okçabol,1996)

Cumhuriyetin kurulması ve milli eğitim seferberliği ile birlikte yaygın eğitimin de yapılandırılması düşünülerek çalışmalar başlatılmıştır.

Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 1920 günü açılmasını izleyen ilk ay içinde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) kurulmuş, 1922 yılında okuma-yazma öğretmek ve temel eğitim vermek üzere ‘Halk Mektepleri’ ile ‘Gece Dersleri’

başlatılmıştır... Atatürk, Mart 1922 tarihinde Büyük Millet Meclisinde verdiği bir söylevde, devletin eğitim siyasasının köylülere okuma yazma öğretmek, onlara tarih, coğrafya, din konularında temel bilgi vermek olduğunu vurgulamıştır. 1924 yılında kabul edilen Öğretim Birliği Yasası (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) ile vakıf kitaplıkları MEB'in sorumluluğuna verilerek bugünkü halk kitaplıklarının temeli atılmıştır. 105 değişik yörede 'Halk Mektepleri' ve 'Gece Dersleri' açılarak 7-8 bin kişinin okuma-yazma kursundan geçmesi sağlanmıştır.

İzmir milletvekili Mustafa Necati'nin öncülüğünde Türk Öğretmenler Birliği de Mayıs 1925'te 'Halk Dershaneleri' açarak yetişkinlere (gündüz kadınlara, gece erkeklere) okuma yazma öğretmeye katkıda bulunma kararı almıştır... Aralık 1925'te Mustafa Necati'nin Milli Eğitim Bakanı olması üzerine halk dershaneleri yeni bir güç kazanmıştır. Temmuz 1926 tarihine kadar bu dershanelerden yararlananların sayısı 26 bini geçmiştir.

MEB, 1926 yılında, Halkı Okutma Mektepleri Genelgesi yayımlayarak kursların iki aşamalı olarak açılmasını istemiştir. İlk aşama, okuma-yazma, aritmetik ve yurttaşlık bilgisinin verilmesine, ikinci aşama ise okur-yazarlığı geliştirmenin yanında kimi becerilerin kazandırılmasına yönelik olarak düşünülmüştür. 1927-1928 yılında dershane sayısı 3304'e ve bu dershanelere katılanların sayıları da 64302'ye yükselmiştir.

MEB, 1953 yılında halk dershanelerini yeniden canlandırma yoluna gitmiştir. 1950'lerde açılan toplam kurs sayısı 12 bini ve 1960'larda 40 bini bulmuştur. 1970'lerde ise 20 binlerde kalmıştır.

1932 yılında Atatürk'ün önderliğinde açılan Halkevlerinin dil, edebiyat, güzel sanatlar, tiyatro vb. birçok kurslarla yaygın eğitime uzun yıllar hizmet verdiği, 1951 yılında kapatılana kadar yüzlerce Halkevinin, halk eğitimine katkı sağladığı bilinmektedir. Yaygın Eğitimin gerekliliğini düşünen MEB 1952 yılında Halk Eğitimi Bürosunu kurmuş, 1953 yılında köy ve kasabalarda okuma odaları, 1956 yılında da Halk Eğitim Merkezleri açmaya başlamıştır.

27 Mayıs 1960 devriminden hemen sonra Ağustos ayında halk eğitimi çalışmalarını düzenlemek, geliştirmek, yürütmek, denetlemek ve değerlendirmek amacıyla MEB'de Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur. Bu genel müdürlük Temmuz 1964 tarihinde Köy İşleri Bakanlığına bağlanmıştır...

14 Haziran 1973 tarihinde kabul edilen 1730 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, eğitim sisteminin örgün eğitim ve yaygın eğitim alt sistemlerinden oluştuğunu

belirtmiş, yaygın eğitim alanında sorumluluğu ve eşgüdüm sağlama görevini MEB'e vermiş ve yaygın eğitim alanında yapılması gerekenleri de sıralamıştır. . .

MEB dışındaki kurum ve kuruluşlarda da yetişkin eğitime yönelik uygulamalar vardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında mesleki eğitim veren özel kursların açıldığı, sonradan sayıları azalan bu uygulamaların 1980'lerde özellikle yabancı dil, bilgisayar ve sürücü kurslarında çok hızla yaygınlaştığı görülmektedir... (Okçabol,1996)

Yaygın Eğitimin yanında Yaygın Müzik Eğitiminin de geçmişine değinen Ali Uçan, Cumhuriyet'in ilk 60 yılındaki müzik eğitiminde yaygın eğitimin rolünün büyük olduğunu savunmuştur. Bu dönemde asıl işlevlerinin yanında yaygın müzik eğitimi işlevi de gören kurum ve kuruluşları şöyle sıralamıştır.

Seslendirme takımları: Cumhuriyet'in ilk seslendirme takımı Riyaset-i Cumhur Musiki Heyetidir. Bu heyet içinde yer alan Orkestra gittikçe gelişti ve 1958 yılında yasayla Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası adını alarak yeniden düzenlendi. Onu 1972'de İstanbul ve 1974'te İzmir Devlet Senfoni Orkestralarının kuruluşu izledi. 1945 yılında kurulan İstanbul Şehir Orkestrası 1972'ye kadar İstanbul'un müzik yaşamında etkin rol oynadı. 1952 yılında Askeri Müzeye bağlı olarak bir Mehter Takımı kuruldu. 1978 yılında bunlara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu eklendi. 1970-1983 yılları arasında TRT çocuk, gençlik, çoksesli koroları kuruldu. Ayrıca, çeşitli oda müziği toplulukları ve oda orkestraları oluşturuldu.

Kısaca özetlenerek verilen bu başlıca seslendirme takımlarının kendi özel yerlerinde verdikleri düzenli-sürekli dinletiler (temsiller), yaptıkları yakın çevre yurt içi dinleti (temsil) gezileri, mevcut üyelerini geliştirme-yeni üyeler yerleştirme-dağarı genişletme-yerli yabancı besteci ve seslendiricilerle müzik yapıtlarını tanıtmaya çalışmaları Cumhuriyet'in ilk altmış yılındaki yaygın müzik eğitimi etkinliklerinin önemli bir bölümünü oluşturur.

Radyo ve Televizyon: 1927 yılında İstanbul Radyosu, 1928 yılında Ankara Radyosu yayına başladı.1936'da devlet eliyle yönetilmeye başlayan bu iki radyonun yayınları gittikçe gelişti.1964'te de Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) kuruldu.1964'ten itibaren TRT'de kurulan çeşitli seslendirme takımları ya da müzik toplulukları, açılan seslendirici yetiştirme kursları, yayınlanan müzik ve eğlence programları, düzenlenen müzik yarışmaları ve müzikle ilgili olarak basılı yayınlar yoluyla yapılan yaygın müzik eğitimi önemli boyutlar kazanmıştır.

Türkiye’de son yıllarda, özellikle radyo televizyon türünden kitlesel iletişim araçlarının hızla çoğalıp yaygınlaşması ve halkın bu araçlara bağımlılığının artması sonucu, toplumun her kesimine seslenebilen bu araçlar yoluyla yapılan yaygın müzik eğitimi etkinlikleri, belli yönleriyle örgün (okul içi) müzik eğitimi çalışmalarından çoğu kez daha etkili olmaktadır.

Halkevleri: 1932 yılında kuruldu. Halkevlerini oluşturan dokuz koldan biri olan Güzel Sanatlar Kolu içinde müzik büyük önem taşıyordu. Halk evlerinde müzik toplulukları kurulması, müzik kursları düzenlenmesi, canlı dinletiler verilmesi, açıklamalı gramofon-radyo dinletileri sunulması, halk türkülerinin derlenmesi vb. etkinlikler yoluyla halkın müzik yaşamının canlandırılıp zenginleştirilmesi ve geliştirilmesine çalışılıyordu.

Müzik Dernekleri, Dershaneleri, Kursları: Cumhuriyet’in ilk altmış yılı içinde çok sayıda müzik derneği kurulmuş, müzik dershanesi açılmış, müzik kursları düzenlenmiştir. Bunların bazıları uzun, bazıları kısa ömürlü olmuş ve çoğu bir okul gibi çalışmıştır. Müzik sanatçıları, özel öğreticiler ve özellikle müzik öğretmenleri tarafından açılan toplu ya da bireysel kurslar, verilen özel dersler bakımından son yıllarda önemli gelişmeler gözlenmiştir. Sayıları gittikçe artan Folklor Derneklerince açılan müzik ve halk oyunları kurslarında anlamlı aşamalar kaydedilmiştir. (Uçan,2005: 52-53)

Görülmektedir ki Türkiye’de yaygın eğitim, toplum için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır ve Cumhuriyet döneminden bu yana birçok alanda da varlığını sürdürmüştür.

Yakın tarihteki yaygın bağlama eğitimi ile ilgili görüşlerini aldığımız eğitimci, icracı ve derlemeci yönleri ile halk müziğinde önemli bir yeri olan Yücel Paşmakçı da bize şu bilgileri aktarmıştır.

“1950’li yılların başından itibaren bazı bağlama üstatları aynı zamanda bu sazın eğitimi ile de ilgilenmişlerdi. Orhan Dağlı, Şemsi Yastıman, Adnan Türköz gibi isimler çeşitli halk eğitim merkezlerinde dersler vermişlerdi. Aynı yıllarda Kadıköy’de Orhan Dağlı’nın bir saz dükkâmı vardı ve orada eğitim faaliyetlerinde bulunurdu. 1951-52 yıllarında Necati Başara, Eminönü Halk Eğitim Merkezinde ‘Şen Türküler Kümesi’ adı altında bir topluluk kurarak çalışmalar yapardı. Bu çalışmalar 15 günde bir TRT İstanbul Radyosunda yayınlanırdı. Bu eğitim kulaktan yapılan bir eğitimdi. Nota eğitimi yoktu. Yine o tarihlerden 1961’e kadar Bab-ı Âli’de ‘Aksaray Musiki Cemiyetinde Nida Tüfekçi ile birlikte ben de bağlama

dersleri vermişim. Bir de 1952'lerden 1962'lere kadar, Sadettin Öztoran'un Aksaray'da dershanesi vardı" (Paşmakçı, 2009)

Bağlama eğitimi ve koro çalışmalarıyla da yaygın eğitim alanı içinde çalışmaları olan Salih Tangül de bizlerle şu bilgileri paylaşmıştır;

"Türk Folklor Kurumunda 1963 yılında Sadi Yaver Ataman,1964-65'lerde Mehmet Özbek, daha sonra Mustafa Hisarlı hem koro hem de bağlama dersleri vermiştir. Aynı kurumda 1979'dan 1982'lere kadar Arif Sağ da bağlama eğitimine katkıda bulunmuştur. Bu tarihlerden sonra da birçok bağlama üstadının TFK'de öğrenci yetiştirdiği bilinir. 1970'lerden sonra da Yılmaz Şen, Necati Başara, Hasan Bayhan, Fahrettin Çelik, Ragıp Akdeniz gibi isimler kendi dükkânlarında bağlama dersleri vermekteydiler."

Son yıllarda mesleki ve sanatsal eğitim alanlarında sayıları hızla artan özel kurum ve kuruluşların yanında büyükşehir belediyeleri ve yerel yönetimlerin de bu alanda aktif roller aldığı ve kentteki bağlama eğitim ve öğretim ihtiyacının önemli bir kısmını karşıladığı görülmektedir.

2.5 Bağlama Çalgısının Kısa Tarihi ve Temel Özellikleri

Bağlamanın geçmişinin Orta Asya'ya kadar uzandığı ve atasının yaklaşık 2000 yıllık tarihe sahip 'kopuz' isimli bir çalgı olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. İslamiyet'ten önceki Türk toplumlarının inanç sistemi olan Şamanizm'de karşımıza çıkan kopuz, şaman tarafından günlük yaşam içerisinde ve dinsel törenlerde kullanılan bir sazdır. Geçmişten günümüze kadar bağlamanın Anadolu'daki bazı inanç topluluklarında kutsal kabul edilmesi ve dinsel törenlerde dahi icra edilmesinin kökeninde Şamanizm'deki uygulamaların yer aldığı düşünülebilir.

Kopuz, Orta Asya'daki konar-göçer toplulukların elinde değişik isimler alarak zamanla gelişimini sürdürmüştür. Bu gelişim, coğrafi olarak geniş alanlara yayılma göstermiş ve göçlerle birlikte de Anadolu'daki yerini almıştır. Türk sazlarının tarihi ve gelişimi ile ilgili geniş araştırmaları olan Mahmut Ragıp Gazimihal, kopuz ismiyle birlikte Asya'daki değişik topluluklarda bu saza 'kobus', 'kovuz', 'kavuz', 'komıs', 'koboz' gibi isimler verildiğini tespit etmiştir. (Gazimihal, 1975)

Çalgı yapım tekniğinin önemli isimlerinden Cafer Açı'n da kopuzun yapımı konusunda, ilk önceleri su kabağının üst kısmına ince deriler gerdirip, sap ilave edildiğini ve kiriş telleri deri üzerinden geçirmek suretiyle de sesin daha net çıkmasının sağlandığını belirtmiştir. Açı'n, yayla çalınanlarına 'ıklığ', parmak veya mızrapla çalınanlarına da 'kopuz' denildiğini de aktarmaktadır. (Açı'n, 1994)

Anadolu'da bu saz için 'bağlama' sözcüğünün 17.yy.ın sonlarına doğru kullanıldığını belirten Gazimihal, sözcüğün tercih nedeni konusunda da şu tahminlerde bulunmuştur;

Bağlama nispeti, sazın kendisinden önce perdelere mi, yoksa gerili deriye sonunda tercih edilen tahta göğüs kapağına mı verilmişti istifhamı keza şimdilik çözülememiştir. Çünkü Anadolu'nun 14. yy. metinlerine doğru inildikçe "bağlamak" fiili kapamak anlamıyla "kapıyı kapamak" ta kullanılmış görünüp buna göre göğüs kapağı bilhassa kastedilmiş olabilir. 18. yy. da artık sazın kendisine 'bağlama' denildiği biliniyor. Yok, eğer Farsça 'perde'nin Türkçe olarak 'bağlama' kıdemle mevzubahisse, o takdirde zamanın bütün perdeli Türk emsal sazlarının Türkçe adı şartıyla kopuzgiller anlamında kelime olmuş demektir. İlave edelim ki tel takmaya da Anadolu'da 'bağlama' denir. (Gazimihal, 1975)

Bilinmektedir ki bağlama çalgısı, kopuzdan başlayarak sürdürdüğü tarihi gelişimini Anadolu'nun değişik bölgelerinde ve kimi zaman farklı isimlerle günümüze kadar devam ettirmiştir. Kullanıldığı mekâna göre 'divan' veya 'meydan' sazı, bazen de kullanılan tel sayısına göre 'iki telli' veya 'üç telli' gibi isimler alan bağlama çalgısı boy, ebat olarak çok çeşitlilik göstermektedir. Cafer Açı'n'a göre;

Meydan sazı, divan sazı, çöğür, bağlama, bozuk, âşık sazı, kara düzen, tanbura, cura bağlama, bulgarı, ırazva, bağlama curası, tanbura curası bağlamaya verilen isimlerdir. (Açı'n, 1994)

Bu bilgiler ve yapılan tespitler doğrultusunda belirtmemiz gerekir ki farklı işlevdeki bu bağlamaların bazı ebatları, çeşitli nedenlerden dolayı günümüz icracıları tarafından pek kullanılmamaktadır. Neredeyse unutulmuş bazı formların ardından bağlama ailesi denildiğinde genellikle akla, meydan sazı, divan sazı, bağlama, tanbura (tambura), bağlama curası ve tanbura curası gelmektedir.

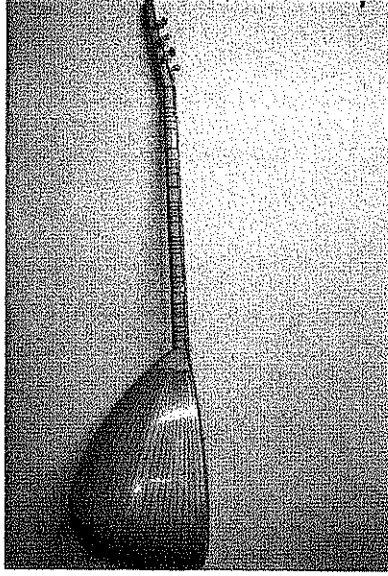
Bir diğer husus ta şudur ki; bağlama ailesinin form ölçüleri ile ilgili, araştırmacılar arasında farklı görüşlerin olduğu bilinir. En çok da bağlama ile tambura ölçüleri

arasında birbirinden ayrı tespitler görülür. Bir kısmı tambura form boyunun 40 cm. bağlama form boyunun 34 cm. olduğunu düşünürken, diğer bir kısmı da bağlamanın 42 cm. tanburanın ise 38 cm. form boyu olduğunu kabul eder.

Bu farklı görüşlerle birlikte Cafer Açın, bağlama ailesinin ölçüleri ile ilgili şu saptamalarda bulunmuştur;

a) Meydan sazı;

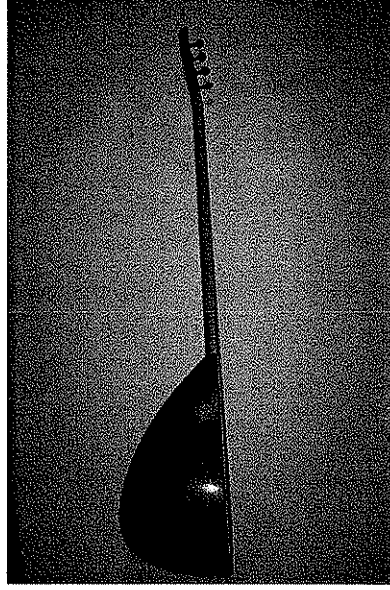
'La' sesine akort edilir. Bağlama ailesinin en büyük sazıdır. Form boyu 52,5 cm., sap boyu 70 cm., tel boyu 112 cm., form eni ve derinliği 31,5 cm.dir. (Bkz. Şekil 2.1)

Şekil 2.1: Meydan Sazı

b) Divan sazı;

'Re' sesine akort edilir. Meydan sazından dört ses tizdir. Form boyu 49 cm., sap boyu 65 cm., tel boyu 104 cm., form eni ve derinliği 29,5 cm.dir. (Bkz. Şekil 2. 2)

Şekil 2.2: Divan Sazı

c) Bağlama;

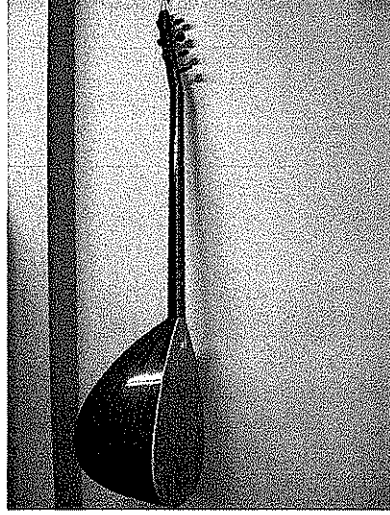
'La' sesine akort edilir. Meydan sazından bir oktav, divan sazından ise beş ses tizdir. Adını alan ailenin temel sazıdır. Form boyu 42 cm., sap boyu 55 cm., tel boyu 88 cm., form eni ve genişliği 25 cm.dir.(Bkz. Şekil 2. 3)

Şekil 2.3: Bağlama

d) Tanbura;

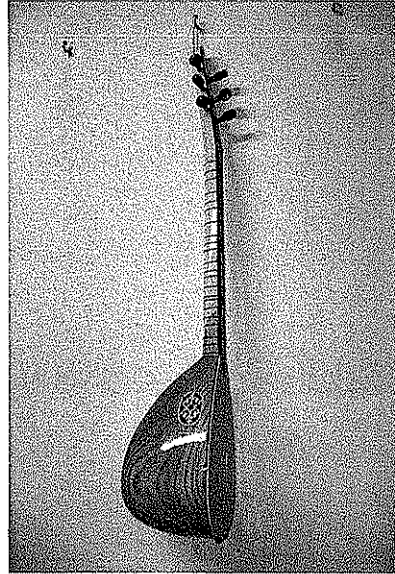
'Re' sesine akort edilir. Divan sazından bir oktav, bağlamadan ise dört ses tizdir. Form boyu 38 cm., sap boyu 50 cm., tel boyu 80 cm., form eni ve derinliği 22,8 cm.dir. (Bkz. Şekil 2. 4)

Şekil 2.4: Tanbura

e) Bağlama curası;

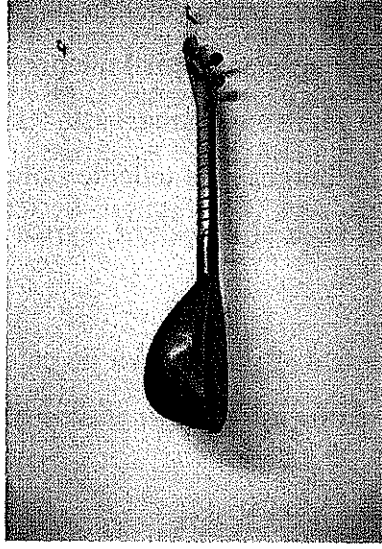
'La' sesine akort edilir. Bağlamadan bir oktav, tanburadan ise beş ses tizdir. Form boyu 26,5 cm., sap boyu 35 cm., tel boyu 56 cm., form eni ve derinliği 15,5 cm.dir. (Bkz. Şekil 2. 5)

Şekil 2.5: Bağlama Curası

f) Tanbura curası;

'Re' sesine akort edilir. Tanburadan bir oktav, bağlama curasından dört ses tizdir. Form boyu 22,5 cm., sap boyu 30 cm., tel boyu 48 cm., form eni ve derinliği 13,5 cm.dir. (Açın,1994) (Bkz. Şekil 2. 6)

Şekil 2.6: Tanbura curası

Cumhuriyet dönemine kadar daha çok kırsal bölgelerdeki köy odalarında, köy meclislerinde, âşık ortamlarında ve cemlerde çalınan bağlamanın, Cumhuriyet döneminden sonra kent ortamlarında da kullanılmaya başlandığı bilinir. Bağlama çalgısının eğitimi ve icrasına yönelik akademik çalışmaları olan Prof. Adnan Koç, 'sanatta yeterlik' tezinde bağlamanın şehirlere taşınmasının özellikle TRT yayınları ile gerçekleştiğini belirtmiş, zamanla ortaya çıkan bağlamanın morfolojik olarak standartlaşma ihtiyacı ve yapıları ile ilgili de şu tespitlerde bulunmuştur;

Bağlamanın kırsal bölümden şehirlere taşınması, Cumhuriyet'ten sonra başta TRT olmak üzere bazı kurumlar sayesinde olmuştur. Halk müziğinin çeşitli topluluklarda icra edilmesi, çalgılarının da özelliklerinde köklü değişiklikler yapma gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Önceleri hiçbir disiplin altında olmayan halk müziği çalgılarından özellikle bağlama, başta saz boyları olmak üzere çeşitli konularda standartlaştırılmaya çalışılmış ve bağlama ailesi oluşturulmaya başlanmıştır. Bu kurumlarda alt açık tel 440 frekanslı 'la' sesine çekilen, dörtlüsü olan 're' sesi yine birinci telde karar olarak alınan ve tekne boyu 45-46 cm. olan çalgılar için bağlama terimi kullanılmıştır Bu ebatlardan daha büyük olanları 'meydan sazı', 'divan sazı' gibi, kullandıkları yerler ile ilgili belirleyici kelimelerle kullanılmıştır. Daha sonra

ise tekne boyu 38-41 cm. olan, alt açık teli bağlamanın dördlüsü olan 're' sesine akort edilen çalgılar kullanılmış bunlara 'tanbura' veya 'tambura' denilip kullanılmıştır. Bu çalgıların bir oktav tizine sahip olan 'bağlama curası' ve 'tambura curası' nın kullanılmasıyla bağlama ailesi oluşturulmuştur. (Koç,2000)

Değişik ağaçlardan yapılan bağlama çalgısı, daha önceleri oyma tekne kullanılarak yapılırken son dönemlerde yaprak tekne yöntemi ile de imal edilip kullanılmaktadır. Dut, kestane, ardıç, maun gibi ağaçlar en çok kullanılan türlerdendir. Tekneye bir sap (klavye) ekleme yöntemiyle yapılan bağlama, başta tekne, kapak, sap olmak üzere alt eşik, perde bağları, üst eşik, burgular ve tellerden oluşur. 2,5 oktavlık ses sahasına ulaşabilen bağlama, mızrap veya el ile çalınır, ayrıca transpozisyon bakımından da kullanışlı bir çalgıdır.

Bağlamanın değişik yörelerde değişik düzenler ile çalındığı araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Saptanan akort çeşitlerini şu şekilde gösterebiliriz. (Bkz. Şekil 2. 7)

ALT TELLER ORTA TELLER ÜST TELLER ÜMMİ DÜZENİ	ALT TELLER ORTA TELLER ÜST TELLER MİSKET DÜZENİ
HÜSEYİNİ DÜZENİ	SABAHI DÜZENİ
ACEM AŞIRAN DÜZENİ	BOZUK DÜZENİ
HÜZZAM DÜZENİ	YEKSANİ DÜZENİ
KÜTAHYA DÜZENİ	ZİRGÜLE DÜZENİ
ABDAL DÜZENİ	KAYSERİ DÜZENİ
BAĞLAMA DÜZENİ	ÇARGÂH DÜZENİ
RAST DÜZENİ	SEGÂH DÜZENİ
EVIÇ DÜZENİ	SÜR DÜZENİ
MÜSTEZAD DÜZENİ	

(Açın, 1994)

Şekil 2.7: Bağlama Çalgısında Kullanılan Akort Çeşitleri (Birlik değerle gösterilen notalar, genellikle düzenlerin karar sesleridir.)

3. İSTANBUL'DAKİ YAYGIN BAĞLAMA EĞİTİM KURUMLARI

Günümüzde özellikle büyük kentlerde sayıları hızla çoğalan bağlama kurs merkezlerine rastlamak kaçınılmaz olmuştur. İnsanların bu çağrıya karşı olan ilgileri ve öğrenme istekleri karşısında birçok kurum ve kuruluş talebi karşılamaya çalışmış ve bu konuda eğitim programları geliştirmiştir. Halk eğitim merkezlerinden başlayarak özel çalışmalara kadar uzanan birçok yaygın eğitim ortamlarında bağlama dersleri verilmekte ve özellikle her yaş grubundan öğrenciye öğrenim ortamı sağlanmaktadır. Halk eğitim merkezleri, İsmek, kültür sanat merkezleri ve özel dersaneler, İstanbul'da bağlama eğitiminin gerçekleştiği en yaygın kurum ve kuruluşlardır.

3.1 Halk Eğitim Merkezleri

Halk eğitim merkezlerinin kuruluş ve görevleri kurs, seminer, toplantı, sempozyum, kulüp ve benzeri etkinliklerle yaş, eğitim düzeyi, cinsiyet, din ve dil farkı gözetmeksizin, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış kişilere; okuma-yazma öğretimi ve diğer eksik eğitimlerini tamamlamasına destek sağlayıcı eğitim vermek, tamamlama programları uygulamak, mesleki, sosyal ve kültürel bilgi ve beceriler kazandırmak ya da mevcut bilgi ve becerilerini geliştirmektir. (14/02/2006 tarihli Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği madde 7)(Topçu,2007)

Halk eğitim merkezleri, MEB Çıraklık ve Yaygın Eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren ve ücretsiz olarak halka eğitim sunan resmi kurumlardır. Bu merkezler çok çeşitli kurslar düzenleyerek çalışmalarını sürdürmektedirler. Toplumdaki her yaştan, her meslekten insanlara, öğrenci gruplarına, çalışan veya çalışmayan kadın ya da erkek halk kitlelerine, boş zamanlarını değerlendirme, beceriyi edindirme, var olan becerileri geliştirme, kişilik, kendine güven, birlikte bir iş başarma, sosyalleşme, hatta meslek edindirerek ekonomik destek sağlama açısından halk eğitim merkezleri önemli eğitim kurumlarından. Halk eğitim merkezlerinde çalışmalar, alanında yetkin diplomalı eğitimcilerle sürdürülmektedir...

Bünyesinde yapılan çalışmaların toplu olarak yılsonunda şölen şeklinde sunulması halk eğitim merkezlerinin kendine has özelliklerindedir. (Uslu,2007)

İstanbul'daki mevcut halk eğitim merkezlerini araştırdığımızda gördük ki bu merkezlerdeki bağlama kursları son dönemlerde gittikçe azalma göstermektedir. Daha önceleri hemen her ilçedeki merkezde muhakkak karşımıza çıkan bağlama kursları, son yıllarda mevcudiyetini yitirmeye doğru gitmektedir. Çoğu merkezde sadece bir eğitimci bulunmakta ve 10-15 kişilik öğrenci topluluğuna ders vermektedir. Biz bunun nedenini, insanların azalan ilgisinin yanında, kentte oldukça yoğunlaşan diğer kurs merkezlerinin varlığına da bağlamaktayız.

Eğitim faaliyetlerini kendi binaları dışında çevre okul, dernek vb. kurumlarda da gerçekleştirebilen İstanbul'daki toplam 32 halk eğitim merkezi içinde, bağlama kurslarını sürdürebilenler şunlardır;

1. Avcılar Halk Eğitim Merkezi
2. Bağcılar Halk Eğitim Merkezi
3. Bakırköy Halk Eğitim Merkezi
4. Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi
5. Eyüp Halk Eğitim Merkezi
6. Kadıköy Halk Eğitim Merkezi
7. Kâğıthane Halk Eğitim Merkezi
8. Kartal Halk Eğitim Merkezi
9. Küçükçekmece Halk Eğitim Merkezi
10. Maltepe Halk Eğitim Merkezi
11. Pendik Halk Eğitim Merkezi
12. Sarıyer Halk Eğitim Merkezi
13. Sultanbeyli Halk Eğitim Merkezi
14. Şile Halk Eğitim Merkezi
15. Şişli Halk Eğitim Merkezi
16. Zeytinburnu Halk Eğitim Merkezi

Bu halk eğitim merkezleri içinde, Kadıköy'deki merkezde 4, Kartal'daki merkezde 3, Beşiktaş'taki merkezde de 2 bağlama öğretmenin görev yaptığı tespit edilmiştir. Diğer merkezlere baktığımızda ise sadece 1 öğretmen karşımıza çıkmaktadır ve az sayıda öğrenci gruplarıyla çalıştığı tespit edilmiştir.

Görülmektedir ki 32 merkez dâhilinde kayda değer bağlama eğitimini yürüten kurum sayısı birkaç taneden öteye geçmemektedir. Biz de bu çalışmamızda halk eğitim merkezleri arasından coğrafi olarak farklı yerlerde ve faaliyet olarak da yoğun olanları tercih etmeye çalıştık. Halk eğitim merkezlerindeki idarecilerden genel bilgiler, öğretmenlerden de bağlama kurslarında yaşadıkları sorunlarla ilgili görüşlerini aldık.

3.1.1 Avcılar Halk Eğitim Merkezi

1992 yılından itibaren ilçede hizmet veren halk eğitim merkezi, kendi binası, gençlik merkezleri ve çevre okullarda açmış olduğu kurslarla bölge halkına öğrenim ortamları sunmaktadır. 4 sınıf ve 1 küçük gösteri salonu bulunan merkez binada, sanat branşlarında gitar, bağlama, keman ve koro çalışmalarıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kurslar arasında yoğunluğun gitar derslerinde görüldüğü, bağlama kurslarının da 2-3 grupta devam ettiği tespit edilmiştir. Kurum müdürü Sahra Köksal, bölgenin bağlama ve halk müziğine olan ilgisinin, önceki yıllarda daha yoğun olduğunu, günümüzde ise gitar kursuna talebin arttığını, bu durumun da değişen toplum ve aile yapısıyla ilişkili olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

Gitar ve bağlama derslerini birlikte yürüten, yaklaşık iki yıldır kurumda görev yapan ve bu alanda "androgojik" (yetişkin eğitimi) formasyon sertifikası da bulunan Devrim Güven'in yaygın bağlama eğitiminin sorunları hakkında düşünceleri şunlardır;

"Halk eğitim merkezlerinde uygulanan, her öğrenci başvurusunun kabul edilmesi, eğitim anlamındaki başlıca problemlerden biridir. Her yaş grubundan insanlar derslere kabul ediliyor. İlköğretim mezunu bir vatandaşla beraber, üniversite öğrencileri veya bir çalışanla bir ev hanımı aynı sınıf içinde bulunabiliyor ve bu karma grup, aynı anda ders almak zorunda kalıyor. Bu da eğitimi algılama yönünden olumsuz bir durum yaratıyor. Bu kurumlarda yaş gruplarına ve seviye farklılıklarına göre gruplandırma yapılamaması da sorunun çözülememesine neden oluyor.

Ayrıca ders veren öğretmenlerin farklı yeterlilikte olması ve öğrencilerdeki fiziksel engeller (parmak yapısı gibi) de verimi etkileyen unsurlar arasında sayılmalıdır.

Bir başka sorunumuz da yetersiz öğrenci bağlamalarıdır. Biz öğrencilere çok pahalı ya da çok ucuz enstrüman almalarını önermiyoruz fakat ekonomik sebeplerden ötürü ucuz ve kalitesiz bağlamalar alınıyor, sazların akortları ya da tel yükseklikleri gibi sorunlar, öğrencilerin başarılarını engelleyebiliyor. Biz bu durumda öğretmenleri veya çalgı özelliklerini bilen biri ile bağlamalarını almalarını öneriyoruz.

Uyguladığımız metot konusuna gelince Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı programlar var fakat bunları pek yeterli bulmuyorum. Pek de uygulamıyorum. Daha çok kişisel programlarımızı uyguluyoruz. 12 saatlik nota eğitiminden sonra bağlamaya geçiyoruz ve türkülerini geçmeden önce bona ve solfej çalışması yaptırıp sonra çaldırma yöntemiyle ilerliyoruz. Repertuar seçimini de ‘usul’ ve ‘dizi’ yapısına dikkat ederek gerçekleştiriyoruz.

Bir de öğrencilerin farklı talepleri oluyor. Popüler ezgiler, güncel türküler öğrenmek gibi taleplerle sıkça karşılaşıyoruz. Ben genellikle TRT repertuarını kullanmaya çalışıyorum. Ara sıra da güncel ezgilere yer veriyorum. Bu öğrencinin keyif almasını sağlıyor.

Ayrıca yeteneksiz öğrencilerle çalışmak tabii ki öğretmen için yorucu bir durum. Yetenekli olup da dersten derse sazını çalanlar var, bunlar da eğitimi olumsuz etkileyebiliyor.

Yaşanan sorunların bir kısmını aşmak adına, yetenekli ve çalışan öğrenciler için kurum içinde müzik kulübü adı altında çalışmalar yapmak böylelikle de onların önünü bu şekilde açmak gerekir.”

3.1.2 Bağcılar Halk Eğitim Merkezi

Bağcılar'ın, Bakırköy ilçesinden ayrılması ile 1992 yılında kurulan halk eğitim merkezi, 1998 yılına kadar değişik binalarda hizmet vermiş ve bu yıl içinde kuruma tahsis edilen müstakil binaya yerleşerek çalışmalarına devam etmiştir. Son olarak 2007 yılında daha donanımlı bir binaya taşınarak, kursiyer sayısını giderek artırmıştır. Merkezin geçmişi ile ilgili bu bilgileri aldığımız kurum müdür yardımcısı Berhan Yolcu, halk eğitim merkezinin semtteki 800 bin kişilik bir kitleye hitap ettiğini ve 2009-2010 öğretim yılında da 15 bin kişinin kendilerine müracaat ederek eğitim hizmeti almak istediğini belirtmiştir. Günümüzde yoğunluk olarak okuma-yazma kurslarının daha faal olduğunu, Bağcılar Halk Eğitim Merkezi olarak da 'annem bilgisayar öğreniyor' projesi ile ortalama 20 kişilik sınıflarda 73 adet kurs açtıklarını bildiren Yolcu, bu derslerin 2010 Mart ayında hayata geçtiğini söylemektedir.

Sanat branşlarında da bağlama kurslarının yanında gitar kurslarının da devam ettiğini, içinde bulunduğumuz eğitim yılında da 60 bağlama öğrencisi ile 70 gitar öğrencisinin derslere devam ettiğini tespit ettiğimiz Merkezde 1 bağlama öğretmenin görev yaptığını görmekteyiz.

Yaygın bağlama eğitiminin problemleri üzerine görüştüğümüz Bağcılar Halk Eğitim Merkezinde bağlama derslerini yürüten Erdal Demir konu ile ilgili şu detayları vermektedir;

"Halk Eğitim Merkezinde yaşadığımız sorunların başında fiziki ortam gelmektedir. Çoğu halk eğitimde görüldüğü gibi bizde de porteli tahta eksiktir, saz çalınabilecek rahatlıkta sandalyelerimiz yoktur ve müzik yapmaya elverişli bir sınıfta çalışmıyoruz. Bu ortam dersteki hedeflerimizi engelliyor haliyle. Halk eğitim merkezlerindeki ders saatinin yetersizliği de eğitimde ilerleme gösteren öğrencilerin önünü kapatmaktadır. Artık halk eğitimlerde diğer branşlara göre daha az talep gören bağlama kursu, idare tarafından da yeterli desteği görmüyor. İdari düşünce alacağı bağış sayısını düşünerek, yoğun olan kurslara daha öncelik tanıyor. Bu durumda da tüm başarı, branş öğretmenin gayretine kalıyor.

Ders içindeki uygulamalarıma gelince, öncelikle sınıflarımı yaş seviyelerine göre oluşturmaya çalışıyorum ve bireysel öğrenme farklılıklarında da verdiğim ödevlerde çeşitlilik yoluna gidiyorum. İyi bir kulağı olan ve becerisi yüksek öğrencilere

geçtiğimiz türkünün daha işlek çalımını gösterirken, daha yetersiz öğrencilere bu işlemi sadeleştirerek verebiliyorum. Mevcut ders saatini ikiye bölerek iki ayrı grup yapabiliyorum. Ayrıca da ders aralarında da genel kültür ve alan bilgisi anlatımlarına sıkça yer veriyorum. Şöyle söylenebilir ki; yaygın eğitim alanında öğretmenler bu anlattığım uygulamalara her zaman başvurmak zorundadır. Yaşanan problemlerin asgariye inmesi için fedakârlık, öğretmene düşmektedir. “

Bağlama derslerine 1,5 aylık nota eğitiminden sonra geçtiğini belirten Demir, ilk derslerin büyük bölümünü bağlamada doğru tutuş, tezene kullanımı ve parmak pozisyonu çalışmaları ile geçirdiğini ekliyor. Demir'in repertuar seçimi ile ilgili görüşleri de şöyle;

“ ‘Tren Gelir’, ‘Kıyılı Halayı’, ‘Gelin Ayşem’, ‘Süt İçtim’ gibi türkü örnekleri ile başlangıç eğitimini sürdürsem de aslında daha zor anlaşılacak türkülerin de düzeye indirgeyerek ve sadeleştirerek başlangıçta da öğretilebileceğini düşünüyorum. Türküleri bağlamayla çalışmadan önce yaptığımız solfej çalışması zaten öğrencinin kulağını ısındırdığından, eğer ölçülere bölerek ve kalıplarla tekrarlanılıyorsa türkülerin öğrenimi kolaylaşabiliyor.

Repertuar seçiminde ki sıralamayı da ‘1.pozisyon a’, ‘1.pozisyon b’, ‘1. pozisyon c’ tipinde örneklerden seçiyorum. Daha sonra da oktav aralığı geniş türkülere yer veriyorum. Tabi verdiğimiz eğitim kurumlardaki süre kısıtlılığınan ötürü, bağlama düzeninin ötesine geçmiyor.”

3.1.3 Bakırköy Halk Eğitim Merkezi

Yeşilköy ve Ataköy’de bulunan iki ek hizmet binası ile birlikte merkez binada İstanbul’un nüfusu kalabalık semtlerinden Bakırköy’e yaygın eğitim hizmeti veren kurum, özellikle merkez binasının fiziki şartların iyi oluşuyla ön plana çıkmaktadır. Binadaki derslikler ve diğer alanlar, göze hitap eden bir yapıya büründürülmüş ve bölge halkının hizmetine sunulmuştur. Kursiyerler için kurulan çocuk bakım odası, kurumda göze çarpan farklılıklardandır. Ayrıca diğer kurumlarda pek göremediğimiz porteli yazı tahtası ve nota sehpası gibi araç-gereçler, Bakırköy Halk Eğitim Merkezinde mevcut durumdadır. (Bkz. Şekil 3.1)

Şekil 3.1: Bakırköy Halk Eğitim Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.

Kuruluşu 1985 yılına dayanan Bakırköy Halk Eğitim Merkezinin bugünkü durumu hakkında görüştüğümüz müdür yardımcısı Sakine İzgi, Kurumun bir eğitim dönemi içinde toplam branşlarda yaklaşık 12 bin kursiyerin ders aldıklarını belirterek, sayının oldukça yoğun olduğunu ve diğer halk eğitim merkezleri gibi kendilerinin de bu sayı karşısında zorlandıklarını söylemektedir. Kurs dönemi içinde öğrencilerin verimliliğini takip edemedikleri gibi, kurs bitiminden sonra da öğrencilerle iletişimin tamamen kesildiğini, bunun da eğitimde hedeflenen başarıyı olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır. İzgi, bu takibi gerçekleştirmek için, sanal ortamın profesyonelce kullanılabilceğini önererek değişik bir yaklaşımda bulunmaktadır.

2009-2010 öğretim yılında 40 bağlama öğrencisinin eğitim aldığını tespit ettiğimiz Merkezde gitar ve keman kurslarına olan talebin bağlamadan çok daha fazla olduğunu görmekteyiz. İzgi, bu durumu Bakırköy semtindeki sosyal yapıya dayandırmaktadır.

4-8 aylık bir dönemde sona eren kurslar içinde bir de öğrenci devamsızlığını düşündüğümüzde istenilen başarı gerçekleşmemektedir. Eğitimin kalitesini artırmak için halk eğitim merkezlerinin kendi bünyesinde bir denetleme birimini oluşturması İzgi'ye göre alınacak önlemlerden biridir.

Bakırköy Halk Eğitim Merkezinde 11 yıldır bağlama dersleri verdiğini bildiren Tekin Kumaş'a göre de Bakırköy ilçesinin sosyal yapısı, bağlamaya olan ilginin

diğer bölgelere göre daha az olmasına sebep vermektedir. Kumaş, halk eğitimdeki mevcut durum ve derslerdeki uygulamaları ile ilgili bilgilerini şu şekilde aktarmıştır;

“Bakırköy’de yaşayan insanların geleneksel yaşamdan biraz uzak ve batı değerleriyle yaşamaya çalıştıklarını görmekteyiz. Bundan 10-15 yıl önce bağlama diğer çalgılarla aynı ilgiyi ve talebi görürken, son yıllarda bağlama yerine gitar veya keman eğitiminin daha çok tercih edildiği ortadadır. Bakırköy için konuşuyorsak bu fark daha da belirgindir.

Halk eğitimlerdeki genel sorunlar Bakırköy için de geçerlidir. Birçok branşta eğitim verilmektedir fakat idari olarak İngilizce, bilgisayar gibi kurslara verilen önem, sanat branşları ve bağlama eğitimine verilmemektedir. Biz yıllarca porteli yazı tahtası olmadan dersler yaptık. En sonunda da kendi şartlarımızı kullanarak bu eksikliği giderdik. Hâlbuki ders araç-gereçlerinin önceden hazırlanması ve sınıfın fiziki olarak uygunluğunun oluşturulması gerekir. Özel kurumlar kursiyerler için bir müzik ortamı hazırlıyor ve öğrenciyi duysal olarak olumlu etkiliyor fakat halk eğitimlerde bu özen yok. Eskiden diğer branşlarla aynı sınıfları kullanıyorduk ve derse başlamadan önce sınıfı düzenlememiz gerekiyordu ve gereksiz vakit harcayabiliyorduk.

Derslerle ilgili konuşursak da öncelikle genel müzik bilgileri ve nota eğitimi ile başlıyorum ve başlangıç olarak bağlamayı da muhakkak bozuk düzenle öğretmeyi tercih ediyorum. Bu tercihim bazen öğrencilerin istekleri ile örtüşmeyebiliyor fakat bence doğru olan bu ve yaygın eğitim alanında pek de uygulanmıyor.

Orta seviyede bir öğrenciyeye bir ders yılı sonunda 15-20 türkü çaldırabilmeyi amaçlıyorum. Yetenekli ve çalışkan öğrencilerle bunu başarabildiğimiz gibi, bunun da ötesine geçen başarılı kursiyerler olabiliyor. Bu durumda da halk eğitimler o tip öğrenciler için yetersiz kalıyor. Açılan dersler temel bağlama eğitimi seviyesinde kalıyor ve tekâmül seviyesi dediğimiz ileri düzey çalışmaları neredeyse hiç yapamıyoruz. Hâl bu ki başarılı öğrencilerin önünü daha da açan bir eğitim programı uygulanmalı. Bu da halk eğitimlerin mevzuatında yer alan kursiyer sayı kısıtlamasının ortadan kalkmasını gerektirir. Sınıfları en az 12 kişi yerine, en fazla 12 kursiyerden oluşturmak daha doğru olacaktır.

Bağlama eğitiminde karşılaştığımız bir diğer sorun da öğrencilerin popülist yaklaşımlarıdır. İstekleri ve beklentileri halk müziği formatından uzak ve gelir-geçer

duygular üzerine oluşan kursiyer yapısı, bu alandaki öğretmenler için ayrı bir zorlaştırıcı faktördür. Öğretmen, öğrenciyi kendi doğrultusuna çekebilmelidir.

3.1.4 Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi

Merkez, İstanbul ili içinde yoğun kurs faaliyetleri düzenleyen kurumlar arasındadır. İlk olarak 1985 yılında hizmete giren Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi, Dikilitaş'taki merkez ve Akatlar'daki şube binada yaygın eğitim alanında çeşitli kurslarla semt halkına hizmet etmektedir. 2009-2010 öğretim yılında tüm branşlarda toplam başvuru sayısı 6 bine yakındır. Merkez ile ilgili bilgilerine başvurduğumuz müdür yardımcısı Hakan Diken, kendi bölgelerinde bağlama kurslarına olan ilginin giderek azaldığını, kursa devam edenler içinde de ancak özel ilgisi olanların ilerleme gösterebildiğini belirtmektedir. 2009-2010 dönemi içinde gitar, keman, piyano ve halk oyunları kurslarının yanında, toplam 114 bağlama öğrencisinin de halk eğitimde ders gördüğünü belirten Diken, her yılsonu şenliklerinde Beşiktaş Kültür Merkezi, Mustafa Kemal Kültür Merkezi veya Akatlar Kültür Merkezinde kursiyerlerin konserler verdiğini ve sunumlar hazırladığını bildirmektedir. Bu da verilen eğitimin geri dönüşü olarak değerlendirilebilmektedir. (Bkz. Şekil 3.2)

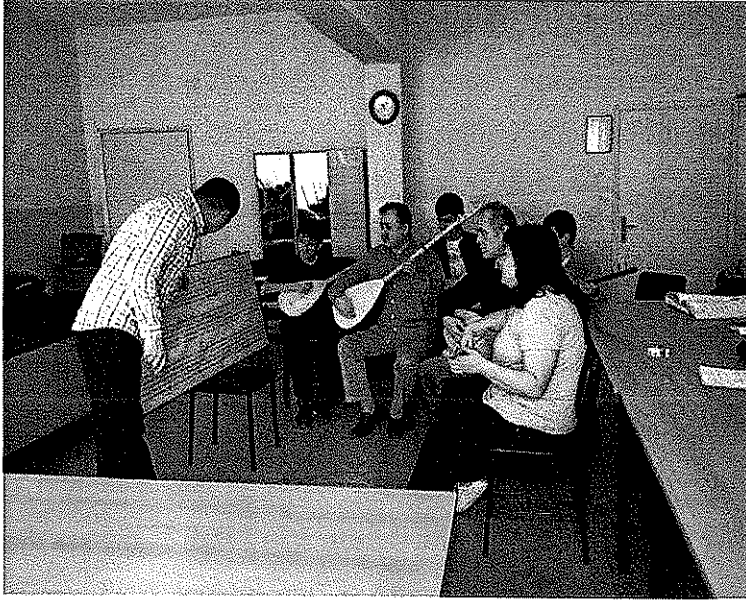
Beşiktaş Halk Eğitim Merkezinde 2 yıldır bağlama dersleri veren Murat Bingöl, eğitimi gerçekleştirirken yaşadığı problemleri sorduğumuzda, ilk önce fiziki şartların yetersizliği, kurs zamanının kısalığı ve kurslarda uygulanan öğrenci sayısı sınırlaması gibi sorunlardan bahsetmiştir. Yaygın eğitim alanında ders veren öğretmenlerin işin ekonomik boyutunu da düşünerek, kurslarının kapanmasını istemeyeceklerini ve bu yüzden de öğrenci kaybı yaşamamak için çeşitli önlemler vereceklerini belirtmektedir. Bingöl, bu durum için kendi kursunda ders programına birkaç saat ilave ederek daha çok zaman harcadığını söyleyerek halk eğitim merkezindeki bağlama kursları ile ilgili yaşadığı problemlerle ilgili şu bilgileri aktarmıştır;

“Halk eğitim merkezlerinde bağlama öğretmenlerinin yapabilecekleri çalışmaları çok kısıtlı buluyorum. Zaman ve binadaki sınıf ortamı istenilen düzeyde olamıyor maalesef. Bu yüzden verdiğimiz eğitim bizi de pek tatmin etmiyor. Ben önce 1 buçuk ay nota eğitimi veriyorum ve bağlama derslerine geçmeden bu eğitimin uzun süre devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu süreyi elimden geldiğince de artırmaya çalışıyorum ve bağlama derslerinde de notaya dayalı uygulamalar yaptırıyorum fakat

yaygın eğitim alanında bu çok da kolay olmuyor. Çünkü kursiyerler çok sabırsız ve günlük düşünüyorlar, bu da bizi bir yerde yıldırabiliyor.

Günümüz halk eğitim merkezleri arasındaki işlevsel rekabetten dolayı idarecilerin bizden beklentileri de oluyor haliyle ve bizden öğrencileri çok sıkmamamızı isteyebiliyorlar. Genelde amaç daha çok kursiyer barındırmak ve halk eğitim olarak bilinir olmak. Bu da öğretmen olarak bizlerin daha fazla emek harcamasına neden oluyor. Bu durumda da halk eğitimdeki öğretmenler, yaptıkları işin ekonomik karşılığını düşünmek zorunda kalıyorlar. Bilinir ki şartlar pek tatmin edici değil.

Sınıflarımızdaki bir diğer problem de karma eğitim yapmak zorunda kalmamızdır. Genç, çocuk ve yetişkin öğrenciler aynı anda derse katılıyorlar ve bu durum bizler için gerçekten çok zorlayıcı olabiliyor. Yeterli kursiyer sayısını bulamadığımız için de yaş ve seviyeye göre sınıfları gruplandıramıyoruz. Sanırım bütün halk eğitimlerde bu durum aynı.” (Bkz. Şekil 3.2)

Şekil 3.2: Beşiktaş Halk Eğitim Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.

3.1.5 Kadıköy Halk Eğitim Merkezi

Halk Evi olarak faaliyetlerini 1951 yılına kadar sürdüren kurum, daha sonra ‘halk eğitim merkezi’ adıyla günümüze kadar çok çeşitli dallarlarda eğitim faaliyetlerini yürütmüştür. Fiziki yapısı ile İstanbul’daki en seçkin halk eğitim merkezlerinden biridir. Binadaki 500 kişilik çok amaçlı tiyatro salonu, 100 kişilik panel salonu, 9 derslik, halka açık kütüphanesi ve spor salonu ile bölge insanına çeşitli imkânlar sağlamaktadır.

Kadıköy Halk Eğitim Merkezinde halen yürütülmekte olan onlarca meslek edindirme kursları içinde sanat ve müzik dalında piyano, gitar, keman, kanun, bağlama, vurmali çalgı, T.H.M.-T.S.M. koro gibi kurs çalışmaları yürütülmektedir. Merkez, son eğitim yılında yaklaşık 16 bin kursiyer başvurusu ile İstanbul’da en çok kurs açan kurumların başında gelmektedir.

Halk eğitimlerdeki işleyiş ile ilgili görüşlerini aldığımız kurum müdür yardımcısı Selçuk Aydemir, uygulanan eğitimin sistemsiz ve bütünlükten uzak olduğunu belirterek, yaygın eğitim yönetmeliğinin çok sık değiştiğini, dönem başında ortaya konulan müfredat programlarına pek uyulmadığını, modüler programların halk eğitim şartlarının gerisinde kaldığını belirtmektedir. Aydemir, eğitim planlarının ve uygulamalarının kulaktan kulağa yapılabildiğini, bunun da çözümünün halk eğitim merkezlerinin tek elde toplanması şeklinde olabileceğini vurgulamıştır.

Kadıköy Halk Eğitim Merkezinde bağlama ve THM koro derslerini yürüten, 10 yılı aşkın bir süredir kurum öğretmeni olan Adem Sevinç, dersler hakkında genel olarak bize şu bilgileri aktarmıştır;

“MEB’in bu tip kurslar için hazırlamış olduğu bir modüler program var. Bağlama için iki seviye var bu programda, başlangıç ve ileri seviye şeklinde. İncelediğimizde görüyoruz ki bu çalışma neredeyse bağlamayı öğretmemek üzerine kurulu. 20 saatte nota ve solfej eğitimi bitiyor ve hemen türküler çalmaya başlanıyor. Kısa bir sürede de öğrenciler bağlama çalmayı öğrenmiş oluyor. Bu bizce yetersiz ve uygulanamayacak bir programdır. Bu kurumdaki öğretmenler de bu programa bağlı kalmıyorlar.

Temel ve ileri seviyeden oluşan derslerin 100-150 saat içinde bitmesi gerekiyor. Birinci seviyede çalıştığımız kursiyerlerin çoğu ikinci seviyeye devam edemiyor ve

öğrenci bulmak zor oluyor çünkü kursların açılabilmesi için sınıf mevcudunun en az 12 olması gerekiyor.

Şuna da değinmek gerekir ki; insanlar, halk eğitim merkezlerini daha çok kadınların faydalandıkları bir yer olarak düşünüyorlar. Buradaki kursları biçki dikiş, el sanatları vb. kurslardan ibaret sanıyorlar. Buradaki sanatsal kursların varlığını semt halkı bile bilmiyor. Bu konuda tanıtım eksikliğimiz var bunun aşılması gerekiyor.

Derslerde uyguladığımız yöntem konusuna gelince de ilk bir ay nota çalışmaları, tartımlar, genel bilgiler ve alan bilgisi işleyerek geçiyor. Ardından bağlamaya geçiyoruz. İlk önce kolay egzersizlerle çalgıya hâkimiyeti oluşturmaya çalışıyoruz. Türkü örneklerini hemen öğretmek istemiyoruz. 'İki türkü öğretelim' zihniyetinde hiç bulunmadık. Nihayetinde MEB'e bağlı ücretsiz eğitim olduğu için bu konuda özel kurumlara göre daha rahatız. Türkü çaldırmak yerine egzersizlerle ilerliyoruz ve türküleri son döneme bırakıyoruz. 100 saatte geçtiğimiz türkü sayısı 4-5 tane oluyor. Buradaki tüm hocalar da aynı duruşu sergilediği için uyum içinde çalışabiliyoruz fakat bu yüzden kursiyer kaybı da oluyor.

Uyguladığımız düzene gelince kısa sap bağlama düzeni hiç öğretilmedi burada. Kısa sap bağlamayı akort bilgilerini verirken gösteriyoruz. Biz hep uzun sap, yani bozuk düzen eğitimi verdik. Biz insanların ilk amaçları bu olsa da, sadece bağlama çalmak için buraya gelmesini istemiyoruz. Neticede yetenek sınavı ile öğrenci alınmıyor ve müzik kulağı ya da becerisi olmayan öğrenciler oluyor, biz de bu insanları kültürel bilgi aktarımı için burada tutmak istiyoruz ve onlara ilgilendikleri alanla ilgili bilgiler aktarıyoruz. Çalgı çalma yeteneklerinin olmadığını da açıkça söylüyoruz. Zaten iyi kulağı olan 7-8 kişi bir sonraki seneye devam ediyor ve onlarla daha iyi çalışmalar yapabiliyoruz.

Bizde bir de sınıf sorunu var. Sınıf sayısı yeterli olsa da ideal bir enstrüman eğitim sınıfı yok. Aynı sınıfta hem dikiş dersleri hem de bağlama dersleri yapılabilir. Ayrıca yaş sınırimızın olmaması da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Her yaş ve eğitim seviyesinden insanları aynı sınıfta tutmanız gerekiyor ve zorluklar yaşanıyor. Yoğun talep olmadığı için sınıfı yaş gruplarına bölemiyoruz."

3.1.6 Kartal Halk Eğitim Merkezi

Kartal, bilindiği gibi İstanbul'da nüfus olarak en yoğun semtlerden biridir ve bu bölge halkının bağlama çalgısına ve halk müziğine olan ilgisi yıllardan beri bilinir. 1967 yılında ilk faaliyetlerine başlayan Kartal Halk Eğitim Merkezi, günümüze kadar birçok kurum ve kuruluşlarda kurs ve eğitim hizmeti yapmaktadır. 1992 yılına kadar Maltepe, Tuzla, Pendik ve Sultanbeyli ilçelerini de içine alan Kartal, halk eğitim çalışmalarıyla kentteki en geniş alanda eğitim öğretim faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Şu an bünyesindeki kurs sayısının 400 civarında olması, kurumun işlevselliğini de ortaya koymaktadır.

Son dönemde bağlama öğretmeni sayısının 4'e çıktığını öğrendiğimiz kurum müdür yardımcısı Mustafa Günaydın, bölge nüfusunun daha çok Erzincan, Sivas, Tunceli gibi illerden oluştuğunu ve bu yüzden bağlama çalgısına olan ilginin de yoğun olarak devam ettiğini bildirmektedir. Günaydın, bağlama kursuna olan talebin yanında zurna, ney, keman, piyano, gitar gibi diğer sanat branşlarında da kursların yapıldığını ve dönem sonunda muhakkak bu çalışmaların halka sunulduğunu söylüyor.

SHÇEK' e bağlı Yakacık Toplum Merkezinde 5 yıldır bağlama dersleri veren emekli öğretmen Mustafa Demir, öğrencileri ile olan diyalogları ile ilgili şu detayları bize aktarmıştır;

“Okul müdürlüğünden emekli olmam nedeniyle öğrenci yapısını çok iyi tanıyorum. Bu yüzden onları doğru şekilde yönlendirme şansım oluyor. İlk önceleri ailelerinin zorlamalarıyla kursa gelen çocuklar, zamanla bağlamayı ve eğitimi benimseyip derslere kendi istekleri ile geliyorlar. Onlara sevdikleri ortamı yaratmaya çalışıyorum.”

İlkokul 5. sınıftan, üniversite öğrencisine kadar olan yaş gruplarında ve 250'ye yakın sayıda öğrenci ile çalıştığını söyleyen Demir, öğrenme güçlüğü çeken çocuklar ile de ders sonrası birebir ilgilendiğini ve onlar için daha fazla zaman ayırdığını bildiriyor.

Demir' in ders işleyişi ile ilgili yöntemleri de şu şekildedir;

“Ekim ayında başlayıp, Haziran ayına kadar süren bir eğitim takvimi var, biz de dönem başında yıllık planımızı hazırlayıp, bu plan doğrultusunda derslere başlıyoruz. Basitten zora doğru ilerliyoruz. 10 hafta nota dersi yapıyoruz ve temel nota bilgisini vermeye çalışıyoruz. Öğrenciler, ilk başta hazırladığım yirmi türkülük dosyalar

kullanıyor ve bittikçe yeni dosyalarla eğitime devam ediyoruz. Türküleri öğretirken notadaki ilk ölçüden başlayarak, kümelerle ilerlemeye çalışıyoruz ve ikinci gün çalışmamızda kümeleri birleştirerek türküyü tamamlıyoruz.”

3.2 Kültür Merkezleri

İstanbul’da yaygın eğitim hizmetlerinin gerçekleştirildiği kültür merkezlerinin sayısı son yıllarda giderek artmaktadır. İlçe halkına eğitim ve öğrenim imkânları sağlayan bu tip kuruluşlar, yerel yönetimler tarafından organize edilmekte ve işlerliği sağlanmaktadır. Sanat ve meslek branşları adı altında birçok alanda kurs faaliyetleri düzenlemekte ve onaylarını halk eğitim merkezinden almaktadırlar. Yönetmelik olarak MEB’e bağlı olanların yanında bağımsız hizmet verenler de görülmektedir.

Belediye hizmeti nedeniyle diğer yaygın eğitim kurumları arasında daha iyi fiziki şartlara sahip olan bu tip kuruluşlar, ücretsiz eğitim nedeniyle bölge halkı için de iyi bir alternatif oluşturmaktadırlar. MEB’e bağlı olanlar sertifikalı eğitim sunarken, diğerleri de ‘onur belgesi’ veya ‘katılım belgesi’ düzenlemektedirler.

İstanbul’da yaptığımız araştırma neticesinde tespit ettiğimiz, belediyelere bağlı olarak yaygın bağlama eğitim faaliyeti gösteren kültür merkezleri şunlardır;

- Avcılar Barış Manço Kültür Merkezi
- Bakırköy İspirtohane Kültür Merkezi
- Bayrampaşa Gençlik Merkezi
- Büyükçekmece Barış Manço Kültür Merkezi
- Küçükçekmece Cennet Kültür Merkezi
- Küçükçekmece Sefaköy Kültür Merkezi
- Kadıköy Çocuk Sanat Merkezi
- Pendik Kültür Merkezi
- Sarıyer Kültür Merkezi
- Ümraniye Cahit Zarifoğlu Kültür Merkezi

Bu merkezler arasında Bayrampaşa, Beyoğlu, Pendik ve Sarıyer'deki eğitimin MEB'e bağlı olduğu ve dönem sonunda başarılı olan kursiyerlerin sertifika aldıkları belirlenmiştir.

Bu çalışmayı konumuz gereği, yaygın bağlama eğitiminin yoğun olarak gerçekleştirildiği merkezler üzerinde araştırmalar yaparak gerçekleştirdik.

3.2.1 Bakırköy İspirtohane Kültür Merkezi

Bakırköy Belediyesi, semt halkını kültür sanat ortamında buluşturmak amacıyla 'Çağdaş Halk Müziği Topluluğu' adı altında bir grup kurarak, halk müziği koro çalışmaları ve bağlama kursları gerçekleştirmiştir. %80'ini kadınların oluşturduğu, toplam sayı olarak ta 300'e yakın üyesi bulunan bu topluluk, isteğe bağlı olarak bağlama kursuna da dâhil olabilmektedirler. Koro şefi Ekrem Ataer yönetiminde oluşan bu topluluk, 2004 yılından itibaren faaliyet göstermekte ve belli aralıklarla konserler de vermektedir.

Toplulukta bağlama icracısı olarak görev yapan ve ayrıca bağlama kurslarını yürüten Savaş Karaman, Belediyenin bölge halkına sosyal bir ortam hazırladığını ve haftanın iki günü topluluğun bu merkezde bir araya geldiklerini belirtmektedir. Halk müziği eğitiminin yanında hemen her konuda güncel sohbetlerin ve tartışmaların da yaşandığı bir ortamın doğduğunu bildiren Karaman'ın, bağlama dersleri ile ilgili verdiği bilgiler şunlardır.

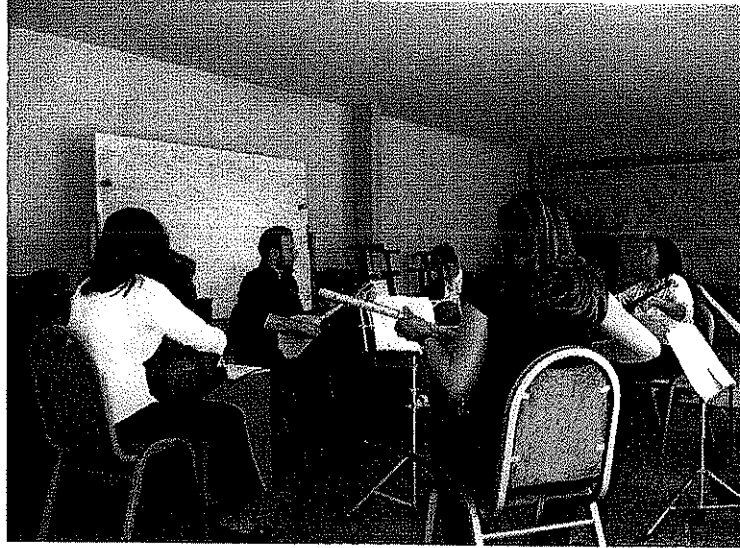
"İspirtohane' de Belediyeye bağlı bir korumuz var ve biz de 3 yıldır bu koronun içindeki yaklaşık 50 kişilik bir topluluğa bağlama dersleri veriyoruz. Bu topluluk ortalama 10 kişilik gruplar halinde haftanın değişik günlerinde bağlama dersi alıyorlar. Amacımız enstrüman çalmaya hevesli olan insanların ihtiyacına cevap vermek, onlara müzik ortamı sağlamak ve yeteneklerini ortaya çıkarmaktır.(Bkz. Şekil 3.3)

Öğretme anlamında biraz şanssız bir eğitimciyim diyebilirim çünkü, ders verdiğim öğrenciler 40 yaş ortalamasına sahip ve enstrüman çalmak için gerekli olan refleks ve parmak esnekliğine sahip değiller. Bu yüzden çalışmalarımızın büyük bir kısmı verimsiz geçebiliyor. Daha genç öğrencilerimizle daha tatminkâr çalışmalar yapabiliyoruz.

Dersleri işleyiş yöntemime gelince, yazılı bir metot kullanmıyorum. Kendi bilgi birikimimden yola çıkarak eğitim veriyorum. Nota derslerini, bağlama dersleri ile birlikte yürütüyorum. Nota kalıplarını 'An-ka-ra' (1 sekizlik - 1+1 onaltılık), 'İz-mir' (1+1 sekizlik), 'Ge-li-bo-lu' (1+1+1+1 onaltılık) gibi benzetmelerle öğretiyorum. Her kalıptan sonra bağlamayla bir alıştırma yaptırıyorum. Çünkü sadece nota eğitiminden öğrenciler sıkılıyorlar. (Bkz. Şekil 3.3)

Geçtiğimiz repertuara gelince 'Maçka Yolları', 'Bilmem Şu Feleğin Bende Nesi Var', 'Büyük Cevizin Dibi', 'Urfa'nın Etrafı' gibi türkü örnekleriyle başlıyoruz ve pozisyonları da '1. pozisyon a', '1.pozisyon b' şeklinde öğretiyorum.

Karşılaştığımız sorunlardan bahsedecek olursak, bunların ücretsiz eğitimden kaynaklanan sorunlar olduğunu düşünüyorum ve öğrencileri ilgisiz buluyorum. Öğrenci derse gerekli devamı gösteremeyebiliyor, yeterince merak uyanmadan böyle bir eğitimi deneyebiliyor. Böyle olunca da yeterli çalışma disiplini bulunmuyor. Biz de bu durumlarda sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturamıyoruz. Uyguladığımız öğretim de temel eğitim düzeyinde kalıyor ve ileri seviyede çalışmalar yapamıyoruz.”

Şekil 3.3: İspirtohane Kültür Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.

3.2.2 Bayrampaşa Gençlik Merkezi

İlçede kurs ve sosyal aktiviteler düzenlemek isteyen Bayrampaşa Belediyesi, kendi bölgesindeki 15-35 yaş arası insanlara kültürel bir ortam hazırlamak amacıyla 2006 yılında Bay-gem adı altında bir yapıyla gençlere yönelik bir eğitim hizmeti gerçekleştirmiştir. Merkez, açmış olduğu kursların onayını halk eğitim merkezinden alarak, eğitim sonunda öğrencilere sertifika da vermektedir. 100 saatlik modüler program çerçevesinde, gitar ve bağlama kurslarının yanında İngilizce ve bilgisayar gibi diğer branşlarda da kurslar düzenleyerek, bölgeye yaygın eğitim hizmeti sunmaktadır. Görüşlerini aldığımız koordinasyondan sorumlu müdür yardımcısı Fatih Yazıcı, Merkezde sadece eğitim değil, seminer, söyleşi, gezi düzenleme gibi çalışmaların da olduğunu bildirerek, sosyal ve kültürel bir oluşum amaçladıklarını belirtmiştir. Genç bir topluluğa hitap ettiklerini söyleyen Yazıcı, bunun bazı sorunları da beraberinde getirdiğini, ilk başlarda eğitime hevesli olan gençlerin bir süre sonra gerekli azmi gösteremeyip kursu bıraktıklarını bildirmektedir.

“Genç bir nesle hizmet veriyoruz ve ilk derslerdeki heyecanlarını devam eden süre içinde göremiyoruz. Gençlerimizin çoğu sanat branşları ile ilgilenmek yerine farklı alanlara kayabiliyorlar. Teknolojik ortam, onları fazlaca oyalıyor. Biz istekli ve yetenekli öğrencileri bulduğumuzda, onlara eğitimlerini tamamlamak adına yeterli desteği sağlamaya çalışıyoruz.”

Bay-gem’de bağlama ve gitar derslerini birlikte yürüten ve örgün eğitimin kadrosu içinde de öğretmenlik yapan Umut Baran, bağlama dersleri ve branşlar arasındaki kursiyer profil farkını şu bilgilerle aktarmıştır;

“Kursiyer yaş ortalamasıyla ilgili konuşursak, Bay-gem’deki bağlama öğrencilerinin yaş ortalaması gitar öğrencilerine göre daha yüksek. 30 yaşın üstünde çok öğrenci geliyor. Bir de maddi durum bağlama öğrencilerinde daha zayıf. Bunu aldıkları sazlardan anlıyorum. En çok da çalışan kesimden öğrenciler geliyor ve iş yoğunluğu öğrencilerin verimini düşürüyor. Verilen ödevler geri gelmiyor.

Fiziki ortam olarak da gereken ortamımız yok maalesef. Porteli tahta sıkıntımız var. Sınıflarımız da çok kalabalık olabiliyor. Bu yüzden de akort sorunu çıkıyor ve akustik ortamımız da iyi değil.

Diğer bir konu da kursiyerlerin aldıkları bağlamalar, verdikleri ücretin karşılığı olmuyor. Ancak bilen birileri ile alırlarsa doğru sazı alıyorlar. Gitarda ise böyle bir

sorun yok. Markaları var ve buna göre hareket edilebiliyor. Tekne boyu, sap boyu gibi standardı olmayan durumlar oluyor. Bağlamanın da markalaşması gerekir.

Metot konusunda da çok eksikler var. Benim tespit ettiğim ilginç bir durum var ki çoğu metotların 2. seviyeleri yok. Metodu çalışıyorsunuz bitiyor, sonra devam etmek istiyorsunuz bakıyorsunuz ki 2. yok. Bu durum bence büyük eksiklik. Ben derslerde aklımdaki kendi metodumu uyguluyorum. Halk eğitim merkezinin programını hiç uygulamadım. İyi bir program olursa uygulamak isterim.

Nota öğrenimi konusunda da ilk başlarda çok üstünde durmuyorum. Anlamadıklarında bile geçiyorum. Genelde tekrarlatarak ezber yoluna gidiyorum. Öğrenciler notaya bakarken ben notayı okuyorum, bir daha okuyorum, dinleyerek ve bakarak öğreniyorlar diye düşünüyorum. Yeteri kadar örnek geçtikten sonra beceri gelişmeye başlayacaktır.

Türküleri geçerken kimi zaman çalarak gösterip ölçülere bölerek, kimi zaman da önce notayı okutup hafızaya aldırıp, ardından çaldırarak geçiyorum. Bunu grubun o anki hazır durumu belirliyor. Ders verdiğim kesim öğrenci ağırlıklıysa onların algı düzeyine göre, çalışan kesim ise daha farklı düzeyde eğitim veriyorum.

‘Gelin Ayşe’, ‘Delilo’, ‘Bilmem Şu Feleğin’, ‘Tren Gelir Hoş Gelir’ gibi türküler geçiyorum. Dizileri anlatıyorum. Dersler temel eğitim seviyesinde kalıyor ve ilerleme şansımız henüz olmadı. Bu merkezde bağlamada 1. pozisyonun sonrasına henüz geçemedik”

3.2.3 Büyükçekmece Barış Manço Kültür Merkezi

İstanbul’da kültür ve sanat alanında en aktif belediyeler arasında gösterilen Büyükçekmece Belediyesi, bölge halkı için oluşturduğu sosyal tesislere 2000 yılından beri hizmet veren Barış Manço Kültür Merkezini de eklemiştir. TFK’ ye bağlı olarak faaliyet gösteren Merkez, halk oyunları, bağlama, gitar, piyano, keman ve ritim derslerinin yanında fotoğraf çekimi adı altında kurslar da düzenlemektedir. Ekim-Haziran ayları arasında sürdürülen dersler sonucunda eğitimlerini tamamlayan öğrencilere katılım belgesi düzenlenmekte ve dönem sonu aldıkları eğitim, konser vb. sunumlarla ortaya konulmaktadır.

Belediyede kültür ve sanat faaliyetlerinden sorumlu Neslinay Çınar, Kültür Merkezinin fiziki açıdan kendilerine yetmediğini, bölge halkının bu tip yerlere

ilgisinin gittikçe arttığını belirtmektedir. Toplam 20 öğretmen ile faaliyet gösteren Merkezde iki bağlama hocası ve 50 civarında da bağlama öğrencisi bulunmaktadır.

Kültür Merkezinde 5 yıldır bağlama dersleri veren Süleyman Yılmaz dersler ile ilgili şu detayları aktarmıştır;

“Buradaki bağlama eğitimini gerçekleştirirken, mümkün olduğu kadar eksiksiz nota eğitimi vermeye çalışıyorum. Ortalama 2 aylık bir süre nota eğitiminden sonra bağlamaya geçiyorum ve temrinler üzerinde çalışarak dersleri yürütüyorum. Gerekli hâkimiyeti sağladıktan sonra da türkülere geçiyorum. Egzersiz çalışmalarına da ağırlık vermeye çalışıyorum ve egzersizleri türkülerin içinden seçiyorum. O türküye de önceden hazırlamış oluyorum. Sık olarak ta enstrümantal ezgilere yer vermeye çalışıyorum ve başlangıç için bağlama düzenini tercih ediyorum.

Yaygın eğitim çerçevesinde eğitim verdiğimiz için her yaşta ve her seviyede öğrenci derslere geliyor. Biz de yaşa ve yetenek seviyelerine göre sınıfları bölmeye ve mevcutlarını olabildiğince az sayıda tutmaya çalışıyoruz. 7-8 kişilik sınıflar bence ideal olandır.

Eğitim olarak yaşadığımız sorunlara gelince; velilerin istekleri ile öğrencilerin istekleri bazen aynı doğrultuda olmuyor ve öğrenciler kendi tercihleri dışında derslere katılıyorlar. Bu durum da isteksiz öğrenci profili oluşturuyor. Ayrıca metot sorunumuz da var. Bazen öğrenciler herhangi bir metot alıp çalışmak istiyorlar fakat yazılı metotlar çok yetersiz ve eksiklerle dolu oluyor. Nota ve solfej eğitiminden çabuk sıkılıyorlar.”

3.2.4 Küçükçekmece Cennet Kültür ve Sanat Merkezi

CKSM, 2008 yılında faaliyete geçen çok yeni bir Kültür Merkezidir. Bina, Belediye tarafından inşa ettirilmiş ve fiziki koşullar bakımından da istenilen düzeye getirilmiştir. Geniş ve kullanışlı sınıflarda, piyano, gitar, keman, bağlama, ney, halk oyunları, bale gibi müzik ve sanat dallarının yanında, yabancı dil, bilgisayar, muhasebe, tiyatro, diksiyon gibi alanlarda da kurslar düzenlenmektedir. İlçe halkına ve bölgeye, kültür sanat ortamı sunmayı amaçlayan merkez, gerçekleştirdiği eğitimlerin sonucunda da başarılı öğrencilerine sertifika düzenlemektedir.

Binada bulunan 433 kişilik çok amaçlı tiyatro salonu, kursiyerlere çalışmalarını sergileme fırsatı da vermekte ve kentteki diğer sahne çalışmalarının da ihtiyacını karşılamaktadır.

Yaz ve güz dönemi olarak dersleri aralıksız devam ettiren kuruluş, bünyesinde 5 bağlama hocası bulundurmakta ve ortalama 400 bağlama öğrencisine eğitim imkânı sunmaktadır.

Kuruluşta sanat danışmanı olarak görev yapan ve plan, yürütme, etkinlik organizasyon konularında yetkili olan Mehmet Yalçın Yılmaz, buradaki sosyal yapı ile ilgili şu bilgileri aktarmıştır;

“Göç nedeniyle İstanbul’da oluşan nüfus yoğunluğu ve ilçelerin gittikçe genişlemesi, belediyelerin hizmet alanının daha da genişlemesine sebep olmuştur. Küçükçekmece ilçesi de nüfus olarak kentteki en kalabalık ilçelerden biri olması nedeniyle, sosyal ve kültürel tesis ihtiyacının ortaya çıktığı semtlerin başında gelmektedir.

Belediye, hizmet anlayışı içerisinde, bu ihtiyaca karşılık verebilmek için bu binanın yapımını gerçekleştirmiştir ve Halk Eğitimden onaylarını alarak da ücretsiz kurslar düzenlemektedir. (Bkz. Şekil 3.4)

Biz bu binada etkinlik ve eğitim çalışmalarını bir arada yürütmek düşüncesindeyiz. Böylelikle de öğrencilerle, ilgilendikleri branşlarda uzman olan kişileri, sahne ortamında bir araya getirmeyi amaçlıyoruz. Hedefimiz, bölge halkına temel eğitim sunmak ve kültür seviyesini artırmaktır.” (Bkz. Şekil 3.4)

Şekil 3.4: Cennet Kültür Sanat Merkezi bağlama dersinden bir görüntüm.

Bu merkezde bağlama öğretmenliği yapan ve bölge halkına bu konuda uzun yıllar hizmet eden Doğan Demir, yaygın bağlama eğitiminde karşılaşılan sorunlarla ilgili yaptığımız görüşmede şu detayları aktarmıştır;

“Bu tip kuruluşlarda yürütülen ücretsiz eğitim, bağlama eğitimi ile ilgili ilk aklıma gelen sorundur. Öğrencilerden ücret alınmıyor, bu yüzden de genelde dersleri çok ciddiye almıyorlar. Uygun bir ücret alınması bu sorunun azalmasını sağlayacaktır.

Öğrenci yapısından bahsedecek olursak, özveri ile kursa gelen öğrenciler gerekli çabayı gösteriyorlar fakat 20 kişilik bir grup içinde en fazla 5-6 tanesi çalışıyor ve başarılı oluyor. Gruptaki diğer öğrenciler çalışmadığı zaman biz de iyi olan öğrencilerin hızlarını yavaşlatıyoruz. İyi olanlara göre ilerlediğimizde bu sefer diğerleri geride kalıyor, biz de grubun devamı adına yavaşlatılmış bir program uyguluyoruz. Aslında çalışmayanların zamanla elenmesi gerekir fakat onu da yapamıyoruz. Burada bir belediye hizmeti yapılıyor ve halka hizmet politikası ile kimseyi küstürmek istemiyorlar.

Ücretsiz eğitim nedeniyle her kesimden öğrenciler geliyor. Daha sonra da iş değişikliği ya da zaman sorunu gibi birçok nedenden ötürü kursu bırakmalarla karşılaşıyoruz. Aslında kursa gelmek isteyen öğrencilere başta yetenek sınavı uygulamak gerekir. Öğrenciler kursa başlarken, en azından nota yerlerini biraz bilseler, çok daha başarılı olabiliriz.

Grupların kalabalık olması da olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkıyor. Biz konservatuarda 3-4 kişilik sınıflarda eğitim alıyorduk ve başarılı da olduk. Buralarda bu pek mümkün olmuyor. 12 kişinin altına düştüğü zaman grup kapanıyor. Halk eğitimin yönetmeliği bu şekilde düzenlenmiş.”

Gruptaki öğrenciler arasında oluşan seviye farklılığını ve nota eğitimine karşı öğrencilerdeki isteksizliği de ayrı bir sorun olarak gören Demir, ders işleyişi ile ilgili de şu bilgileri paylaşmıştır;

“Aynı gruptaki öğrencileri seviyelerine göre ayırıp aynı anda iki sınıfta derse alıyorum. İyi olanlara derslerini gösterip öbür sınıfa geçiyorum. İyi olan grubun notası da iyi olduğu için kendi başlarına çalışabiliyorlar. En azından seviyelerine göre ilerliyorlar fakat bunu sürekli uygulayabilmek için yeterli sınıf sayısının olması gerekiyor.

Bu kuruluşlar haliyle konservatuar gibi değiller. Orada dikte, nazariyat, solfej gibi ayrı dersler var fakat biz burada solfej eğitime bir türlü geçemiyoruz. Bir de insanlarımızın müzik eğitime yaklaşımları çok farklı ve ciddi düşünemiyorlar. Hemen bağlamaya geçmek istiyorlar. 1 ay nota çalışalım istiyoruz onu bile tam olarak sürdüremiyoruz. Bence 6 ay solfej eğitimi sürdürülmeli.

Ders işleyiş yöntemi olarak da geçeceğim türkünün notasını tahtaya yazıyorum, vuruşlarını ve parmak numaralarını yazıyorum, sonra da bölümler halinde geçiyorum. Notayı defterlerine yazdırıyorum ki nota yerlerini öğrenmeye yardımcı olsun. ‘An-ka-ra’ (1 sekizlik – 1+1 onaltılık), ‘Ka-ra-man’ (1+1 onaltılık - 1 sekizlik) gibi kalıpları kullanıyorum. Yaklaşık iki türkü geçiyorum sonra arada egzersiz çalışmaları yaptırıyorum. Bazı derslerde sadece alıştırmaya yaptığımız oluyor. Alıştırmalar enstrümana olan hâkimiyeti destekliyor.

‘Tren Gelir’, ‘Al Mendili’, ‘Gel Beri Yar’ gibi türkülerden sonra bir egzersiz çalışıyoruz, ardından zor olarak ‘İlvanlım’ adlı türküyü geçiyorum. ‘Uzun İnce Bir Yoldayım’, ‘Ordu’nun Dereleri’ gibi türkülerle eğitimi gittikçe zorlaştırarak ilerliyorum. Çekme, çarpma gibi teknik hareketleri de 5. veya 6. türküden sonra gösteriyorum.

‘Yahyalı kerem’ dizisini 1. pozisyon adıyla 4-5 türkü ile örnekledikten sonra, ‘garip’ dizisini de 2. pozisyon olarak veriyorum ve ‘Molla’, ‘Urfa’nın Etrafı’ gibi türküler geçiyorum. 3.pozisyon olarak ta ‘düz kerem’ dizisini veriyorum. ‘Bugün Bize Pir Geldi’ bu pozisyonda geçtiğim türkülerden biridir. Bozlak dizisini de 1. pozisyonun içinde gösteriyorum. İlerleyen öğrencilerle de 4. pozisyonda ‘Arpa Buğday Daneler’ gibi türküler geçebiliyoruz.”

Öğrencilerinin amaçlarının bazen farklı yönlere kayabildiğini belirten Demir, bu konuda ve metot konusunda da şu bilgileri vermiştir;

“Öğrenciler kısa sap bağlamayla bir şeyler çalmaya başlayınca bağlamayı yeterince öğrendiklerini düşünerek, hemen piyasada çalışmaya yöneliyorlar ve eğitimlerine devam etmiyorlar. Ne istediğini bilen öğrenciler her zaman karşımıza çıkmıyor. Bu yüzden uzun sap eğitime geçmek de uzun zaman alıyor. Ancak 3-4 sene derslere devam edenler olursa geçebiliyoruz.

Bir de bu eğitimin aktarımlı bir eğitim olduğuna inanıyorum ve bu yüzden MEB’in hazırlamış olduğu modüller programlar dahil olmak üzere hiçbir yazılı metot

kullanmıyorum. Metotları yazan insanlar da bu konuda pek yeterli değiller bence. Çoğu yazılı notaları bile düzeltmek zorunda kalıyorum” (Doğan Demir ile yapılan anket çalışması için Bkz. Ek A.2)

3.3 Özel Müzik Dershaneleri

Örgün eğitim dışındaki müzik eğitiminin, en etkin yapıldığı ortamların başında müzik dershaneleri gelmektedir. Bu kurumlar, örgün eğitimden yararlanamayan değişik yaş gruplarındaki bireylere eğitim olanağı sunmalarından dolayı, yaygın eğitim kapsamında önemli bir konuma sahiptirler.

İşlevsel durumda olan müzik dershanelerinin çalışma biçimi ve hizmet koşulları belirlenmiştir. Bu doğrultuda eğitim almak isteyenler, kendi koşulları ölçüsünde bu tür yerlerden yararlanabilirler. Özel ders olanağı olmayanlar için müzik dershaneleri önemli bir boşluğu giderme ortamlarıdır. Müzik dershaneleri, müzik okullarına girme şansı bulamayan ya da farklı alanlarda eğitim gören ve çalışanların veya herhangi bir işte çalışmayanların müzik konusundaki gereksinimlerini karşılamaktadır. Çeşitli kademelerde okuyan öğrenciler açısından da müzik dershaneleri, genellikle tercih edilen müzik eğitimi kurumlarıdır. Bu kurumlarda, öğrencilerin yaş ve seviye gruplarına göre de dersler yapılabilmektedir. Hem yeni başlayanlar hem de bilerek gelip seviyelerini yükseltmek isteyenler, bu dershanelerden yararlanabilmektedirler. (Uslu, 2007)

Özellikle 1980’li yıllara kadar yaygın bağlama eğitimi daha çok usta-çırak ilişkisi içerisinde ve kulaktan kulağa gerçekleşirken, gelişen ve değişen toplum yapısı ile birlikte eğitim ihtiyacı da varlığını devam ettirmekteydi. Özellikle İstanbul’da yoğunlaşan nüfus ve kökleri Anadolu’da olan insanlar bağlama çalgısına ve halk müziğine olan ilgilerini sürdürmekteydiler.

İstanbul’da sayıları gittikçe artan özel eğitim kuruluşları, yabancı dil, bilgisayar, muhasebe gibi kurslar düzenlerken, müzik alanında da uzman olan kişiler, bu modeli örnek alarak sistemli ve planlı bir eğitim ortamı oluşturmaya çalıştılar. Özel bağlama kursları da bu yapı içinde yer alarak yaygın eğitim kurumları arasında faaliyet göstermeye başladılar.

Konumuz gereği bu kurslardaki eğitim sorununa göz attığımızda, ilk olarak karşımıza öğretici yapısı çıkmaktadır. Öğretmen kadrosu olarak çok değişken bir

yapıda olan bu dershanelerde hem ilkokul hem de üniversite mezunu olan öğretmenlere rastlamak mümkündür ve bu da özel dershanelerdeki eğitimci problemini ortaya koymaktadır.

Bu dershanelerin ticari bir kuruluş şekliyle hizmet vermesi de eğitim konusunda kimi zaman eksiklikleri ortaya çıkarmaktadır. Öğrencinin ne olursa olsun derslere devam etmesini hedefleyen ticari düşünce içinde, eğitimin doğrularından tavizler verildiği görülebilmektedir.

Önceleri MEB'e bağlı olmayan bu kurumların bir kısmı yasal düzenlemelerle birlikte onaylarını alarak sertifikalı eğitim vermeye başladılar. İstanbul'daki özel bağlama dershaneleri arasında tespit ettiğimiz, resmi kurumları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Özel Akın Çolak Müzik Dershanesi (K.Çekmece)
- Özel Yudum Müzik Dershanesi (K.Çekmece)
- Özel Ağâh Akkuş Müzik Dershanesi (Avcılar)
- Özel Akustik Müzik Dershanesi (Avcılar)
- Özel Saadet Güvenç Müzik ve Sanat Merkezi (Avcılar)
- Özel Sonat Müzik Dershanesi (Avcılar)
- Özel Arif Sağ Müzik Dershanesi (Bahçelievler)
- Özel Şahin Aydın Müzik Eğitim Merkezi (Bahçeşehir)
- Özel Beşiktaş Sanat Evi (Beşiktaş)
- Özel Duygu Dalgıç Müzik Dershanesi (Pendik)
- Özel Erdal Erzincan Müzik Dershanesi (Maltepe)
- Özel Tolga Sağ Müzik Dershanesi (Şişli)
- Özel Tuğrul Şan Müzik Dershanesi (Şişli)

Yukarıda verilen listenin dışında İstanbul'un birçok yerinde MEB'e bağlı olmaksızın bağlama kursları düzenleyen merkezlerin de var olduğu bilinmektedir.

Biz de çalışmamızı gerçekleştirirken, özel dershaneler arasında eğitimde başarı göstererek adından bahsettiren ve kentin değişik bölgelerinde hizmet veren kurumları

seçmeye çalıştık. Amacımız ticari boyutta eğitim faaliyeti yürüten bu merkezlerdeki bağlama öğretim problemlerini tespit edebilmektir.

3.3.1 ASEM Müzik Dershanesi

1998 yılından itibaren İstanbul'un Avcılar ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak müzik kursları düzenleyen Avcılar Sanat Eğitim Merkezi, daha çok bağlama, gitar ve piyano kurslarıyla bölgenin müzik eğitim ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. Kurulduğu yıllarda semtte resmi bir müzik okulunun olmaması ve sertifikalı eğitimin ASEM ile başlaması semtteki insanlar için öncelik sebebi olmuştur.

Müzik eğitimcisi Saadet Güvenç, kurucusu olduğu bu dershanenin bağlama derslerinde de öğretmenlik yapmaktadır. Yaptığımız görüşmede daha çok metot sorununa değinmiş ve yaygın eğitim yapısı içinde genç nesil profili ile ilgili son dönemdeki izlenimlerini şöyle aktarmıştır;

“Ben, ilk önce toplumumuzun müzik eğitimine yaklaşımını ele almak istiyorum. Genellikle çocuklarına matematik dersi aldirmek isteyen veliler, ilkokul mezunu veya lise mezunu bir eğitime emanet etmiyorlar. Muhakkak yeterli eğitim almış öğreticilere yöneliyorlar fakat bağlama kurslarında bu yaklaşım görülemiyor. Müzik eğitiminde de üniversite mezunu ve formasyonu olan bir öğretmen ile çalışılmalı ki başarı yakalanabilsin. Müziği bu şekilde daha doğru ve daha kısa zamanda öğreneceklerini düşünüyorum. Bazen daha önce bağlama eğitimi almış çocuklar geliyorlar ve pek bir şey öğrenememiş oluyorlar. İnsanların maddi ve manevi emekleri boşa gitmiş oluyor.

Derste yaşadığımız sorunlara gelince, bağlama derslerinde ilk başlarda en önemli konu, doğru tutuş pozisyonunu kazandırmaktır. Bazı öğrencilerde yanlış tutuş nedeniyle bel, boyun, sırt ağrıları oluştuğunu görebiliyoruz. Bu yüzden çok dikkat edilmesi gerekiyor. Ben öğrencileri hep yeni yürüyen bebeğe benzetiyorum. Bebek düşmesin diye nasıl başında bekleniyorsa, öğretmenin de yeni öğrencileri çok dikkatli gözlemlemesi gerekiyor.

Metot konusu da bizim en büyük problemimiz. Bağlama kurslarında her hocanın kendi görüşünü doğru bulması ve kendi metodunu uyguluyor olması, bu alandaki ilerlemenin önündeki engellerdendir. Hâlbuki gelişmiş ülkelerde enstrümanların

standart birer metotları varsa, bizde de böyle olmalı. Bu konuda da konservatuarlar öncülük yapmalı ve bir düzenleme getirilmeli. Konservatuar mezunu olarak bizler belki daha standart bilgiler veriyoruz fakat genel olarak farklı uygulamalarla eğitim yürütülmekte.

Bu konuda kişisel olarak ben bir metot programı hazırlayıp Bakanlığa göndermişim fakat onayımı almak 3-4 yıl süreceğinden, dershanemin açılışı nedeniyle hazır olan onaylanmış programlardan birini aldım ve o programı da yetersizliğinden dolayı uygulamıyorum.”

Piyasada basılmış olan metotlarla ilgili de, öğrenciler o metotlardan türküler buluyorlar, eğer uygunsa çalışın diyorum ya da çalışıyoruz. O metotları da pek yeterli bulmuyorum. Onlar repertuar kitabıdır aslında ve bize lazım olan bu eğitimin tekniğini sistematik bir şekilde ortaya koyan bir metottur. ‘Çekme’, ‘çarpma’ gibi hareketleri hangi aşamada öğreteceğimiz şeklinde bilgiler içermeli. Bu teknikleri ilk başlarda öğrenenler de var; çok geç öğrenenler de. Bunların bir standardı olmalı. Ben, bu tip parmak hareketlerini 7-8 ay sonra veriyorum. Belli bir sürenin geçmesi gerekir. Öğrenci önce ritmik yapıyı oturtmalıdır.”

Nota derslerinin önemini ve bu konuda yaşanan genel sorunları konuştuğumuz Güvenç, nota eğitimi ile ilgili de eksikliklerin olduğunu, bu eğitimi gerçekleştirmede de oldukça zorlandıklarını belirtiyor.

“Nota eğitimi yaygın müzik eğitimindeki öğretmen arkadaşların en zorlandıkları konudur. Ders verdiğimiz kitle, halkın her kesiminden oluşuyor ve farklı eğitim seviyesinde insanlarla çalışıyoruz. Çoğunluğun isteği, hemen türküler çalma yönünde oluyor ve nota derslerinden gerekli verimi alamıyoruz. Bunun da zorluğu her zaman yaşanıyor.

Ben kendi kurumumda bağlama dersleri ile nota derslerini birlikte yürütüyorum. Dersleri kolaydan zora doğru giden bir yöntemle vererek, notayı çalgı eğitimi ile birlikte yürütüyorum. Çünkü öğrenci öncelikle saz çalmak için buraya geliyor.

Dersleri işlerken pozisyon kavramının da üzerinde durmak gerekiyor. Biz eğitime bağlama düzeni ile başlıyoruz. Öğrenciye perdeleri tanıttıktan sonra ‘karar sesi’ kullanarak An-ka-ra (1 sekizlik - 1+1 onaltılık), A-na-mur (1+1 onaltılık - 1 sekizlik) gibi ritmik benzetmelerle kalıpları çalıştırıyorum. ‘Bilmem Şu Felek’, ‘Maçka Yolları’ bu tip kalıplar için ideal türkülerden bazıları. ‘1a’, ‘1b’, ‘1c’ pozisyonlarını

sırasıyla gösteriyorum. Bir de 'si bekar' kullanılan türküler de var '1.pozisyon d' nin ilave edilmesi gerekiyor. Sonra da 2. 3. 4. pozisyonları öğrenci seviyesine göre aktarıyorum. Daha sonra da uzun sap bağlamayla bozuk düzen eğitimi vermek gerekiyor fakat ASEM için konuşursak 11 yılda oluşturabildiğim uzun sap grubu 8 ya da 9 tanedir. Bu sayıyı çok az buluyorum. Aslında bağlamada bozuk düzen çalışmak daha keyifli fakat insanlar bu düzeni tanımıyorlar. Bunun nedeni de piyasada sürekli kısa sap bağlama çalınması ve uzun sap bağlamanın arka planda kalmasıdır. Sanatçılar bu sazın değişik düzenlerinden örnekler verecek ki insanlar da buna ilgi duysunlar. Bozuk düzen deyince Ali Ekber Çiçek'ten dolayı sadece 'Haydar Haydar' türküsü akla geliyor. Talep çoğunlukla bağlama düzenine oluyor. Çünkü hep onu görüyorlar ve diğer düzenleri tanımıyorlar. Bizler derslerde en azından görsel boyutta, bağlamanın değişik ebatlardaki örneklerini de tanıtmalıyız.”

Öğrenci profili ile ilgili de tespitlerini aktaran Güvenç, en önemli konunun yetenek ve seviye farklılıkları olduğunu belirterek bu sorunu da en aza indirmeye çalıştığını bildirmektedir.

“Grup içinde yetenek farklılıkları eğitimi yavaşlatabiliyor. Bu durumda da öğrenciyi ikna ederek bir alt gruba geçirmek gerekir. Hem grubu dengelemiş, hem de o öğrenciye daha rahat bir eğitim ortamı hazırlamış oluruz.

Özel müzik dershanelerinde yetenek sınavı gibi uygulamalarla öğrenci seçimi yapamıyoruz. Çünkü insanlar bundan kaçıyorlar ve 'benim kulağım yok' önyargısıyla başvuru bile yapmıyorlar. Bu konuda da şu uygulama yapılabilir; öğrenciye 3 ay ya da 6 ay gibi bir süre verilir, eğer o sürede yeterlilik gösterir ise devam edilebilir.

Bilinmelidir ki; günümüzde çocukların zaman problemi de giderek artmaktadır. Eskiden çocuk, yarım gün okuluna gidip geldikten sonra kendine zaman ayırabiliyordu. Aynı şekilde hafta sonları zaman bulabiliyordu fakat şimdi öyle değil. Aileler çocuklarını kurstan kursa koşturuyorlar ve bu kurslar çoğunlukla üniversiteye hazırlık alanında oluyor. Sanat ve spor gibi uğraşlar geri planda kalıyor. Çocuklar zaten kalan boş zamanlarında da kendilerini internet ortamına bırakıyorlar.”

Bir diğer sorun da öğrenci bağlamalarındaki standardın oluşturulamamasıdır. Gelişigüzel enstrümanların yapılması bir sorundur. Çoğunlukla karşılaşıyoruz ki,

öğrenci, eline uymayan, sapı atık, kapağı çökük sazlarla derse geliyor ve bu durum kendi performansını etkiliyor.”

Saadet Güvenç yaşanan problemlerin çözümüne yönelik bazı önerilerini de bizlerle paylaşmıştır. (Bkz. Ek A.1)

3.3.2 ASM Müzik Dershanesi

ASM Müzik Okulu, İstanbul'daki bağlama kurslarının içinde en eski hizmet veren kurumların başında gelmektedir. 1981 yılında kurulan ve uzun yıllar, İstanbul Yenikapı'da eğitim veren ASM Müzik Okulu, MEB'e bağlı olarak şuan Yenibosna'daki merkezinde müzik kurslarını yürütmektedir. Temel eğitim ve tekâmül eğitim olmak üzere toplam 2 eğitim yılından oluşan bağlama derslerini başarıyla tamamlayanlar, sınav vererek resmi sertifika almaktadırlar. Bu iki yıl içinde kursiyerler bağlama derslerinin yanında repertuar, solfej ve folklor eğitimine de tabi tutulmaktadır. (Bkz. Şekil 3.5)

Şekil 3.5: ASM Müzik Dershanesi bağlama dersinden bir görünüm

Kurumun yöneticiliğini yapan Emre Saltık, bağlama kurslarının eskiye oranla boyut değiştirdiğini, isteklerin farklılaştığını, amaçların basitleştiğini belirtmekte ve öğrenci profilinin çok değiştiğini düşünmektedir.

ASM' de bağlama hocalığı yapan Önder Odak, kursiyer yapısı ve ders işleyiş şekli ile ilgili şu bilgileri aktarmıştır;

“İstanbul'da yaygın bağlama eğitimi alanında öğretmenlik yapıyoruz ve yaşadığımız sıkıntılardan bahsedecek olursak, şunları söyleyebilirim;

Bağlama derslerine gelirken öğrencilerin kafalarında hep güncel türküler oluyor ve o türkülerini öğrenmek istiyorlar. Hâlbuki doğru olan eğitimin temeline inmektir. Tekniğini geliştirecek örnekler geçmek gerekiyor ki doğru gelişim gerçekleşebilsin. Biz de bu tür türkülerini geçerken öğrencilerin sıkıldıklarını görüyoruz ve bu bizim işimizi zorlaştırıyor. Ayrıca öğrencilere istemiş oldukları güncel türkülerini zamanla kulaktan çıkaracaklarını, ilk aşamada temel eğitimin çok önemli olduğunu anlatmaya çalışıyoruz. Bu alt yapıyı oluşturursak diğer türkülerini de rahat çalabileceklerini söylüyoruz. Bu sorun repertuar derslerinde de ortaya çıkıyor.

Derse gelen kursiyerler arasında çoğu zaman eğitim düzeyi farklı öğrenciler de oluyor ve aynı anda ders alıyorlar. Bu da dersin verimini düşürüyor. Farklı sürede algılamalar ortaya çıkıyor. Aslında bizim için en ideali 11-13 yaş arası çocuklarla çalışmaktır çünkü onlar her şeyi fotoğraf çeker gibi alıyorlar. Diğer yetişkin yaş grupları belli zorlukları yaşıyor. Yorgun geliyorlar, zaman ayıramıyorlar. Bu yüzden çocuklarla çalışmak daha verimli oluyor.”

Fiziki olarak iyi bir ortamda çalıştıklarını belirten Odak, nota eğitiminin de 2 ay kadar sürdüğünü ve daha sonra bağlama derslerine geçtiklerini belirtiyor. Odak’ın, ders işleyişi ve metot konusunda söyledikleri şunlardır;

“Bağlama kurslarında her zaman bir metot sorunumuz vardır. Benim uygulayabildiğim herhangi bir metot yok. Kendi doğrularıyla hareket ediyorum. Bulduğumuz kurumda diğer hocalarla aynı türkülerini geçsek de, bazı zamanlar bireysel seçimlerimiz farklı olabiliyor.

Türkülerini geçerken de, ilk dönem tümevarım yöntemiyle, ölçü tekrarlarıyla öğretiyoruz. Ancak ilerleyen seviyelerde tündengelemler olabiliyor. Önce notasını okuma, sonra çalma gibi. Zaten başlarda müzik hafızaları da yeterli olmuyor. Benim en çok yakındığım bir konu da, öğrenciler müzik dinlemiyorlar. Biz albümleri sırasıyla ezberlerken şimdiki öğrenciler böyle değil ve dikkatleri çok dağınık. Çok fazla bilgisayar ve TV kullanıyorlar. Diğer yandan iş dünyası çok yoğun, sürekli ‘ezberlemesem olmaz mı’ diyor. Notaları tahtadan yazmayıp telefonlarıyla fotoğrafını çekiyorlar. Yani gerekli emek harcanmıyor.

3.3.3 Özel Duygu Dalgıç Müzik Dershanesi

İstanbul'daki bağlama kurslarının gerçekleştirildiği özel okullar içinde eğitim kadrosunun daha donanımlı olduğunu gördüğümüz Duygu Dalgıç Müzik Dershanesi, 2003 yılında İstanbul'un Pendik ilçesinde müzik eğitim faaliyetlerini yürütmeye başlamıştır. Bağlama kursları ile birlikte piyano, ney, gitar, kanun halk müziği repertuarı gibi derslerin de verildiği okul, MEB'e bağlı çalışarak, kursiyerlerine sertifikalı eğitim imkânı sunmaktadır.

Duygu Dalgıç Müzik Dershanesinin bağlama derslerini yürüten ve aynı zamanda müdürlüğünü yapan bağlama icracısı ve eğitimci Necati Şenol, yaygın bağlama öğretimi ile ilgili sorunları ve kendi ders işleyiş yöntemini şu sözlerle aktarmıştır;

“MEB bağlama müfredatındaki ders işleme şekli genel olarak şöyledir;

İlk derslerden itibaren 1 ders saatinin ilk yarısı solfej ve ikinci yarısında uygulamalı eğitim şeklinde devam etmektedir. Bakanlık, öğretmenlere derslerin işleyişi ile ilgili küçük de olsa esneklik vermiştir. Öğretmenler konu ve kur programının bütünlüğünü etkilemeyecek şekilde küçük değişiklikler yapma ve bazı değişik yöntemler uygulama hakkına sahiptirler.

Konservatuar ve müzik bölümlerinden mezun olan öğretmenlerin almış olduğu eğitimden yola çıkarsak, öğrencinin solfej bilgisi belli bir seviyeye gelmeden bağlama dersinin uygulanması, başarısız bir öğrenme sürecinin gerçekleşmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle hemen tüm dershanelerde kursa başlarken önce sadece solfej eğitimi verilmektedir. Bunun süresi de haftalık 2 saat süreyle 2-3 aylık bir dönem olmalıdır. Nota dersinin amacı, ritmik olarak temel batı müziği ana usullerinin (2, 3, 4 zamanlı) algılanmasından sonra birleşik usul çalışması (5, 6, 7, 8, 9 zamanlı) ve mevcut halk ezgilerinin çözümlenmesi şeklinde olmalıdır. Öğrencide ritmik algılama ve temel dizileri seslendirebilme becerisi geliştiğinde, bağlama dersleri daha verimli geçecektir.

Biz de Duygu Dalgıç Müzik Okulunda bağlama derslerine temel solfej eğitimi ile başlıyoruz. İlk bağlama dersinde bağlama düzenindeki perde isimleri tablosu üzerinde çalışıyoruz ve en çok kullanılan perdeleri tanıtıyoruz. Ayrıca bağlama tutuş pozisyonu üzerinde duruyoruz. İlk başta yoğun solfej çalışmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ardından dersin yarısı solfej, yarısı bağlama çalışması

şeklinde yürütülmelidir. Ayrıca MEB müfredatında eksikliğini gördüğüm egzersizler ve birkaç önemli repertuarı da derslere ekliyoruz.

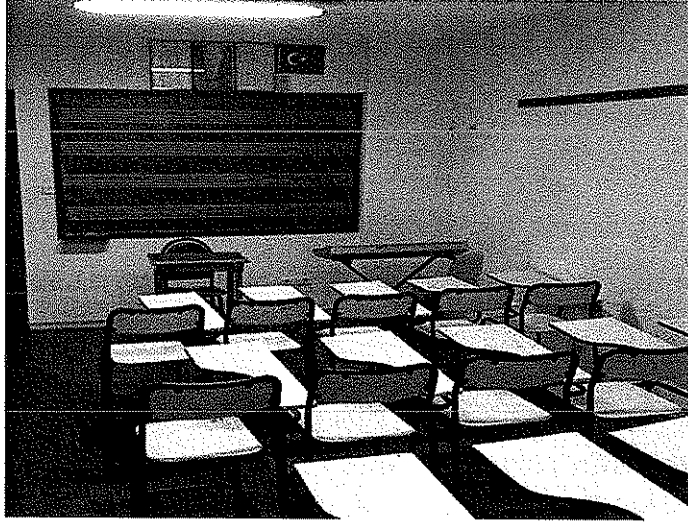
Dershanemizde öğrencilerimizin sahne deneyimini artırmak amacıyla sonbahar ve ilkbahar dönemlerinde birer küçük bağlama dinletisi düzenlemekteyiz. Bu etkinliklerle kursiyerlerimiz küçük tecrübeler edinmekte ve daha sonra olabilecek büyük konserlere hazırlanmış olmaktadır. Ne yazık ki çoğu müzik kurslarında 1-2 türkü öğrenmiş öğrencileri sahneye çıkarıyorlar ve tecrübesizlik yüzünden olumsuz sonuçlar doğuyor.

MEB'in 160 saatlik kurs programı sonrası sertifika alan öğrenciler, bu sertifikaları artırarak usta öğreticilik için kullanabiliyorlar. Fakat bizce her bir bağlama kurs programı en az 300 saat olmalı ve 3 yıla yayılmalıdır. Ayrıca bu kurslardan mezun olanlar, bakanlığın girişimleri ile konservatuar ve müzik bölümlerinde staj yapmalı ve staj notu almalıdırlar. Kurs bitirme sertifikasında da bu nota yer verilmelidir.”

3.3.4. Özel Erdal Erzincan Müzik Dershanesi

İstanbul'un Maltepe ilçesinde bulunan Erdal Erzincan Müzik Okulu 2001 yılından itibaren MEB'e bağlı olarak halk müziği eğitimi ve bağlama kursları gerçekleştirmektedir. Eğitimci ve yorumcu Erdal Erzincan tarafından kurulan ve müzik eğitim faaliyetleri yürüten okul, bağlama kurslarının yanında gitar, piyano, keman ve ses eğitimi alanlarında da dersler vermektedir. Eğitim süreci sonunda öğrencilerine resmi sertifika düzenleyen merkez, İstanbul'da en çok tercih edilen bağlama kurslarından biridir.

Başarılı mezunlarıyla dikkat çeken Erdal Erzincan Müzik Okulu, fiziki olarak ta iyi bir eğitim ortamı sunmaktadır. (Bkz. Şekil 3.6)

Şekil 3. 6: Özel Erdal Erzincan Müzik Dershanesi solfej dersliğinden bir görünüm.

Yaklaşık 20 yıldır bağlama dersleri verdiğini söyleyen Erdal Erzincan, ilk günlerden bugüne çok şeyin değiştiğini, o dönemlerde daha geleneksel yapıda eğitim yapıldığını bildirmektedir.

“Duyarak ve görerek öğrenmenin daha yoğun olduğu zamanlar vardı, bunu da bir takım işaretlerle (nota işaretleri gibi) destekliyorduk. Şimdi ise aradan geçen 15-20 yıl zarfında daha bilimsel yöntemler denenmeye başlandı. Farklı yaklaşımlar oluştu ve öğrenci profili değişmeye başladı. Eskiden insanlar daha doğal yaşamları tercih ediyordu ve toprakla ilişkisi daha fazlaydı. İnsanlar köyünden veya köyündeki saz aşığından bahsedebiliyordu. O ortamdan kopmamıştı. Şu andaki öğrencilere bu yaşam biçimi çok uzak geliyor ve o ruhu yakalayamıyorlar. Bu da bizim derslerimize haliyle yansıyor. ‘Haydar Haydar’ gibi bir eseri eskiden 1 yılda öğretirken şimdi 2 derste öğretiyoruz. Arada olumlu olumsuz farklar var. Zaman içerisinde teknik olarak bir konuyu anlatmayı çok hızlandırdık fakat bilgiyi veya beceriyi sindirerek öğretmeyi geride bıraktık. Ali Ekber Çiçek’in uzun yıllarda oluşturduğu bir eseri 2 derste öğrenen öğrenci bu sefer ulaştığı bilgiyi değersiz bulabiliyor ve kıymet vermiyor.

Çok hızlı bir teknolojik gelişim içindeyiz. Bu yüzden eğitim yapımız da haliyle şekil değiştirecekti. Fakat bundan sonra yapılması gerekeni belirlememiz gerekiyor. Çok hızlı bir şekilde verdiğimiz eğitimle, zahiri bilgileri aktarıyoruz. Bunun batını boyutunu nasıl kazandırırız sorusunun cevabını bulmamız lazım. Bizim eksikimiz bu eğitimin manevi kısmıdır.

Şuna da değinmek gerekir ki, İstanbul'da Konservatuar 1976 yılında kurulabilmiş ve çok geç kalınmıştır. Bugüne kadar da çalgı eğitimi konusunda gerçekçi bir yapılanmaya gidilememiştir. Geleneksel yöntemlerle bilimsel yöntem arasında sıkışmış bir eğitim şekli var. Şöyle bir karmaşa da yaşanmış, bir âşık sazıyla zeybek çalınmış, ya da Bayram Aracı'nın çaldığı bağlamayla deyiş çalmaya çalışılmış. Bağlama çalış tavrı da birbirinin içine girmiş. Bunlar kent ortamında yapılan hatalardır.”

Erdal Erzincan Müzik Okulunda 4 yıldır bağlama dersleri veren Ümit Şimşek de, bağlama dersleri ile ilgili bize şu bilgileri ulaştırmıştır;

“Bağlama derslerinden önce 2 ay nota eğitimimiz var, ondan sonra bağlamaya geçiyoruz. Nota konusunda kursiyerler ilk başta öğrenemeyeceklerini düşünüyorlar ve bu konuda kendilerine pek güvenmiyorlar. Biz de ilk önce bu güveni kazandırmaya çalışıyoruz. Bağlama derslerinde de bir türkü geçeceğimiz zaman önce notalarını yazıyoruz, sonra ‘bona’ ve ‘solfej’ çalışması yapıyoruz ve ardından bağlamayla çalmaya çalışıyoruz. Bazı zor parçalar geçerken de bunu dikte, deşifre gibi çalışmalarla destekliyoruz.

Gruplarımızın yapısına gelince, genellikle 10-15 kişilik sınıflarda ders yapıyoruz. Bu sayı kimi zaman avantaj da olabiliyor kimi zaman dezavantaj da. Bu çalıştığımız esere göre değişiyor. Bazı türküler toplu çalımla daha rahat öğretilabiliyor. Öğrenci kendisini diğerleri ile kıyaslayabiliyor. Grupta seviye ve yetenek farklılıkları da ortaya çıkabiliyor. Nihayetinde ticari bir kurum olması nedeniyle öğrenci alımında yetenek sınavı uygulayamıyoruz.

Öğrenciler ilk eğitimlerini hatalı almışlarsa, tutuş ve temel hareketlerde sorunlar olabiliyor. Bu tip kursiyerlerimizle daha fazla ilgilenmek zorunda kalıyoruz ve bu da zaman kaybı doğuruyor.

Ayrıca günümüzde teknoloji sayesinde bağlama öğrencileri, örnek aldıkları sanatçıların kayıtlarına çok kolay ulaşabiliyorlar. Bu da, bu işin gizemini kaybettiriyor ve eskiden peşimizden koşan öğrenciler artık yok denecek kadar az.”

3.3.5 Özel Fırtına Müzik Dershanesi

İstanbul'daki özel dersaneler arasında yaklaşık 30 yıllık bir geçmişe sahip olan Fırtına Müzik Dershanesi, ilk açıldığı günden itibaren İstanbul'un Bahçelievler ilçesindeki halka bağlama eğitimi imkânı sunmaktadır. 1978 yılında enstrüman yapım çalışmalarısıyla başlayan faaliyetlerine, birkaç sene sonra bağlama kurslarını da ekleyerek bir müzik eğitim ortamı sunmaya çalışılan Fırtına Müzik Dershanesi, kurucusu olan Hüseyin Fırtına'nın yönetimi ile günümüzde de kurs hizmetlerini sürdürmektedir. Öğretmen kadrosunun diğer kurs merkezlerine oranla daha deneyimli kişilerden oluştuğunu gördüğümüz kurum, gitar, piyano ve dans dersleri ile de farklı kurs seçenekleri sunmaktadır. Diğer kurslardaki gibi eğitim faaliyetlerini dönem sonunda öğrenci konserleri ile sahneye Fırtına Müzik Dershanesi, fiziki olarak da kullanışlı bir ortamda derslerini yürütmektedir. (Bkz. Ek 3.7)

Şekil 3.7: Özel Fırtına Müzik Dershanesi bağlama dersinden bir görünüm

Kurucusu olduğu kurumda bağlama dersleri de veren Hüseyin Fırtına'nın, bağlama kurslarındaki genel yapı ile ilgili aktardığı bilgiler şöyledir;

“Ülkemizde bağlama eğitimi, geçmişi de düşünerek konuşursak, genelde usta-çırak ilişkisi ile sürdürülmekteydi. Halk arasında bağlama çalmayı öğrenmenin yolu bir ustanın yanında kulağa dayalı, görerek öğrenme biçimindeydi. 1980'li yıllara doğru geldikçe, İstanbul'da göç nedeniyle oluşan nüfus yoğunluğu, bağlama eğitimi alanında ihtiyacın artmasına, sonra da planlı ve sistemli eğitim ortamlarının oluşmasına neden oldu.

Biz de 1980’li yılların başında Fırtına Müzik Merkezi olarak enstrüman satışının yanında, bağlama kursu da veriyorduk. Fakat bu eğitim çok da sistemli değildi. Başka yerlerde öğrendiğim bilgileri kendi dükkânımda insanlara aktarıyordum. Daha sonraki yıllar konservatuarda öğretim görevlisi olan Asım Kırca, TRT’ de saz sanatçısı olan Kenan Şavklı, ilerleyen yıllarda yine konservatuar öğretim görevlisi İrfan Kurt gibi isimlerin katılımıyla daha sistemli ve daha doğru yöntemlerle, bağlama kurslarını yürütmeye çalıştık.

Bu süreç içinde Fırtına Müzik Dershanesi ve diğer kurslarda metot konusunda eksiklikler yaşanmaktaydı. Ben bu sorunu da toplumun genel yapısına bağlıyorum. Hemen her alanda oluşan düzensizlik, haliyle eğitim ortamımıza da yansıyor. Ayrıca ben bağlama kurslarında, standart bir metodun oluşturulamayacağı kanısındayım. Çünkü öğrencilerin seviyesi çok farklı, yöreleri çok farklı, ayrıca sahada çok değişik çalış biçimleri var. Kanımca metot içinde bu çeşitli konular daraltılmış, hatta yok edilmiş olacaktır.

Bir diğer konu da, İstanbul’daki bağlama kursları arasındaki haksız rekabettir. Biz ticari kaygıyla işimizi yapıyoruz ve bunun zorluğunu yaşıyoruz. Fakat diğer yandan ücretsiz kurslar düzenleyen belediyeler, bizim ticari varlığımızı tehdit ediyor. Bu yüzden haklarımızı arayabileceğimiz bir meslek kuruluşunun acilen hayata geçirilmesi gerekir.

Ders planımızla ilgili de, 1 ay (16 saat) nota dersleri veriyoruz, ana usulleri öğrettikten sonra da bağlamaya geçiyoruz. Perde yerleri ve küçük alıştırılardan sonra da türkülerle ilerliyoruz. Türküleri geçerken dizi isimleri ya da pozisyon isimleri ile öğrencinin hafızasını doldurmak doğru değil, bu bilgiler daha sonra da verilebilir.”

Uzun yıllar İstanbul’daki yaygın bağlama eğitimi alanında öğretmenlik yapan Arif Yanmaz da Fırtına Müzik Dershanesinde yaklaşık 10 yıldır bağlama dersleri vermektedir. Yanmaz, genellikle öğrencilerin iyi nota eğitimi alamamalarından dolayı sorunlar yaşadığını, bunun da öğretilen bir türkünün dersten sonra unutulması gibi durumlarda ortaya çıktığını belirtmektedir. Öğrenci özellikle bilmediği bir türküyü öğrenirken, deşifre becerisindeki eksikliklerinden dolayı zorlanmaktadır. Bu yüzden de öğrenciler hep bildikleri türküleri geçmek istemektedirler. Yanmaz, bu ve

buna benzer problemlerle ilgili tespitlerini bizlerle paylaşmış ve konu ile ilgili sorularımızı yanıtlamıştır. (Bkz. Ek A.3)

3.3.6 Özel Şahin Aydın Müzik Dershanesi

2003 yılında kurulan Şahin Aydın Müzik Okulu, İstanbul'un Esenyurt ilçesinde bölge halkının müzik eğitim ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. Uzun yıllar Arif Sağ Müzik Kursunda bağlama hocalığı yapan Şahin Aydın, ilçede bu standartta bir kurumun eksikliğini hissettiklerini ve kurucusu olduğu müzik okuluyla 6 yıldır bu eksikliği gidermeye çalıştıklarını belirtmiştir.

Binanın fiziki şartlarının ideal bir eğitim ortamı yarattığı fark edilmektedir. Bağlama kurslarının genel yapısı düşünüldüğünde, ilçedeki bu eğitim binasının iyi bir alternatif oluşturduğu görülür. MEB'e bağlı çalışan Şahin Aydın Müzik Okulu, bağlamanın yanında piyano, keman, gitar ve ses eğitimi gibi kurslar da düzenlemektedir.

Bağlama eğitiminde neredeyse gelenekselleşen kalabalık grupla ders anlayışını uygulamadıklarını söyleyen Şahin Aydın, dersleri 1 veya 2 kişilik öğrencilerle yürüttüğünü belirterek, bu yöntemin eğitimdeki hedeflere ulaşmak için şart olduğunu ifade etmektedir. Aydın'ın, bağlama kurslarının genel sorunlarıyla ilgili görüşleri şu şekildedir;

“Öncelikle ücretli eğitim veren bir kuruluş olmamız nedeniyle, yetenek sınavı ile öğrenci alamıyoruz ve yapılan her başvuruyu kabul ediyoruz. Bu konuda insanlar da ‘hem ücret vereceğim hem de yetenek sınavına tabi tutulacağım’ diyerek, küçümsendiğini düşünüyor. Biz de mecbur kalarak yetenekli öğrencilerin yanında yeteneksiz öğrencilerle de çalışmak zorunda kalıyoruz. Bu kişisel farklılıklarla, kalabalık gruplarda ders yapmak büyük sıkıntı doğuruyor. Eğitim düzeyi farklı öğrencilere aynı anda ders anlatmak öğretmen açısından çok zor bir durumdur. Bu yüzden biz kendi kurumumuzda birebir eğitim veriyoruz ve bu sorunu aşıyoruz. Böylelikle iyi öğrenciler çok daha hızlı yol alıyorlar. Yeteneksiz olan öğrenciler de bir süre sonra kendi durumlarını fark ediyorlar ve derse devam etmiyorlar. Biz onların yüzüne ‘sen yeteneksizsin yapamazsın’ demiyoruz. Eğitimci biri olarak bunu doğru bulmuyorum.

Nota konusu da kurslarımızda yaşanan problemlerdendir. Fakat biz nota derslerini, ilk iki hafta müziğin genel tanımı ve temel bir-iki konuyla geçip, üçüncü haftada bağlamayla beraber ilerletiyoruz. Pratik ile teorik bilgiyi birleştiriyoruz, en azından 1 ay sonra bir türkü öğrenmiş oluyor. Aksini düşündüğümüzde kursiyerler, uzun süre nota dersi almak istemiyorlar ve buranın bir konservatuar olmadığını savunarak, eğitimden vazgeçebiliyorlar.

Türk toplumunun da çok çekingen bir yapıya sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Derste anlamadığı bir konuyu tekrar sormazlar ve küçümsendiğini hissederler. Bizim uyguladığımız birebir eğitimde ise öğretmen ile baş başa ders yapıldığı için bu sorunu pek yaşamıyoruz. Ayrıca da kalabalık sınıflardaki akortsuzluk, toplu çalımlardaki ritim dengesizlikleri gibi problemleri de aşmış durumdayız.

Şu konuya da değinmek gerekir ki, son zamanlarda halk müziği yeterli ilgiyi görmüyor. Yaklaşımlar eskisi gibi değil. Bağlamayı ilkel bir saz olarak görüyorlar. Aile ve okul ortamı da insanları bu yönde destekliyor ve okullarda müzik dersleri hiç ciddiye alınmıyor.

Metot konusunda da haftada 1 güne uyarlayarak ASM' de uyguladığımız sistemi uyguluyorum. Yine de ortak bir metot çalışması yapılması lazım. İhtiyaç var.

Denetim konusunda da bu alanda bilirkişilerin buna el atması gerekir. Arif Sağ, Yavuz Top veya başka deneyimli ve ehil kişiler, kurslar düzenlemek isteyen vatandaşların yeterliliklerini kontrol etmeli. Sayısız irili ufaklı mekânlar var, bunlar bağlama kursu veriyorlar fakat ne derece yeterliler bilinmemektedir. MEB'in bu konuda denetimi oldukça yetersiz durumdadır.

3.3.7. Özel Tuğrul Şan Müzik Dershanesi

THM ses sanatçısı unvanıyla uzun yıllar müzik çalışmaları yapan ve TRT çatısı altında uzun bir dönem çalışmalarda bulunan Tuğrul Şan tarafından 1996 yılında İstanbul Şişli'de kurulan Müzik Okulu, ilçedeki bağlama eğitimi ile ilgili ihtiyacı karşılamaya çalışmaktadır. Mehmet Erenler, Kemal Kaplan gibi icracı ve tecrübeli öğretmenlerin okullarında görev yaptığını, bunun da kendi okulu için önemli bir fark olduğunu belirten Tuğrul Şan, MEB'e bağlı olarak çalıştıklarını ve bağlama çalgısının yanında gitar, piyano, ses eğitimi ve perküsyon branşlarında da kurslar düzenlediklerini bildirtmektedir.

5 yıldır bu kurumda hizmet veren Kemal Kaplan, derslere başlarken grubun isteğine göre düzen belirlediklerini, kimi zaman bağlama düzeni, kimi zaman da bozuk düzenle eğitime başladıklarını söylemektedir. Bu iki düzenin de ana düzenlerden biri olduğunu, bu yüzden her iki tercihin de mümkün olabileceğini söyleyen Kaplan, şekil 3.8 de görüldüğü gibi, dersleri en fazla 10 kişilik sınıflarda yaptığını, öğrenciler arasında oluşan seviye farklılıklarında, birebir ilgilenme şanslarının pek bulunmadığını ifade etmektedir.

“Sınıflarımız öğrencilerle birebir ilgilenme yapamayacak kadar kalabalık olabiliyor. 10 kişilik bir sınıfta, ortalama bir hız belirleyip ders veriyoruz. Bu da çabuk öğrenen öğrencilerle, başarısız öğrencilerin arasında bir seviye farkı oluşturuyor. Bu yüzden de eğitimdeki başarımız olumsuz yönde etkilenebiliyor. Bence bağlama dersleri birebir yapılmalı fakat bu pek mümkün olmuyor.

Yaygın bağlama eğitimi sorunlarından bahsederek, bu tip kurslara amaçlı amaçsız herkes katılabiliyor. İlk başta herkes istekli oluyor fakat zaman sorunu yaşanıyor ve yeterli çalışmayı yapmıyorlar. Biz Tuğrul Şan Müzik Dershanesi olarak daha çok çalışan kesime hitap ediyoruz ve öğrenci profilimiz bu yönde oluyor. Bu yüzden derse devam konusunda da sorunlar yaşıyoruz.

Ayrıca bir de bağlama çalgısının metot sorunu var. Bu alanda ders veren bütün öğretmenler tamamen kendi doğrularıyla hareket ediyor ve bu durum, farklı uygulamaları beraberinde getiriyor. Bir birlik sağlanmalı ve eğitim konusunda standartlar olmalı.”

Şekil 3.8: Tuğrul Şan Müzik Dershanesi bağlama dersinden bir görünüm.

3.4 İ.B.B. Sanat ve Meslek Edindirme Kursları

“İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları” adı altında yaygın eğitim hizmetleri yürüten İSMEK, 1996 yılında kurulmuştur ve gittikçe artan taleplerle 200 bin öğrenci sayısına ulaşmıştır. Kentte 218 kurs merkezinde ve 123 ayrı branşta eğitim verilmektedir. Her yıl ekim ayında başlayan dersler 3-5 ay ile 10 ay arasında devam etmekle birlikte 2005-2006 öğretim yılından itibaren de 2 yıllık akademik seviyede özel eğitim uygulanmaktadır. İSMEK’te 16 yaş sınırı bulunmakta ve daha çok yetişkin eğitimine yönelik kurslar düzenlenmektedir.

MEB Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Yönetmelik esaslarına göre eğitim veren İSMEK, eğitim faaliyetleri ile birlikte düzenledikleri birçok sempozyum, panel, seminerlerle İstanbul’da yaygın eğitim alanında etkin bir konuma sahiptir. Kent içinde çok geniş alana yayılan, 100’ e yakın bağlama kurs merkezi bulunmaktadır. Bu merkezler şunlardır;

- Ataşehir – Kayışdağı İSMEK Merkezi
- Ataşehir - Küçükbakkalköy İSMEK Merkezi
- Avcılar - Firuzköy İSMEK Merkezi
- Avcılar - Parseller İSMEK Merkezi
- Bağcılar - Evren Mahallesi İSMEK Merkezi
- Bağcılar - Merkez İSMEK Merkezi
- Bağcılar - Yavuzselim İSMEK Merkezi
- Bahçelievler - Çalışlar İSMEK Merkezi
- Bahçelievler - Kocasinan İSMEK Merkezi
- Bahçelievler - Siyavuşpaşa İSMEK Merkezi
- Bahçelievler - Şirinevler İSMEK Merkezi
- Bahçelievler - Yenibosna İSMEK Merkezi
- Bakırköy - Osmaniye İSMEK Merkezi
- Bakırköy - Yenimahalle İSMEK Merkezi
- Başakşehir - 2.Etap İSMEK Merkezi

- Başakşehir - 4. Etap İSMEK Merkezi
- Başakşehir - Altınşehir İSMEK Merkezi
- Beşiktaş - Ortaköy İSMEK Merkezi
- Beykoz - Çavuşbaşı İSMEK Merkezi
- Beykoz - Kavacık İSMEK Merkezi
- Beykoz - Merkez İSMEK Merkezi
- Beylikdüzü - Gürpınar İSMEK Merkezi
- Beylikdüzü - Yakuplu İSMEK Merkezi
- Beylikdüzü - Merkez İSMEK Merkezi
- Beyoğlu - Piyalepaşa İSMEK Merkezi
- Büyükçekmece - Merkez İSMEK Merkezi
- Çekmeköy - Merkez İSMEK Merkezi
- Çekmeköy - Mimar Sinan İSMEK Merkezi
- Çekmeköy - Ömerli İSMEK Merkezi
- Esenler - Cengiz Topel İSMEK Merkezi
- Esenler - Fevzi Çakmak İSMEK Merkezi
- Esenler - Üçyüzlü İSMEK Merkezi
- Esenyurt - Kıraç İSMEK Merkezi
- Eyüp - Alibeyköy Kültür Merkezi
- Eyüp - Kemerburgaz İSMEK Merkezi
- Eyüp - Sultan Center İSMEK Merkezi
- Eyüp - Yeşilpınar İSMEK Merkezi
- Fatih – İSMEK Özürlüler Merkezi
- Fatih - Fındıkzade İSMEK Müzik İhtisas Merkezi
- Gaziosmanpaşa - Küçükköy İSMEK Merkezi

- GÜNGÖREN - Erdem Beyazıt Kültür Merkezi
- GÜNGÖREN - İSMEK Merkezi
- GÜNGÖREN - Merter İSMEK Merkezi
- KADIKÖY – Hasanpaşa İSMEK Müzik İhtisas Merkezi
- KAĞITHANE - Gültepe İSMEK Merkezi
- KAĞITHANE - Çeliktepe İSMEK Merkezi
- KAĞITHANE - Gürsel Mahallesi İSMEK Merkezi
- KAĞITHANE - Hamidiye İSMEK Merkezi
- KAĞITHANE - Hürriyet Mahallesi İSMEK Merkezi
- KAĞITHANE - Seyrantepe İSMEK Merkezi
- KARTAL - İSMEK Merkezi
- KARTAL - Orhantepe İSMEK Merkezi
- KARTAL - Uğur Mumcu İSMEK Merkezi
- KARTAL - Uğur Mumcu - 2 İSMEK Merkezi
- KÜÇÜKÇEKMECE - Halkalı İSMEK Merkezi
- KÜÇÜKÇEKMECE - İSÖM İSMEK Merkezi
- KÜÇÜKÇEKMECE - Kanarya İSMEK Merkezi
- KÜÇÜKÇEKMECE - Mehmet Akif Mahallesi İSMEK Merkezi
- MALTEPE - Altın-tepe İSMEK Merkezi
- PENDİK - Aydos İSMEK Merkezi
- PENDİK - Dolayoba İSMEK Merkezi
- PENDİK - Esenyalı İSMEK Merkezi
- PENDİK - Kurtköy İSMEK Merkezi
- PENDİK - Orhangazi İSMEK Merkezi
- SANCaktepe - Samandıra İSMEK Merkezi

- Sancaktepe - Sarıgazi İSMEK Merkezi
- Sarıyer - Ferahevler İSMEK Merkezi
- Sarıyer - Yenimahalle İSMEK Merkezi
- Silivri - İSMEK Merkezi
- Sultanbeyli - Bosna Bulvarı İSMEK Merkezi
- Sultanbeyli - Mehmet Akif Mahallesi İSMEK Merkezi
- Sultanbeyli - Merkez İSMEK Merkezi
- Sultanbeyli - Orhan Gazi İSMEK Merkezi
- Sultanbeyli - Uzundere İSMEK Merkezi
- Sultanbeyli - Cebeci İSMEK Merkezi
- Şişli - Ayazağa İSMEK Merkezi
- Şişli - Gülbahar İSMEK Merkezi
- Şişli - Mecidiyeköy İSMEK Merkezi
- Şişli - Merkez İSMEK Merkezi
- Tuzla - Aydınlı İSMEK Merkezi
- Tuzla - Aydıntepe İSMEK Merkezi
- Tuzla - Orhanlı İSMEK Merkezi
- Tuzla - Yayla Mahallesi İSMEK Merkezi
- Ümraniye - Atakent İSMEK Merkezi
- Ümraniye - Merkez İSMEK Merkezi
- Üsküdar - Küplüce İSMEK Merkezi
- Üsküdar - Burhaniye İSMEK Merkezi
- Üsküdar - İsmek Güzeltepe Kültür Merkezi
- Üsküdar - İSMEK Merkezi
- Üsküdar - Ünalın 75. yıl Kültür Merkezi

- Üsküdar - Yavuztürk İSMEK Merkezi
- Zeytinburnu - İSMEK Merkezi
- Zeytinburnu - Telsiz Mahallesi İSMEK Merkezi

İSMEK bünyesinde bağlama kurslarından sorumlu, aynı zamanda bağlama öğretmenliği de yapan müzikolog Vural Yıldırım, yaygın müzik eğitiminin birçok sorunu olduğunu, insanların doğru müziği diğerlerinden ayıramadığını, çalgı eğitim bilincinin toplumda yeterli düzeyde oluşmadığını söylemektedir. Bunun nedenini de ilkökul düzeyindeki öğrencilere müzik dinleme becerisi ve müzik kültürünün yeteri kadar kazandırılmamasına bağlamaktadır. Ayrıca yaygın eğitimlerde bağlama öğretiminin daha çok yüzeysel seviyede kaldığını, bu yüzden de çoğunlukla ileri seviyede eğitimin gerçekleşmediğini bildiren Yıldırım, bağlamada önemli yer tutan yöre tavırlarını öğretilmediklerini ve insanların genelde hobi amaçlı kurs aldıklarını bildirmektedir. Yıldırım'a göre, öğretmenlerin repertuar seçimini de, öğrenci grubunun çoğunlukla hangi yöreden olduğuna dikkat ederek yapması gerekir.

Biz, çalışmamızı yaparken, değişik öğrenci profiline ulaşmak için, kentin değişik semtlerinde görev yapan öğretmenleri seçerek görüşlerine başvurduk. Genel sorunların, hem öğrenci yapısı, hem de bünyesinde buldukları kuruluşun işleyişinden kaynaklandığını tespit ettik.

İSMEK bünyesinde Zeytinburnu, İkitelli, Fatih ve Güngören merkezlerinde yaklaşık 3 yıldır bağlama dersleri veren Uğur Ateş, ders içinde yaşadığı sorunlarla ilgili şunları söylemektedir;

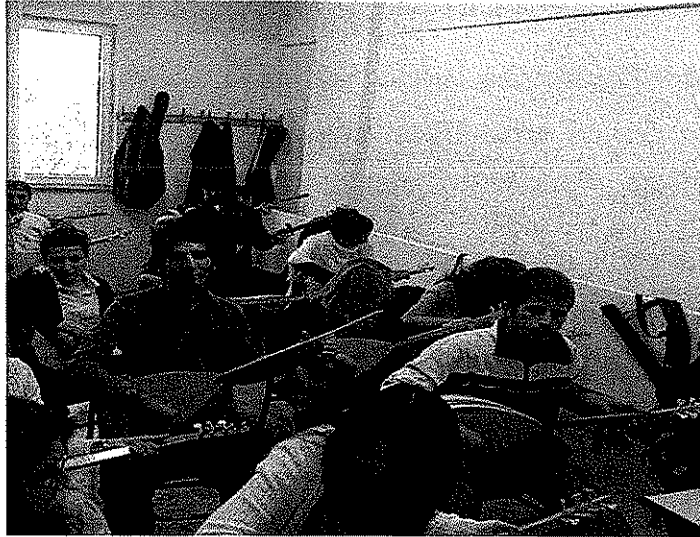
“İSMEK’ te ders verdiğim süre içinde tespit ettiğim en önemli sorunlardan biri müfredat sorunudur. Müfredatta 1 dönem içinde yani 100 saatlik bir eğitim süresinde hem kısa kol bağlama hem de uzun kol bağlama eğitiminin verilmesi isteniyor. MEB’in hazırladığı yıllık program bu şekildedir. Biz bu durumda büyük sorun yaşıyoruz. Uzun sap bağlama ve bozuk düzen başlı başına bir konu, keza kısa sap bağlamanın da kendine özgü teknikleri var ve bu 100 saatlik ders döneminde her ikisini de sağlıklı olarak öğretmek mümkün olmuyor. Bu problemi İSMEK bağlama eğitimi yetkilisi ile görüştüğümde bana ‘isteyen kısa sap çalsın, isteyen uzun sap’ demişti. Aynı grupta, aynı ders içinde iki ayrı düzende eğitim vermek büyük zorluk çıkarırdı. Bir pozisyonu tarif ederken veya öğrencilere bağlamayla eşlik ederken

hangi düzene göre hareket edeceğimi şaşırmakla birlikte, öğrencilerin kendi aralarında tını farklılıkları da ortaya çıkıyordu.

Ayrıca yetenek sınavı gibi bir uygulama yapamadığımız için farklı kabiliyette öğrencilerle çalışıyoruz ve kalabalık sınıf içinde ritmik dengeyi sağlamada sorun yaşıyoruz.(Bkz. Şekil 3.9) Bu durumu ders içinde çözmek pek mümkün olmuyor ve öğrenciler arasında öğrenme farklılıkları ortaya çıkıyor. Kursiyerlerin çoğu en az lise mezunu fakat nota bilgileri hiç yok. Biz en çok da nota eğitimini vermekte zorlanıyoruz. Önceleri ilk 16 saat nota eğitimi verirken, şimdi öğrenciler sıkılmasın diye 8 saatten sonra bağlama çalışmaya başlıyoruz.

Bir diğer konu da idareci sorunudur. İSMEK' te her bölgeden sorumlu bir idareci var. Belli aralıklarla merkezlere gelip denetim yapıyor fakat denetleyicilerin çoğu konuya hâkim değil. Bağlama branşına karşı ilgisiz olabiliyorlar. Çalışan öğretmen de bu durumdan rahatsızlık duyabiliyor.”

Metot konusunda da belirli bir standardın olmamasının öğretmene sınırsız özgür ortam sağladığını düşünen Ateş, bu durumun öğrencileri de denek durumuna soktuğunu belirtmektedir. (Uğur Ateş' in anketimize verdiği cevaplar için Bkz. Ek. A.4)

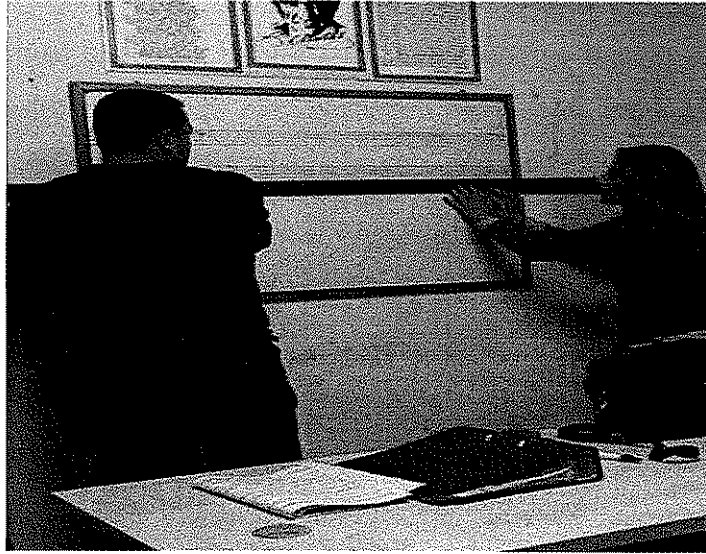
Şekil 3.9: İSMEK Zeytinburnu Merkezi bağlama dersinden bir görünüm.

Kanarya ve Alibeyköy merkezlerinde 5 yıldır bağlama dersleri veren Uğur Kavcı da, öğrenci profili ile ilgili şu bilgileri aktarmıştır;

“Karşılaştığım en önemli sorun, İSMEK’teki kursların ücretsiz olmasından kaynaklanan tutarsız öğrenci yapısıdır. Kursiyerler genel olarak amaçsızlar. Ücretsiz hizmetten dolayı da herhangi bir kayıplarının olmaması, dersi bırakma, yeterince çalışmama, gerekli zamanı ayırmama gibi davranışlar ortaya çıkıyor. Bu da amacı olan insanlara ulaşmada engel teşkil edebiliyor. Başta herkes istekli fakat daha sonra çözümler başlıyor. Emek verilmiyor.

Diğer bir sorunumuz da değişik yaş grubu ve değişik hedefleri olan öğrencilerin aynı sınıfta ders almalarıdır. Bakıyorsunuz, 50 yaşında, özel sorunlarından kurtulmak için derse gelen bir kursiyerle genç ve mesleki hedefleri olan bir öğrenci aynı anda derse giriyor. Bu da öğreticinin zorlayıcı bir eğitim ortamında çalışmasına sebep oluyor.”

Kalabalık sınıflarda ders yapmak zorunda olduğunu belirten Kavcı, bu durumun mevcut akort sorununu daha da artırdığını, ayrıca da şekil 3.10 da gösterildiği gibi porteli tahtası olmayan sınıflarda ders yapmak zorunda kaldığını söylemektedir.

Şekil 3.10: İSMEK Küçükçekmece Kanarya Merkezi ders öncesi hazırlık çalışmasından bir görünüm

Mecidiyeköy, Zeytinburnu ve Güngören merkezlerinde öğretmenlik yapan Hakan Tanrıver de, ücretsiz eğitim ve idari uygulamaların İSMEK’te bazı sorunları beraberinde getirdiğini belirtmektedir.

Toplu ve kalabalık sınıflarda ders yaptıklarını ve bunun zor bir eğitim ortamı yarattığını söyleyen Tanrıver, öğrencilerin herhangi bir ücret ödememesinin, kurslarda dağınık ve devamsız öğrenci profili oluşturduğunu düşünmektedir. Bu

yüzden zamanla öğrenci sayısının düştüğünü, bu durumdan da öğretmenlerin sorumlu tutulduğunu ve bunun idari bir hata olduğunu belirtmektedir.

“Kalıcı öğrenci bulmak zor oluyor. Öğretmen olarak iyi eğitim peşindeyken, belediye hizmet düşüncesiyle kişi hesabından öteye gitmiyor ve sınavsız öğrenci alınıyor. Bu yüzden de değişik seviyede öğrenciler aynı sınıfta olabiliyor.

Yaşadığımız diğer önemli sorun da fiziki ortamdır. Porteli tahta yok ve biz tahtaya porte çizmek zorunda kalıyoruz. Toplu ders yapıyoruz, bu sorun oluyor. Ücretsiz eğitimden dolayı değişik amaçlı insanlar derse geliyor, bir süre sonra da bırakıyorlar. Metotsuzluk, farklı öğretme şekilleri yaratıyor, başlangıç düzeni ile ilgili farklı uygulamalar yapıyor ve belli bir standart oluşmuyor. İSMEK’teki denetleyicilerin bir kısmı da bu konuda bilgisiz olabiliyorlar.”

Seviye farklılıklarında ders saatini bölerek öğrencileri gruplandırıldığını söyleyen Tanrıver, bunun da haftalık ders süresinin azalması gibi bir sorun yarattığını bildirmektedir.

İSMEK’te şu an piyano eğitimi veren fakat önceki senelerde bağlama dersleri de verdiğini belirten Barış Seçkin ise temel eğitimin öneminden bahsederek, öğrenci isteklerinin değil, eğitimde doğruların uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır.

“Bağlama dersinde ilk önce yapılması gereken şudur ki; bağlamada pozisyonları öğretmek gerekir. Doğru olan, her pozisyonu öğreten örnek türküleri tespit edip onları vermek ve daha sonra öğrencinin istediği, hoş giden örnekleri geçmektir. Temel eğitimden vazgeçemeyiz. Yoksa gelen insanlar piyasada ne duyuyorsa onu çalmak istiyorlar. Öğretmen de buna katıldığında bir iki pozisyonun dışına çıkılamadığı görülüyor. Hâlbuki bağlamanın çok çeşitli pozisyonları ve düzenleri vardır. Bunlar öğretilmemiş oluyor.

Bir diğer önemli husus da nota eğitimidir. Bazı derslerde kulaktan eğitime geçildiği bile oluyor. Ben bu konuda öğretmenin tutumunun önemli olduğunu düşünüyorum. İyi bir yöntemle bu sorun aşılabılır.

Ders işleyişi ile ilgili de seviye farklılıklarının eğitimde engel oluşturduğu unutulmamalı. Aynı sınıftaki öğrencilerin öğrenme çeşitliliği veya duyum farklılığı, geçilen etüt veya türkülerde çokça tekrarların yapılmasına neden oluyor. Bu da sağlıksız bir öğretme yöntemi ortaya çıkartıyor.”

Pendik'teki kurs merkezinde Orhan Dağlı' nın metodu ve yöntemleri ile ders verdiğini söyleyen İbrahim Dağlı da 30 yaş üstü öğrencilerin daha istekli olduklarını söyleyerek farklı bir görüş belirtmiştir. Dağlı' ya göre asıl problem sınıfların kalabalık oluşudur ve halk eğitim yönetmeliğindeki sayı sınırlaması sınıfları oluşturmada zorluk yaşatmaktadır. (İbrahim Dağlı' nın konu ile ilgili anket cevapları için bkz. Ek A.5)

Ücretsiz eğitimin ve sınavsız öğrenci alımının yarattığı sorunlardan bahseden Bakırköy ve Bahçelievler'deki merkezlerde görev yapan bir diğer kurum öğretmeni Şenay Arslanhan, kendi bölgesindeki derslerle ilgili şunları söylemektedir;

“Sınıf mevcutlarımız çok kalabalık olduğundan, kursiyerlerle birebir ilgilenme şansımız yok denecek kadar az oluyor. Sınavsız öğrenci alınıyor ve müzik kulağı olmayan insanlarla karşılaşabiliyoruz. Sınıflarda farklı seviyede öğrenciler ortaya çıkıyor. Bu durumda da çokça tekrara düşüyoruz ve hantal bir eğitim ortamı oluşuyor. En çok da iyi seviyede müzik kulağı olan öğrenciler bu durumdan olumsuz etkileniyorlar. Çünkü yeteneksiz öğrencilerle daha çok zaman harcıyoruz. Ücretsiz eğitimden dolayı da ne istediğini tam olarak bilmeyen kursiyer profili ortaya çıkıyor. Biz de verdiğimiz eğitimin geri dönüşünden pek memnun kalamıyoruz.”

Yaygın bağlama eğitiminde az da olsa yazılı bir metot kullananlardan biri olan Şeniz Uğurlu, İSMEK Hasanpaşa Merkezinde 2 yıldır ders verdiğini belirtmekte ve yaygın eğitimin belli başlı sorunlarına şu şekilde değinmektedir;

“Metotsuzluk yaygın bağlama öğretiminin genel sorunlarından biridir. Ben, Zakir Arafat'ın ‘Yeni Başlayanlar İçin Bağlama Düzeni’ metodunu kullanıyorum fakat çoğunlukla öğretmenler kendilerine özgü yöntemlerle, bir nevi metotsuz çalışmalar yapıyorlar. Bu da standardı yakalamada engel oluşturuyor.

Metodun dışında öğrencilerin günlük çalışma yapmamaları, sınavsız öğrenci alımı, üst yaş sınırının olmaması ve kalabalık sınıflar eğitim ortamını olumsuz etkileyen faktörler olarak göze çarpıyor. Aslında sınıflarda piyanonun mutlaka bulunması gerekiyor fakat porteli tahtamızın olmadığı bir ortamda bunu dile getiremiyoruz.

Ayrıca benim tavsiyem şudur ki; öğretmenler belli aralıklarla öğrencilere mini konserler düzenlemeli ve bağlamanın daha çok sevilip tanınmasına olanak sağlamalıdır.”

Maltepe ve Küçükbakkalköy'deki merkezlerde 5 yıldır eğitim veren Turgay Erzincan da, yaşadığı en büyük sorunun sabırsız öğrencilerden kaynaklandığını söylemektedir.

“En az 1 ay nota öğretmek istiyoruz fakat öğrenciler sabırsız ve hemen bağlama çalmak istiyorlar. Ben de onlara iyi bir nota eğitimi aldıktan sonra daha verimli çalışılabileceğini ve bir süre sonra da bir öğretmene gerek kalmadan deşifre becerisi ile birlikte daha çok türkü ve ezgi çalabileceklerini anlatıyorum. Öğretmenlerin en önemli görevlerinin, öğrencileri doğru yönlendirme olduğunu düşünüyorum.”

Başlangıçta tercih edilecek düzenle ilgili standardın oluşamamasına dakkat çeken bir diğer kurum bağlama öğretmeni Alper Özafşar, bu alanda yazılı kaynakların azlığına da değinmiştir. Ayrıca Özafşar'ın ders verdiği Tuzla ve Kartal'daki merkezlerde 25 ile 45 kişi arasında değişen sınıf mevcudunun bulunması, yaygın bağlama eğitimini olumsuz etkileyen faktörlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.(Alper Özafşar'ın anketimize verdiği cevaplar için Bkz. Ek. A.6)

3.5 Özel Çalışmalar

Bağlama çalgısının icrası ve eğitimi konusunda bazı isimlerin ülke genelinde ön plana çıktığı bilinmektedir. Kendi stilleri ile birer ekol oluşturmuş olan bu sanatçılar, özellikle İstanbul'da, uzun yıllar bağlama eğitim ve öğretimine katkı sağlamışlardır. Bu isimlerin çoğu zaman kendi özel kurumlarında, kimi zaman da değişik kurum ve kuruluşlarda öğrenci yetiştirerek yaygın bağlama eğitiminde söz sahibi oldukları bir gerçektir. Sanatsal icralarındaki başarıları bu kişileri halkın gözünde değerli bir yere oturtmuş ve onların verdikleri eğitimden, uzun yıllar faydalanmak istenilmiştir. Bu durum, icradaki başarının, eğitim konusunda da bir güven duygusu yarattığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

İstanbul'un hemen her yerinde gerçekleştirilen bağlama kurslarındaki öğreticilerin büyük bir kısmının da, belli dönemlerde bu isimlerin eğitiminden geçtikleri de bilinmektedir.

Bahsettiğimiz şekildeki icracı ve eğitimcilerin sayıları fazla olmakla birlikte, biz, Arif Sağ, Yavuz Top, Mehmet Erenler, Erhan Kutsal ve Doç. Erol Parlak'ın yaygın eğitim alanındaki bağlama eğitim ve öğretimi ile ilgili fikirlerine başvurduk.

3.5.1 Arif Sağ

Bağlamanın yurt içi ve dışında geniş kitlelerce sevilmesi ve dinlenmesini sağlamış önde gelen icracılardandır. Özellikle bağlama düzenindeki alış stili ve yorumladığı deyişlerle, bu alanda ekol olarak kabul edilir. Arif Sağ, kurucusu olduğu ASM Müzik Dershanesi ile yaklaşık 30 yıldır bağlama eğitimine hizmet etmiş ve bu kurumda birçok ğrenci yetiştirmiştir. İstanbul’da, yaygın eğitim alanındaki bağlama ğretmenlerinin önemli bir kısmı da ASM Müzik Dershanesinden mezun kişilerdir. Arif Sağ’ın konumuz ile ilgili görüşleri şoyledir;

“Bağlamanın eğitiminde karşılaşılan sorunların başlıca nedeni, bu çalgıda henüz bir standardın oluşturulamamasıdır. Ebadından, alma tekniğine kadar farklı uygulamaların ortaya çıkması, bu sazı keman, gitar gibi enstrümanların eğitiminden daha zor hale getirmektedir. Evrensel sazların icrasında üslup farklılıkları olsa da ölçüleri bellidir ve eğitim metotlarında bir standart yakalanmıştır. Bu yüzden keman ğretimi ile bağlama öğretimini yan yana koyamayız.

Bu durum aslında bağlamanın mensup olduğu musikiden de kaynaklanmaktadır. Halk müziğinde de dizi, makam, ayak gibi kavramlarda hl bir mutabakat yoktur. Bu çelişkileri konservatuarlarda bile görmekteyiz. Bir ğretmenin kullandığı simgeleri bir diğeri kullanmayabiliyor. Repertuar seçiminde çok farklı tercihler olabiliyor. Durum böyle iken, yaygın eğitim alanındaki kurslarda problemlerin yaşanması da kaçınılmaz oluyor.

Bağlama eğitimi ile ilgili aşılması gereken ilk sorun, ortak bir metodun kullanılmamasıdır. Kullanacağımız metodun da bağlama düzeni veya bozuk düzene göre yazılmış olmasına dikkat etmek ve metodu bir ekole dayandırmak gerekir. Yazılan metodu da konservatuarlar denetlemelidir ve standartları koymalıdırlar.”

Arif Sağ, halk müziğinin yaşatılmasında önemli yer tutan usta-çırak geleneği ile ilgili de şu düşünceleri paylaşmıştır;

“Usta- ırak ilişkisi bağlamanın öğrenilmesinde muhakkak ki çok önemli yer tutar ve uygulanmalıdır fakat bir Muharrem Ertaş - Neşet Ertaş örneğindeki uygulamanın yerine daha bilimsel çalışmalar tercih edilebilir. Biz usta-çırak geleneğini, eğitim sonrası atölye çalışması modeli ile gerçekleştiriyoruz. Konservatuardan mezun olan öğrencilerin çoğunlukla teorik bilgi düzeyinde kaldığı bilinir ve okulda kullandığı etütleri unutmalıdırlar. Çünkü o etütleri müziğin kendisi zannederler. Biz onlarla

uygulamaya yönelik çalışmalar yapıyoruz ve bir yerde usta da bilgili, çırak da bilgili oluyor. Bu durumda da çırak ve usta işbirliği içinde olabiliyor ve ortak üretim gerçekleşebiliyor. Bu model, yaygın eğitim alanında da uygulanabilmelidir.

Önemli bir husus da şudur ki; usta muhakkak ekol olmuş kişilerden seçilmelidir. Öğretici belgeli olmalı, beğenilmeli ve alanında söz sahibi olmalıdır. Yaygın eğitim alanındaki öğretmenler de halk müziğini çok iyi bilmeli, eğitimlerini bir ekole dayandırmalı ve öğrencilerini doğru tarafa yönlendirebilmelidir.”

3.5.2 Yavuz Top

Eğitimciliği, icracılığı, besteleri ve halk müziği sazlarına yönelik araştırmacı yanı sıra tanınan ve bu alanda örnek alınan isimlerdendir. Özellikle halk müziğinin ihtiyacı olarak kabul edilen bas sesli yaylı çalgılara yönelik çalışmaları dikkat çekicidir. Bağlama eşliğinde seslendirdiği deyişlerle ön plana çıkan Yavuz Top, İstanbul’da kurucusu olduğu ‘Yavuz Top Halk Müziği Merkezi’ adı altında uzun yıllar bağlama öğrencileri yetiştirmiş ve bu alanda eğitim ve öğretim hizmetlerinde bulunmuştur. Yavuz Top’un konumuzla ilgili tespitleri dikkat çekicidir.

“Günümüz bağlama eğitimini öncelikle 15-20 yıl önceki durum ile mukayese etmemiz gerekir. O yıllar, bugüne göre bağlama eğitimine olan talebin de yoğun olduğu dönemlerdi. Bizden ders alan öğrencilerin birçoğu eğitimleri sonucunda bağlama icracılığını meslek olarak da uygulayabilmişlerdi. Günümüze döndüğümüzde ise emperyalist yaşam biçimi ile birlikte ulusal değerlerimizin kaybolduğunu ve insanların bağlama yerine gitar, piyano gibi çalgıları öğrenmeyi tercih ettiklerini görmekteyiz. Son dönemlerde devletin, sağlıklı bir kültür politikasının olmaması da kanımca bağlama gibi milli bir çalgımızın yeteri kadar ilgi görmemesine sebep olmaktadır. İnsanlar artık bağlama eğitimini mesleki eğitim olarak da düşünmüyorlar, çünkü bağlama icracılığı zamanla geleceği olmayan bir iş olarak görülüyor. Birçok iyi icracı tanıyoruz ki, en fazla yapabildikleri, 3. sınıf barlarda gece yarısına kadar insan eğlendirmekten öteye geçmiyor.

Bağlama öğrencilerinin profili de değişti haliyle. Amacı çok değişik öğrenci yapısı karşımıza çıkmaya başladı. İnsanlar yaygın eğitim alanında bağlama öğrenimini, genellikle günlük yaşamdan kaçış ve hobi anlayışı ile tercih ediyorlar.

Derslerdeki uygulamalara gelince, genelde yapılan toplu eğitimin avantajlarını da görüyoruz, dezavantajlarını da. Öğretmen bir öğrenciye bir pozisyonu tarif ederken bir diğeri bu esnada hatasını fark edebiliyor, öğrenciler birbirlerini takip ederek kendi eksiklerini tamamlayabiliyor, ayrıca rekabet ortamıyla da gerekli motivasyon sağlanabiliyor.

Toplu eğitimin olumsuz yanına gelince de, bir sınıfta ortaya çıkan eğitim ve algılama düzeylerindeki farklılıkları söyleyebiliriz. Öğretici bu durumda oldukça zorlanmaktadır. Bu sorunu aşmak için de birebir ders uygulaması yapılabilir. Dersleri önce bireysel eğitim, sonra da toplu eğitimle gerçekleştirebiliriz.

Bir diğeri problem de derslerde tercih edilen düzenle ilgilidir. Bilinmektedir ki öğreticiler genellikle başlangıç olarak, bağlama düzenini tercih ediyorlar. Bu durum da kursiyerlerde akort bilgisi ve becerisini gerekli kılıyor. Bunun da uzun bir süreçten sonra oluşabildiği gerçeğini hatırlarsak, öğrenci açısından olumsuz bir faktör ortaya çıkmış oluyor. Hâl bu ki, bozuk düzenle başlanılmış olsa, öğrenci tek bir teli dahi olsa bir şeyler çalabilir ve çalışabilir. Bu durum göz ardı edilmemelidir.”

Yavuz Top, ayrıca İSMEK ve diğeri yerel yönetimlerin ücretsiz bağlama kursları düzenlediğini hatırlatarak, bu durumun öğrenci kalitesini daha da düşürdüğünü belirtmiştir. Top, her emeğin bir bedelinin olması gerektiğini, ücret ödenerek alınan eğitimin, daha nitelikli bir öğrenci grubu oluşturacağını düşünmektedir.

3.5.3 Erhan Kutsal

37 yıldır ‘Dostlar’ ismini verdiği özel kurumunda bağlama eğitim faaliyetleri yürüten, uzun yıllar da TRT bünyesinde saz sanatçılığı görevi yapmış olan Erhan Kutsal, yaygın eğitim ortamındaki bağlama kursları ile ilgili şu görüşleri bizimle paylaşmıştır;

“İstanbul’da bağlama eğitimi dediğimizde akla gelen ilk isimler Şemsi Yastıman ve Orhan Dağlı gibi üstatlardı. Ben de 1973 yılından beri Mecidiyeköy’deki dükkânımda birçok öğrenci yetiştirme fırsatı buldum. Bu öğrencilerin içinde Prof. Adnan Koç, Şafak Gürler gibi akademik kariyerini ilerletmiş isimler de vardı.

Günümüz bağlama eğitiminin problemlerine gelince, şimdi öğreticilerin büyük kısmı bağlama düzeni ile derslere başlıyorlar ve ileri seviyelerde de yöre tavırlarını bu düzende öğretmeye çalışıyorlar. Biraz ticari kaygılardan kaynaklanan bu uygulama

bence bağlama eğitiminde tercih edilmemeli. Bozuk düzen dediğimiz düzen başlangıç olarak kabul edilmeli ve diğer düzenler akort bilgisi adı altında kursiyerlere aktarılmalı. Şimdi herkes bağlama düzeniyle beraber şelpe tekniği ile saz çalmak istiyor ve diğer çalış biçimlerini hiç öğrenemiyor. İşte bu noktada eğitimciler öğrenciyi doğru yönlendirmeli, yöresel tavırları doğru düzenlerle öğretmeli. Konya, Kayseri gibi bölgelerin tavrını bağlama düzeni ile öğretirseniz, ortaya sadece melodi çıkar. Yöredeki çalış zenginliğini yansıtamazsınız. Aksi takdirde cümbüş çalar gibi bağlama çalımını ortaya çıkar. Az önce bahsettiğim Orhan Dağlı, Şemsi Yastıman gibi öğreticiler de bozuk düzende 're' perdesi dediğimiz perdeyi karar sesi olarak kullanırlardı ve bu şekilde eğitim verirdi.

Günümüzdeki ders işleyiş tarzı ile ilgili de bazı aksaklıklar olduğunu görüyorum. Mevcut metotlar çok yetersiz. Birkaç nota bilgisi, ardından birkaç alıştırma sonra hemen 'İlvanım' gibi bir türküyle başlayan onlarca metot kitapları var. Öncelik türkü öğretmek olmamalı. Amacımız saz çalmayı öğretmektir. Değişik diziler, değişik karar sesleri olan örnekler öğrenciye aktarılmalıdır.”

Erhan Kutsal, İSMEK vb. kursların varlığıyla, İstanbul'da kendilerine gelen öğrencilerin çok azaldığını da sözlerine ekleyerek, bu kurslardaki öğrencilerin de yeterli eğitimi alamadıklarını belirtiyor.

3.5.4 Mehmet Erenler

Bozuk düzen ile bağlamanın değişik yörelerdeki çalış biçimlerini icrasına yansıtan Erenler, özellikle yaptığı açılışlarla da adından bahsettiren isimlerdendir. TRT'deki saz sanatçılığı ve koro şefliği görevlerinin yanında bağlama eğitimi ile de meşgul olmuş ve bu alanda birçok öğrenci yetiştirmiştir. Erenler bağlama kurslarındaki işleyiş ile ilgili şu ifadelere yer vermiştir;

“Bağlama eğitimine başlarken ilk önce bu sazın tarihi gelişimi ve nerelerde çalındığı gibi bilgiler aktarılmalı. Daha sonra yaygın eğitim alanında da olsa, nota eğitimi verilmeli ki öğrenci duymadığı türkülerini de öğrenebilsin.

Ortalama 2 aylık nota eğitiminden sonra bağlamaya geçilebilir ve nota eğitimi ile beraber yürütülebilir.

Bağlama kurslarındaki en önemli etken görerek eğitimidir ve bu yöntem kullanılmalıdır. Öğrenciler değişik kayıtlardan saz çalımını takip etseler de

öğretmenin göstererek anlatması daha etkileyici olacaktır. Ayrıca usta-çırak ilişkisi de unutulmamalı ve uygulama çalışmaları yapılmalı. TRT gibi kurumlarda görev alan konservatuarlardan mezun olan arkadaşlarda görmekteyiz ki repertuarları çok kısıtlı. 100 türküyle okulu bitiriyor fakat burada 10.000 türküyle karşılaşıyor. Bu yüzden yaygın eğitimde de repertuar genişletilmeli ve yöresel tavırlar icra tekniği yansıtılarak öğretilmeli.”

Erenler, ders içi uygulamalarla ilgili şu tespitlerini paylaşıyor;

“Bağlama kurslarında grup dersi yapmanın zorluğundan bahsedilir fakat bence bu uygulama eğitim için daha etkili. Kolektif yapı, topluluk psikolojisi, öğrencinin eğitimini olumlu yönde etkileyebiliyor. Rekabet, mukayese gibi faktörler ön plana çıkıyor.

Başlangıç düzeni olarak bozuk düzen tercih edilmeli, çünkü transpozeye uygun ve değişik karar seslerinden örnekler geçilebilir ve bağlamadaki düzenler mutlaka öğretilmelidir.

Önemli bir husus da eğitimcilerin nitelikleridir. Donanımlı, iç disiplini olan ve genel ahlak yapısıyla örnek olan kişiler olmalıdır.”

3.5.5 Doç. Erol Parlak

Bağlama çalgısının Anadolu'nun değişik bölgelerindeki kullanım çeşitliliğini, icrasında görebildiğimiz sanatçılardan biridir. Bozlaklar ve el ile (tezenesiz) bağlama çalma geleneği konusunda akademik çalışmaları olan Parlak, bağlama icrası ve eğitimi ile ilgili örnek alınan isimlerdendir. Uzun yıllar yetiştirdiği bağlama öğrencileri ile sahne çalışmaları da yapan Erol Parlak konumuz ile ilgili şunları söylemektedir.

“Geleneksel yapı incelendiğinde görülür ki, bağlama eğitim ve öğretim şekli, binlerce yıl kulaktan kulağa kültürel yapı içerisinde öğretilen bir aktarım biçimindedir. Daha çok usta çırak sistemi olarak adlandırabileceğimiz bu kültürel öğretim yolu, duyguların diliyle, karşılıklı yoğun sevgi ve saygı içerisinde, çoğu zaman da konuşmadan, hissedilerek uygulana gelmiştir. Bizce bu uygulama, kendi sürecinde çok da etkili bir yöntemdir. Okuma yazması olmayan bir Muharrem Ertaş, salt sanat becerisi ile bir ekol oluşturabilmiş ve bu ekolden yetişen Neşet Ertaş gibi bir usta geleneksel müzik sanatımızın zirvesine oturabilmiştir. Usta ile çırığın

arasındaki bu ilişki nasıl bir bağ oluşturuyor ki, ortaya böylesi başarılı ürünler çıkabiliyor? Bu gerçekten şaşırtıcı bir durumdur ve bugünkü bağlama eğitimcileri bu öğrenme ve öğretme biçimini göz ardı etmemelidir.

Günümüz bağlama eğitiminde karşılaştığımız problemlere baktığımızda, görülebilen en belirgin neden, göçebe toplumdan kent toplumuna geçişte yaşanan sosyal dönüşüme dayalı anlayış sorunudur. Müziğini usta-çırak ilişkisi ile yaşatan bir toplumdan, kurumsallaşma süreci içine giren topluma geçişte belli sorunlar yaşanmaktadır. Bir yandan kültürel temele dayalı olarak geçmişteki usta-çırak yöntemini taşıyan, bir yandan da günümüz eğitimci modeline uymaya çalışan öğretmenler, bu ikilem arasında sıkışıp kalmaktadırlar. Kendi donanımları yetmediği ve ülkemizde de bu alana yönelik bir eğitimci formasyonu oluşmadığı için de öğrenci ile yan yana geldiklerinde bu uyumsuzluğa dair problemler yaşamaktadırlar.”

Eğitimciliğin son derece ciddi ve formasyon gerektiren bir meslek olduğunu da hatırlatan Parlak, yaygın eğitim alanında öğretmenlik yapan kişilerin çocuk, genç ve yetişkinlere dair pedagojik yaklaşımları da bilmelerini gerekli görmüştür. Kendi derslerindeki uygulamalara değinen Parlak problemlerle ilgili ayrıca şu tespitlerini de bizlerle paylaşmıştır;

“Öncelikle şunu belirtmeliyim ki bence bağlamanın yaşadığı en büyük talihsizlik, son dönemlerde gelişen cemaatçilik anlayışına paralel olarak bağlamanın da bir cemaat sazi kimliğine bürünmesidir. İnsanların aklına bağlama denilince neredeyse hep aynı şekil ve düzen gelmektedir. Bu durum, alabildiğine geniş bir çeşitliliğe sahip olan bu sazi geriye götürmüştür. Bunun dışında mevcut bağlama eğitiminde ortak bir metodun kullanılmaması, bireysellik ve ‘benim bildiğim doğrudur’ düşüncesi başarıyı engelleyen faktörlerdendir. Ayrıca yazılı kaynaklar nitelik bakımında yetersiz ve metodolojik açıdan yanlışlar içermektedir. Daha önce bahsettiğimiz usta-çırak ilişkisi kent ortamında ve hatta akademik ortamda da belli bir biçim değişikliğiyle pekâlâ uygulanabilir. Biz derslerimizde bu yönüme işlerlik kazandırmış durumdayız. İyi derecede nota eğitimi versek bile bağlama öğretiminde notayı birincil şart olarak görmüyoruz. Neticede nota, türkünün ruhunu ve duygusunu hiçbir zaman ifade edemeyen bir araçtır.

Bir diğer husus da şudur ki; eğitimciler, öğrencilerini mutlaka özgür bırakmalı ve onları gerektiğinde doğru icracılara yönlendirebilmelidirler. Nihayetinde öğrenciler yatkınlık alanlarına göre farklılaşmaktadırlar ve farklı ekollerle tanışmalıdırlar”

Günümüzdeki özel bağlama eğitim kurumlarının genellikle fazla esnek ve disiplinsiz ve kurumsallaşma noktasında istenilen nitelikte olmadığını da sözlerine ekleyen Parlak, bu durumun idari bir denetim gerektirdiğini, teknik konulardaki problemlerin çözümünde de konservatuarların öncülüğünde çalışmaların yapılması gerekliliğini vurgulamaktadır.

4. YAYGIN BAĞLAMA EĞİTİMİNDE GÖRÜLEN PROBLEMLER

Yaptığımız araştırmalar sonucunda görülmüştür ki, yaygın baēlama eēitiminde yaşanan problemler genel olarak iki başlık halinde karşımıza çıkmaktadır. Yaygın eēitimin kendi yapısı, işleyişi ile ilgili sorunlar ve baēlama çalgısının eēitiminde karşılaşılan kendine özel teknik problemler. Kimi zaman içi ie giren bu iki sorun, bu alanda faaliyet gösteren çeşitli kurum ve kuruluşların eēitim ortamını olumsuz etkilemekte, öğrenme gücölüēü oluşturmakta ve olumsuz eēitim sonuçları doēurmaktadır.

İstanbul'daki yaygın baēlama eēitimini yürüten kurs merkezlerinin içinde, ücretsiz yapılan eēitimlerle diēerleri arasında anlayış, amaç ve uygulama farklılıklarının ortaya çıktığını görmekteyiz. Halk eēitim ve Halk Eēitim Ynetmeliēi'ne baēlı olarak baēlama kurslarını düzenleyen merkezler, eēitimi daha çok kültürel boyutta düşünerek, genel bilgi verme düzeyinde gerçekleştirmektedirler. Kursiyerlerin baēlama icrasında ileri seviyeye gelmeleri bu tip yerler için ilk amaç deēildir. Genel düşünce, bölge halkına kültürel ve sosyal ortam oluşturmaadır.

Kentteki diēer baēlama kurs merkezlerini incelediēimizde ise bilhassa özel kurum ve kuruluşlar, yaygın eēitimin yapısından kaynaklanan sorunları yaşasa da, teknik olarak bazı düzenlemeler ve uygulamaları deneyerek baēlama eēitimine katkıda bulunmaya çalışmaktadırlar.

Geçmişten günümüze baēlama eēitiminin geirdiēi evrelere bakarsak, halk arasında geleneksel olan kulaktan kulaēa veya ustadan ıraēa öğrenme yöntemi, uzun bir dönem geerliliēini korumuştur. Son dönemlerde ise müzik eēitimcileri, çalgı eēitimi konusunda bilimsel yöntemler geliştirmek adına araştırmalarını sürdürmektedirler. Tespit ettiēimiz sorunlar genellikle ğrenci, öğretici, metot, yöntem, fiziki ortam ve donanım ile ilgili eksikliklerdir.

4.1. Öğrenci ile İlgili Problemler

Yaygın eğitimin genel amaçlarına bakıldığında daha çok “yetişkin eğitimi” hedef aldığı görülür. “Yetişkin eğitimi” gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerin eğitim politikalarında ve eğitim programlarında gerekli önemi görmüş ve bu doğrultuda plânlamalar yapılmıştır. Ülkemizde de yetişkin eğitimi, halk eğitim bünyesi içinde değerlendirilerek yaygınlaştırılmış ve çeşitli uygulamalarla da geliştirilmiştir.

Yetişkinlerin eğitim ortamında farklı öğrenme biçimleri vardır. Bu kişilerin zihinsel, duygusal ve fiziksel yönlerden sahip oldukları başlıca özelliklerinin bilinmesi gerekir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Yetişkinlerin öğrenmesi çocuklara kıyasla daha yavaş olmakla birlikte, öğrenme, muhakeme, süreklilik ve güvenilirlik yönünden daha üstündür.
- Yetişkin öğrenimi bireyin ilgisine uygun, önceki yaşantısına dayalı, doyurucu, çeşitli ve değişik yaşantıları kapsayacak şekilde olmalıdır.
- Yetişkinler hemen uygulayabilecekleri konuları öğrenmeyi isterler.
- Yetişkinler başarılı olduklarını hissetmeyi ve arkadaşça muamele görmeyi isterler.
- Parçalanmış halde verilen bilgileri hatırlamakta güçlük çekerler.
- Anlamsız ve yararsız buldukları konuları öğrenmek istemezler.
- Yetişkinler grubu; yaş, özgeçmiş ve zihinsel kapasite yönlerinden heterojendir. Bu nedenle öğrenme süre ve şekilleri yönünden farklılık gösterirler.
- Yetişkinler için en uygun öğrenme zamanı, bir şeyi bilmedikleri için huzursuz oldukları zamandır.
- Yetişkinlerin kısa zamanda karşılanması gereken ihtiyaçları vardır ve kaybedecek zamanları yoktur. Bu da yetişkinlerin öğretiminin kısa sürelerle yapılmasını, uygun yöntemlerin seçimini pratik ve işlevsel olmasını gerektirmektedir.
- Yetişkinlerin öğrenme ortamı fiziksel ve psikolojik yönlerden rahat olmalıdır.

- Yetişkinler, başkalarının önünde yeni bir davranışı göstermeleri istendiğinde öz saygıları ve egoları zedelenme kaygısıyla tetiktir.
- Yetişkinlerin kendilerine özgü beklentileri vardır ve konuya girmeden önce bunu dile getirmelerine fırsat verilmesini isterler.
- Yetişkinlerin yeni bilgi ve beceri kazanmaları belli bir hazırlık zamanını ve yoğun çabayı gerektirmektedir.
- Hızlı, karmaşık ve olağandışı öğrenme faaliyetleri yetişkinlerin öğrenmelerini yavaşlatabilir.
- Yetişkinler, hatalarını kişisel olarak algılama eğilimindedirler ve bunlar öz saygılarını etkiler.
- Grupla öğrenme yerine, bireysel öğrenmeyi tercih ederler ve değişik ortamlarda öğrenirler. (Alkan ve diğ.1998)

Görülmektedir ki, yaygın eğitim alanındaki öğrenci profili, örgün eğitimdekinden çok farklıdır. Birinde aynı yaş ve seviyede öğrenciler bulunurken, diğerinde farklı yaş gruplarında ve eğitim seviyelerinde öğrenciler bir aradadır.

Bağlama kurslarındaki öğrencilerin, ekonomik ve sosyal yapısı toplumda henüz tam olarak gelişmiş seviyede değildir. Eğitim düzeyinin de genelde düşük olduğu bilinir. Bu da eğitim ortamında bir takım zorlukları beraberinde getirmektedir. Öncelikle söylemek gerekir ki, toplumun bağlama eğitimine olan bakış açısı, gerçekçilikten uzaktır. Genellikle bu eğitimin çok kolay gerçekleşeceği düşünülmekte ve bunun da kısa sürede ortaya çıkacağı sanılmaktadır. Gerekli çalışma zamanının ayrılmadığı ve eğitim şartlarının yerine getirilmediği görülür. Bu yüzden eğitimin başlarında gösterilen ilgi ve heves daha sonra yerini amaçsızlığa bırakır ve toplumdaki eğitim düzeyinden kaynaklanan bu farklı beklentiler, öğrencilerin hazır bulunuşluklarını olumsuz etkiler. Öğrencinin dersten beklentileri, teknik ve kalıcı eğitimden çok, hevesleri üzerinedir. Sevdiği bir türküyü çalmak onun için yeterlidir. Bu tip öğrenciler, müzikle ilgili bilimsel normlara değer vermezler. Bu yüzden bu kişilerle nota, solfej vb. çalışmalar yapmak zordur. İlgilerini çekmek için ayrıca çaba sarf etmek gerekir. Başlangıçta yeterli öğrenci sayısı ile başlayan bağlama kursları, bir süre sonra kayıplar vermeye başlar. Bu da Halk Eğitim Yönetmeliği altında çalışan

kurum ve kuruluşlar için sorun oluşturur. Yönetmelik 12 öğrenci sayısının altındaki sınıflarda dersin yürütülemeyeceğini belirtmiştir.

Yaptığımız çalışmada görülmüştür ki, İstanbul'daki bağlama kurslarının neredeyse tamamı, dersleri grup halinde sürdürmektedir. Yoğunlukla yetişkin insanların ders aldığı kurslarda ayrıca yetişkin ve çocuk öğrenciler bir arada olabilmektedir. Eğitim dili ve öğrenme yeteneği bakımından çok farklılık gösteren bu iki grup, sınıf ortamında sorun yaratmaktadır. En başta, geçilecek türkü örneklerinin çocuklarda farklı, yetişkinlerde farklı olması gerekir. Verilen egzersizler yetişkinlere anlamsız gelirken, çocuk ve genç yaş grubundakiler için ilgi çekici ve geliştirici özellik taşımaktadırlar. Çocuk ve genç olan kursiyerlerin bir kısmı aldıkları eğitimle mesleki amaç güderken, diğer yaş grubundakiler bağlama kursuna sadece eğlence ve boş zaman değerlendirme olarak bakmakta ve bu iki grubun aynı anda ders alması, olumsuz bir sınıf ortamı yaratmaktadır. Kimi zaman yetişkinler arasında 45 yaş üstü kursiyerlerin de yer aldığı görülmüştür. Bu yaş grubundaki insanların el ve parmak hakimiyetlerinde ciddi gerilemeler olmakta ve enstrüman çalma becerisi neredeyse imkânsız hale gelmektedir.

Yaygın eğitim ortamlarında görülen bir diğer eksikliğin de öğrenci seçimi olduğunu belirtmek gerekir. Bilindiği gibi bir insanın müzik aleti çalabilmesi için, belli özelliklerinin olması gerekir. Müzik kulağının iyi derecede olması, fiziksel yapısının engel teşkil etmemesi gibi hususlar öğrenci seçiminde çok önemlidir. Bu açıdan bakıldığında, bağlama kursları düzenleyen tüm merkezlerde bu tip bir kursiyer seçiminin yapılamaması büyük bir sorun oluşturmaktadır. Gelen her başvuru kabul edilmekte, kişisel niteliklere bakılmamaktadır. Böylelikle de sınıf ortamında çok farklı duyumlara sahip öğrencilerin bir arada ders almaları kaçınılmaz olmaktadır. Maalesef yetenekli olan öğrenciler, sınıflarındaki yetersiz öğrencilerin seviyelerine inmek zorundadırlar ve bir süre sonra eğitimi yarıda bırakmak durumunda kalmaktalar. Aynı durumda, iyi olan öğrencilerin yanında yeteneksiz öğrencilerin öz güvenlerinin zedelendiği ve bu durumun başka alanlardaki faaliyetleri için tehlike oluşturduğu düşünülmelidir.

'Müziği müzik yaşantısı öğretir.' ilkesinden yola çıkarak, bağlama öğrencilerinin, ders harici zamanlardaki yaşantısının çok önemli olduğu bilinmelidir. Çoğu öğrencilerin çalışma ortamlarının iyi olmadığı, okul ve iş hayatlarının kendilerini engellediği görülmüştür. Gerekli olan müzik dinleme, müzik etkinliklerini takip

etme, enstrümanıyla çalışmalar yapma gibi faaliyetler, gerçekleştirilememektedir. Böylelikle iyi bir müzik yaşantısını oluşturamamak, öğrencinin başarısını olumsuz etkilemekte ve performansını düşürmektedir. Ayrıca kullanılan çalgıların yapısı yeterli seviyelere çıkamamıştır. Genel kanı, başlangıç sazının ucuz ve zayıf sese sahip olabileceğidir. Hâlbuki başlangıçta da olsa müzik yapmaya çalışan bir kişi kullandığı çalgıdan ne kadar iyi verim alırsa o derece ilerleme gösterecektir. İyi bir ses, kişinin çalgısına olan bağlılığını artıracak ve gerekli olan hevesin devamını sağlayabilecektir.

Bir diğer husus da toplumun müzik kültüründen kaynaklanan sorunlardır. Çevre faktörü, öğrenci için önemli bir etkidir. Bağlama öğrencisi de bu toplumun bir parçası olması nedeniyle onun düşünce yapısından ayrılamamaktadır. Genellikle İstanbul'da sosyo-kültürel açıdan gelişme sürecinde olan insanların, arabesk vb. müzikleri dinledikleri ve tercih ettikleri bilinir. Böylelikle de bağlama kursundaki öğrencilerin beklentileri bu yönde olabilmektedir veya muhakkak kendi yörelerinden örnekler öğrenmek isterler. Bu da öğretmen için zorlayıcı bir husustur. Seçilen repertuar çoğunlukla öğrencileri memnun etmez.

4.2. Öğretici İle İlgili Problemler

Eğitim-öğretim alanının en önemli ögesi olan öğretmen, doğru eğitim ortamını yaratmada sorumlulukları olan bireydir. Öğrenme sürecini çok iyi bilen öğretmen, alanında uzman olmasının yanında birçok kişisel özellikleri ile de öğrencilerine model olmalıdır.

Müzik eğitimi, bilindiği gibi temelde insana müzik ile ilgili davranış kazandırma sürecidir. Müzik eğitiminde diğer branş eğitimlerinden farklı olarak hem sanat, hem de bilim bir arada öğretilmektedir. Bu yönüyle müzik eğitimcisinin görevi, diğer dallara nazaran iki kat daha artmaktadır. Bu da dolayısıyla müzik öğretmenlerine hassas ve zor görevler yüklemektedir. Bu açıdan müzik öğretmenlerinin sahip olabileceği nitelikleri maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz;

- Bir müzik öğretmenin öncelikle kendi alanına ilişkin temel bilgileri (ilke kavram vb.) ve bu bilgileri alma yollarını (yöntem, teknik vb.) iyi bilmesi, anlaması, alanındaki bilgileri sürekli araştırıp, geliştirerek daha üst düzeylere çıkarması gerekir.

- Müzik öğretmeni öğrenme öğretme sürecini çok iyi yönetebilmelidir. Bunun için;
 - a) Müzik öğretmeni, dersine sürekli hazır ve dinamik olarak girebilmek için her zaman planlı ve programlı olarak çalışmalıdır. Dersi, ilgili davranışa yönelik hedeflere eriştirecek biçimde planlamalıdır.
 - b) Müzik öğretmeni, öğrencide başarı sağlayabilmesi için çeşitli öğretim yöntemlerinden faydalanmalıdır. Bu da elbette öğrencilerin yaşlarına, önceki öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun yöntemlerden yararlanarak sağlanır.
 - c) Müzik, öğrencilerin ruhunu okşaması ve etkilemesi bakımından farklı bir yere sahip olduğu için, müzik öğretmeni öğrencilerle olan ilişkilerine özen göstermelidir.
 - d) Müzik öğretmeni, sınıf yönetiminde dikkatli davranmalıdır Yani derslerini zamanında ve etkili bir şekilde başlatmalı ve bitirmeli, öğrencilere ve konuya uygun nitelikte bireysel öğretim, küçük grup ve sınıf öğretimi yöntemlerinden yararlanmalıdır.
- Müzik öğretmeni, rehberlik hizmeti verebilmelidir.
- Müzik öğretmeni, kişisel ve mesleki özelliklerine dikkat etmelidir. (Somakçı, 1999)

Müzik öğretiminde başarı sağlamak, öğretmenin kendini öğrenciye sevdirmesiyle başlar. Bir işe yeni başlayanların ruh hali göz önünde tutulmalıdır. Müziğe yeni başlayan bir öğrenci, öğretmenini hep memnun etmek ve ondan cesaret verici sözler işitmek ister. Sarf ettiği çabanın armağanı budur...

Çalgı eğitiminde de öğretmenin en büyük görevi, öğrenciye çalgıyı değil müziği sevdirmektir. Çalgı bir araçtır, müzik ise amaçtır. Müziğe yeni başlayan öğrenci, çalgıyla ilk karşılaşmasının uyandıracığı yadırgama ve güçlükler karşısında belki de cesaretini yitirecektir. Müziğin karmaşık kuralları, can sıkıcı alıştırılmaları onu usandırabilir. Öğretmenin vereceği güzel örnekler ve karşılaşturmalar sayesinde, öğrenci işin iç yüzünü kavrayabilir. Öğrenci desteklenmelidir. (Fenmen.1991)

Öğretmenin çalgı çalmayla ilgili doğru bilgi ve becerilerle donanımlı olması bir zorunluluk olmakla birlikte, bireysel olarak yapılan çalgı eğitimi için bu bilgi ve

becerilerin öğrenciye aktarılması konusunda öğrencinin öğrenme kapasitesi kadar öğretmenin her öğrenciye göre geliştireceği öğretim yöntemleri üretme yeteneği de büyük önem taşımaktadır. Bireysel olarak yapılan çalgı derslerinde öğretmenin her öğrencisi bir sınıftır ve her öğrencinin çalgı çalmayı öğrenmekle ilgili yeteneği, zekâsı, fiziksel yeteneği aynı olamayacağı için öğrencileri ayrı ayrı ele almak ve bu açıdan bakmak zorunluluğu vardır.(Çilden, 2006)

Bütün bu tanımlardan yola çıkarak, bir çalgı öğretmeni de iyi enstrüman çalmasının ve alan bilgisinin yanında, genel öğretmen özelliklerine ve en önemlisi formasyon bilgisine sahip olmalıdır.

Yaygın eğitimi örgün eğitimden ayıran en önemli faktör, eğitime tâbi tutulan öğrencilerin değişik yaş ve değişik eğitim seviyelerinde olmasıdır. Yaygın eğitim ortamında yürütülen kurslarda hangi branş olursa olsun, kursiyer profili çok çeşitlilik gösterir. Bu derslerde öğretmenlik yapan kişiler, sınıflarındaki bu farklılıkları görmelidirler ve eğitim programlarını buna göre hazırlamalıdır. Eğitimde kullanacakları yöntemlerini, bu farklılığın getirdiği olumsuzluğu en aza indirecek şekilde geliştirmelidirler. Özellikle yetişkin eğitimi konusunda bilgi birikimlerinin yeterli olması gerekir.

İstanbul'da yaptığımız araştırmada görülmüştür ki, yaygın bağlama eğitimi alanında öğretmenlik yapan kişilerin bir çoğu formasyon eğitimi almamıştır ve yetişkinlerdeki öğrenme biçimleri konusunda bilgi sahibi değildirler. Ders işleyişlerini de sürekli deneme-yanılma yöntemi ile geliştirmektedirler. İçlerinde hem konservatuar mezunları, hem de lise mezunları bulunmaktadır. Yaygın eğitim yönetmeliğine bakıldığında 800 saatlik kurs bitirme belgesi ve en az lise mezunu olmak, halk eğitim merkezleri ve buna bağlı kurslarda öğretmenlik yapmak için yeterli görülmektedir. MEB'e bağlı olmayan kurslarda ise ilkökul mezunu olup da öğretmenlik yapanlar dahi mevcuttur.

Prof. Adnan Koç, sanatta yeterlik tezinde bağlama eğitimi veren öğretmenlerin genel yapısı ile ilgili bazı tespitlerde bulunmuş ve Türkiye'de bu eğitimi veren öğretmenlerin metot, yol, tavır vb. kavramlar içinde boğulduğunu vurgulamıştır. Bu alanda dünyadaki gelişmelerin izlenmediğini bildiren Koç, bağlama kurslarındaki sorunların giderilememesini, eğitimcilerin sorumluluklarını yerine getirmemesine

bağlamaktadır. Resmi olmayan kurum ve kuruluşlardaki duruma da değinen Koç, şu bilgileri aktarmıştır;

“Ekonomik şartlar, ticari kaygılar ve hiçbir denetim mekanizmasının olmaması sebebiyle, bugün büyük kentlerde resmi olmayan yüzlerce dersane, dernek, lokâl vb. sözde müzik eğitimi veren yerler açılmaktadır. Bu kurumlarda eğitim veren öğreticiler, gerçekte sahip olması gereken özelliklerden yoksun kişilerdir. Öyle ki öğrenci olarak bir ya da iki sene resmi olmayan kurslara devam eden amatör çalgıcılar, ne oldum demeden veya üstlendikleri sorumluluğun farkına varmadan, bir müzik eğitim merkezi açma yoluna gitmektedirler. Bu amatör çalgıcıların içinde, bir taraftan kendi dershanesinde müziğe yeni başlayan insanlara bir takım şeyleri öğretmeye çalışırken diğer taraftan başka dersanelerde öğrenim görenler dahi mevcuttur.

Ayrıca, eğitimi gibi görünmesine rağmen aslında çalgılarında yeterli düzeyde bilinçli olmayan eğitimciler de, problemin başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Konservatuar diplomalarını eline alan her eğitimci adayı mezun olduğu bölüme, aldığı derslere bakılmaksızın yetkili birer eğitimci kabul edilmişlerdir. Oysa çalgı eğitimi bölümleri haricinde, özel olarak çalışılmamışsa ya da öğrencinin bu alanda özel bir kabiliyeti yoksa bu kişilerin çalgı eğitimini vermesi kadar sakıncalı bir durum yoktur. Özellikle resmi olmayan kurum ve kuruluşların öğretim görevlilerine, ticari kaygılar sonucunda mali açıdan yeterli desteği verememesi, bünyelerinde yer alan eğitimci adaylarının kalitesinin düşmesine sebep olmaktadır. Çünkü çalgısını öncelikle iyi icra eden çalgıcılar ve de bunların içinde öğreticilik vasfına sahip olanlar maddi açıdan problemlerini kolaylıkla halledebildikleri için, bu kurum ve kuruluşların tekliflerine sıcak bakmamaktadır. Dolayısıyla kaliteli elemanların bahsedilen alanlarda eğitim vermeleri oldukça zor görünmektedir.

Yine çalgı eğitiminde göze çarpan yanlış uygulamalardan biri de çalgılarında ustalaşmış olan sanatçılardan kaynaklanmaktadır. Çalgısını çok iyi çalması onun iyi öğretmen olduğu anlamına gelmemektedir. Öğretmen çalgısındaki hünerlerini mutlak surette bilimsel temellere dayandıran ve yaptığı sentezleri öğrencilerine iletebilen kişidir. Aksi takdirde bu tür eğitimcilerin sanatçı da olsalar, çalgılarını karşısındakilere layıkıyla öğretebilmek yerine, ezgileri sadece örneklemekten başka bir iş yapamayacakları ortadadır. Bu yanlış kanı toplum içinde geçerliliğini hala sürdürmektedir.”

Bağlama kurslarının genel yapısı düşünüldüğünde bilinir ki, öğretmenler herhangi bir metot kullanmamaktadırlar. Oluşturduğumuz ankette sorduğumuz ‘yazılı bir metot kullanıyor musunuz?’ sorusuna öğretmenlerin neredeyse tamamı ‘hayır’ cevabı vermiştir. Mevcut metotları yetersiz bulan bağlama öğretmenleri kendi bilgi, birikim ve doğrularıyla hareket ederek derslerini yürütmektedirler. İstanbul’daki bağlama öğretmenlerinin neredeyse tamamı bağlama düzeni ile eğitime başlamaktadır. Bunu da bilimsel nedenlerden değil, çoğunluğun tercihinden dolayı uygulamaktadırlar. Nota eğitimini kimisi ilk başta 2 haftada öğretmeye çalışır, kimisi de bunu 2 aya yayar. Her eğitimci, kurs süresince farklı türkü örnekleri seçmekte, farklı alıştırma vermektedir ve ders konuları için farklı süreler ayırmaktadır. Bir öğretmen, kalıcı davranış kazandırmak adına teknik eğitime ağırlık verirken, bir diğeri sadece güncel türkülerle ders işlemektedir. Biri eğitim doğrularından taviz vermezken, diğeri öğrenciyi kaybetme kaygısı ile onların günlük isteklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Mevcut sistemde denetimsizliğin getirdiği bu başıboşluk, bizce bağlama kursu veren öğretmenler arasında uygulama farklılıkları doğurmakta ve asgari standardın oluşturulamamasına sebep olmaktadır.

Günümüzde yaygın eğitim ortamında ders veren öğretmenlerin sadece öğretmenlik yapmadıklarını, ekonomik sebeplerden dolayı, öğretmenliği ikinci veya üçüncü işi olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu yüzden de bu kişiler öğretmenlik mesleğinin gerekliliklerini yerine getirememektedirler. Eğitim alanında ve branşlarıyla ilgili eksikliklerin giderilmesi adına çözüm niteliğinde hiçbir çalışma yapmadıkları ortadadır. Çalgı eğitimi konusunda yaşanan sorunlar yıllardır tam olarak çözülememekte ve birçok konuda belli bir standart getirilememektedir. İstanbul’da bu konuda öğretmenlik yapan eğitimcilerin sayısına baktığımızda azımsanmayacak rakamlarla karşılaşmaktadır fakat bu kişiler, bağlama eğitiminin sorunları ile ilgili gerekli çalışmaların yapılmasında yetersiz kalmaktadırlar.

Yaygın eğitim alanında öğretmenlik yapan kişilerin en çok dikkat etmesi gereken konulardan biri de, öğretmen öğrenci ilişkisidir. Bu alandaki öğretmenler daha önce de belirttiğimiz gibi “yetişkin eğitim” ortamındadırlar ve özellikle yetişkin öğrencilerle olan iletişimlerine çok dikkat etmelidirler. Örgün eğitim alanında daha kolay kurulan öğretmen-öğrenci mesafesini, yaygın eğitimde de belirli bir seviyede tutmak, öğretmenin görevleri arasındadır. Suistimale çok açık olan bu ortam, dikkat edilmediğinde kimi zaman öğretmen saygınlığını tehdit etmekte ve olumsuz sonuçlar

doğurmaktadır. Öğretmen, öğrencileri için örnek alınan, saygı duyulan ve sevilen bir birey olmalıdır.

Bağlama kurslarındaki öğretmenlerin ders işleyiş şekillerine baktığımızda da, bazı eksik ve yanlış uygulamaların ortaya çıktığı fark edilmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Nota eğitimine gerekli önemi göstermeyerek dersleri kulaktan kulağa yöntemiyle gerçekleştirmek,
- Nota ve solfej bilgisinin eksikliğinden dolayı öğrenciyi sürekli kendisine bağımlı hale getirmek,
- Öğrenciye gerekli alıştırmaları ve hazırlık çalışmaları yaptırmadan, türkü örneklerine geçmek,
- Repertuarı eğitimin doğrularına göre değil, öğrencinin isteklerine göre düzenlemek,
- Bağlama çalgısının değişik düzenlerini ve pozisyonlarını aktarabilecek bir program geliştirmemek,
- Halk müziği usulleri bilgisini öğrenciye yeterince vermemek,
- Öğrencinin alan bilgisini destekleyici programlar geliştirememek,
- Öğrencinin genel müzik kültürünü artıracak bilgileri vermemek,
- Türkü örnekleri geçerken birbirini tamamlayan değil birbirine benzeyen türküleri geçerek zaman kaybına neden olmak,
- Sınıf içinde öğrenci heyecanını artıracak, değişik öğretim teknikleri geliştirmemek,
- Sınıfta yardımcı donanım malzemelerini yeterince kullanmamak,
- Sınıf içinde oluşan bireysel öğrenme farklılıklarına karşı herkese aynı hızda eğitim vermek ve herkesten aynı performansı beklemek,
- Sınıf yönetimine ve disiplinine gerekli önemi göstermemek,
- Öğrenciyi doğru kaynaklara yönlendirmemek.

Bu maddeler daha da çoğaltılabilir ve bu tip eğitim yanlışları, bağlama eğitiminin öğreticiden kaynaklanan sorunlarını oluşturmaktadır. Çalgı eğitimcisi, ilk başta kendi eksikliklerini fark eden, yeniliğe ve öğrenmeye açık bireylerden oluşmalıdır.

4.3 Metot ve Yöntem İle İlgili Problemler

Eğitim, bireylerin amaçlanan hedeflere ulaştırılabilmesi için sistemli bir çalışmayı gerekli kılar ve bu alanda yazılmış metotlar, öğretme ve öğrenme aşamasında büyük önem taşır. Çalgı eğitiminde de istendik davranışların en kısa zamanda ve en doğru yoldan gerçekleşebilmesi için nitelikli ve uygulanabilir metotlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Metot, bir öğretmen için zamandan tasarruf, gereksiz emekten kaçınma, güvenilirlik ve sonuçları doğru değerlendirebilme imkânı sağlamaktadır. Metotsuz bir eğitim, çoğu zaman amaca giden yolda sapmalara ve gereksiz tekrarlara yol açacaktır.

Bağlama çalgısının eğitimi alanında da yazılan metotlara bakıldığında neredeyse tamamının uygulanabilirlikten uzak olduğunu görmekteyiz. Bu metotlar, içerik ve bütünlük adına eksikliklerle doludur. Daha çok repertuar kitabı hüviyetinde olan bu çalışmalarda, öğrenci seviyesine uygun olmayan türküler, notasyon yanlışlıkları ve transkripsiyon hataları görülmektedir. Bir metotta 4. sırada yer alan türkü, bir diğerinde 10. sırada yer alabilmektedir. Birinde kullanılan yardımcı işaretler diğerinde bulunmamaktadır. Öyle ki, ses değiştirme işaretlerindeki koma değerlerinin gösterilmediği dahi görülmüştür. Bağlama eğitiminde çok önemli bir yer tutan parmak egzersizleri bu metotların neredeyse tamamında yoktur.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, bağlama kursu veren öğretmenlerin de büyük çoğunluğu, yazılı bir metottan faydalanmamaktadır. Eğitimi çoğunlukla sağdan soldan topladıkları türkü örnekleri ile sürdüren eğitimciler, kendi birikimlerini yeterli görmektedirler. Metotsuz eğitimin ortaya çıkardığı dağınıklık, bağlama eğitimini zorlaştıran en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Bu durum bağlama eğitimindeki öğretmenler arasında çok farklı uygulamalar ortaya çıkarmaktadır ve netice itibarıyla öğretmenler, eğitimi sadece kişisel yöntemleriyle sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Yöntem, öğretmenden öğretmene değişen ve dersin içeriğine göre farklılık gösterebilen bir hareket şeklidir. Daha önce de belirttiğimiz gibi eğitimde öğretmen merkez roledir ve her ders için ayrı bir yöntem geliştirebilir.

Bağlama çalgısı eğitimi alanında da görev yapan öğretmenler arasında değişik öğretim yöntemleri ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemler içinde tespitlerimizden yola çıkarak, verimli olanların yanında, eğitimi zorlaştıran şekillerin de mevcut olduğunu belirtmemiz gerekir. Gördüğümüz hatalı yöntemler şunlardır ki; işlenen dersler veya geçilen türküler çoğunlukla çalarak gösterim yöntemi ile aktarılmaktadır. Aslında çalgı eğitiminde gerekli olan bu yöntem, tek başına uygulandığında, öğrenciyi hocaya bağımlı hale getirmekte ve nota bilgisini gereksiz kılmaktadır. 'İyi öğretmen, bir süre sonra kendisini gereksiz hale getiren kişidir.' ilkesinden yola çıkarsak yapılan bu uygulama, günlük dersi vermede etkili, fakat öğrencinin kendi başına yapacağı çalışmalar düşünüldüğünde, hatalı bir yöntemdir. Öğretmen öğrenciyi seviyesine uygun bir şekilde deşifre çalışmalarına yönlendirmelidir. Öğrenci kendisi için kolay yolu seçmek ister fakat öğretmen, kalıcı eğitimi seçmelidir. Bu yüzden bağlama kurslarındaki öğretmenlerin mutlaka deşifre becerisini öğrencilerine kazandırması gerekir. Bir diğer hatalı yöntem de türkülerini geçerken öğrenciyi sıkacak tekrarlara başvurulmasıdır. Geçilen türkünün bütünlüğü çok önemlidir. Öğrenci, türkünün tamamını önce dinlemeli ve hafızasına almaya çalışmalıdır. Öğretmen, türkünün tamamını yeterince dinlettikten sonra ölçüler veya bölümler halinde öğretim yöntemine gidebilir. Bu yöntemi uygulamayan öğretmenler ayrıca da gereğinden fazla tekrarlara başvurduğunda, öğrenci, türkünün bütünlüğünden uzaklaşmakta ve parçaları birleştirmede zorluk yaşamaktadır. Ayrıca verilen eğitimin genellikle küçük adımlarla yürütülmediği ve geçilen türküler arasında da birbirini tamamlayacak özelliklerin bulunmadığı görülmüştür.

Yaygın eğitim sisteminin yapısından kaynaklanan, farklı yaş ve eğitim seviyesindeki öğrencilerden oluşan sınıf yapısının da öğretmen açısından zor bir ortam doğurduğunu belirtmiştik. Bağlama kurslarındaki öğretmenler genellikle kalabalık sınıflarda ders yapmakta ve toplu eğitim tekniği uygulamaktadırlar. Yetişkinlerin öğrenme özelliklerindeki farklılıklar, sürekli grup çalışmasının doğru bir yöntem olmadığı fikrini oluşturmaktadır. Bağlama kurslarında, ilköğretim döneminde olan öğrencilerle, yetişkin bireylerin aynı anda ders aldığını düşünürsek grup çalışmasının sakıncalarını daha iyi fark etmiş oluruz. Grup içinde öğrenci, rencide olma

tehdidinden dolayı yapamadığı bir bölüm hakkında öğretmeni ile diyaloga geçmeyecek ve sönük bir eğitim ortamı doğacaktır. Ayrıca sınıftaki yetenek farklılıkları da aynı anda ders almanın sakıncalarını ortaya çıkarmaktadır. Öyle ki, farklı duyumdaki öğrenciler aynı anda çalgılarını çalmaya başladıklarında sınıf içinde müzikal bir davranış değil, sadece gürültü ortamı oluşmaktadır. Bu da öğretmeni ve öğrenciyi yoran bir uygulamadır. Öğretmen eğitimi sıkıcı hale getiren değil, değişik sınıf içi uygulamalarıyla onu zevkli hale getirendir.

4.4 Fiziki Ortamla ilgili Problemler

Eğitimde fiziki ortam dediğimizde ders yapılan sınıf, bina ve bina çevresi olarak 3 ana başlık karşımıza çıkmaktadır. Eğitimin istenilen amaçta gerçekleşebilmesi için bu faktörlerin eğitimi engelleyecek özellikte olmaması gerekir. Sınıf içindeki renk, ısı, ışık ve düzen gibi unsurlar, öğrenmeye olumlu veya olumsuz etki edebilmektedir. İyi bir sınıf düzeninin öğrenciyi güdülediği, öğrendiği bilgileri hatırlamada yardımcı olduğu ve başarısını artırdığı bilinen bir gerçektir.

Öğrenci sayısı da fiziki ortam açısından önemli etkenlerden biridir. Çalgı eğitiminin gerçekleşebileceği ideal sınıf mevcudu, birebir veya buna yakın seviyede olmalıdır. Bağlama eğitiminin en önemli malzemesi sestir ve kalabalık bir sınıfta oluşan gürültülü ses ortamı, derslerdeki verimi engellemektedir. Yaptığımız araştırmalarda görülmüştür ki, bağlama kurslarındaki öğrenciler çoğunlukla kalabalık gruplarla eğitim almaktadırlar. Sınıf genişliğiyle orantılı olmayan mevcutlar, dersleri zorlaştıran bir faktör teşkil etmektedir. Bilindiği gibi, öğrencilerin bağlamalarını genellikle öğretmen akort etmek zorunda kalır. Bunun bir de 15-20 kişilik sınıflarda uygulanması ciddi bir zaman kaybına yol açacaktır. Eğitimin bireysel olduğunu hatırlar isek, kalabalık sınıflarda bunun ne kadar gerçekleştirilebileceği düşündürücüdür. Öğretmen, bu tip sınıflarda kişisel farklılıkları göz ardı ederek, toplu eğitim gerçekleştirmektedir ve ortalama bir seviye belirlemektedir. Bu durumda da sınıf içinde iyi seviyede olanlar için zaman kaybı yaşanırken, daha geç öğrenebilenler için de zorlayıcı bir ders ortamı oluşmaktadır. Sınıf mevcutlarındaki bu fazlalık genellikle ücretsiz eğitim veren kuruluşlarda karşımıza çıkan sorunlardan biridir.

Oturma düzeni de eğitimde dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Genellikle bağlama kurslarında cephe sistemi kullanılır. Öğretmenin karşısına sıra halinde ve

önlü-arkalı oturuşan bu sistem, çalgı eğitiminde pek uygun olmayan bir tercihtir. Oturma düzeni elips, 'u' şekli veya yuvarlak şekilde çeşitlendirilmelidir. Öğrenci bu tip oturuş düzeni ile öğretmenini daha rahat izleyebilecek ve diğer arkadaşları ile iletişim halinde olabilecektir.

Özellikle İSMEK ve halk eğitim merkezlerindeki derslikler, sadece müzik kursları için kullanılmamakta, bu yüzden de uygun müzik öğretim derslikleri bulunamamaktadır. Biçki-dikiş, modelistlik vb. kursların yapıldığı sınıflarda bağlama derslerinin de yapılması, sınıfın kullanışlığı açısından sorun yaratmaktadır. Bağlama öğrencisi çalgısını rahatça çalabilecek bir pozisyonda oturmalıdır ve derslikler buna göre düzenlenmelidir. Bu sınıflardaki akustik ortamın da yetersizliği bilinen bir gerçektir. Kurs merkezlerindeki sınıflar çoğunlukla iç içe ve yalıtımsız sınıflardan oluşmaktadır.

Ayrıca sınıfların duvarlarında kullanılan renklerin, öğrencilerin ve öğretmenin üzerinde duygusal etkiler yarattığı bilinen bir gerçektir. Bazı renklerin insanı heyecanlandırdığı, bazılarının da sakinleştirdiği bilinir. Derslerin sıcak bir ortamda yapılabilmesi için, renklerin etkisinin göz ardı edilmemesi gerekirken, İstanbul'daki bağlama kurslarını incelediğimizde bir iki örnek dışında bu konuda hiçbir uygulamayla karşılaşmadığımızı belirtmemiz gerekir.

Bağlama kurslarının yapıldığı kurum ve kuruluşların bina ve çevresi de fiziki ortam açısından öğrenciyi etkileyebilecek faktörlerdendir. İstanbul'daki bazı kurs merkezleri, özellikle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olmayanlar, bu açıdan yetersizlik göstermektedirler. Ulaşımı rahat olmayan ve çevre güvenliği sağlanamamış binalar, eğitimdeki başarıyı dolaylı olarak olumsuz etkileyeceklerdir.

İnsanlara öğrenme ortamı hazırlayan kurum ve kuruluşların, eğitim ortamının doğru bir fiziksel yapı ile oluşturulabileceğini bilmeleri gerekirken, daha önce de belirttiğimiz gibi bağlama kurs merkezlerinde bunun gerçekleşmediğini görmekteyiz.

4.5 Donanım İle İlgili Problemler

Sınıf içinde eğitime katkı sağlayacak önemli unsurlardan biri de yardımcı donanım malzemeleridir. Bireyde istendik davranışların en iyi şekilde gerçekleşmesi, yerinde ve zamanında kullanılan yardımcı araç-gereçlerin desteğiyle sağlanmalıdır. Müzik eğitiminin de, ders içinde ve dışında kullanılması gereken donanım malzemelerine ihtiyacı bulunmaktadır. Bağlama eğitiminin vazgeçilmez malzemesi öncelikle yeterli seviyede bir enstrümandır. Öğrenci, bağlamasından zevk alabilmeli ve onu benimsemelidir. Fakat kurslarda kullanılan çalgıların durumuna baktığımızda görüyoruz ki, öğrenciler çok yetersiz bağlamalarla eğitim görmekteler. Ekonomik koşulların sebep olduğu bu durum, bağlama öğrenimini çok zorlaştırmaktadır. Öğrenci, çalgısındaki yetersizliklerden dolayı, gereksiz güçlüklerle karşılaşmaktadır. İsteddiği sesleri duyamamasından ötürü de bir süre sonra öğrenme merakında azalmalar görülmektedir.

Bağlama derslerinde farklı donanım malzemelerinin varlığı de sınıf içinde çok önem kazanır. Nota sehпасı, porteli yazı tahtası, ayaklık, metronom, kayıt cihazları, CD çalar ve video oynatıcıların kullanımı, bağlama eğitiminde olması gereken ve başarıyı artıracak etkenlerdendir. (MEB'in öngördüğü standartlarla ilgili yönerge için Bkz. Ek B.1)

Özellikle bağlama gibi, etnik sazların eğitiminde gerekli olan usta-çırak ilişkisini ve kulaktan kulağa eğitimi, günümüz eğitim faaliyetlerinin içine almak gerekir. İyi icracılar ve yöre sanatçılarının tavır ve üsluplarını görmek ve dinlemek, bağlamayı iyi seviyede öğrenmek isteyen kişiler için, çok gerekli bir uygulamadır. Sınıf içinde bu kayıtların kullanılabilmesini sağlayacak malzemelerin bulunması, çok önemli bir eksiği kapatacaktır. İstanbul'daki bağlama kurslarına baktığımızda bu yeterlilikte bir sınıf donanımının mevcut olmadığı görülmektedir.

Genellikle kalabalık sınıflarda yapılan derslerden dolayı uygulanması zor olan fakat bir o kadar da gerekli olan malzemelerden biri de metronomdur. Sınıf içinde bir türlü oluşturulamayan ritmik tartımlara göre çalış, öğrenmeyi güçleştirmektedir. Metronomla yapılan çalışmalar, bu sorunu giderecek, müzik öğrencisinin temel müzik eğitiminde oldukça gerekli olan ritim bilgisinin aktarılmasına olanak sağlayacaktır. Bu konuda da kurs merkezlerinde yaptığımız tespitlerde gördük ki, bağlama öğretmenlerinin neredeyse tamamı, metronomla çalışmayı bir kenara

bırakmış durumdadır. Birebir özel dersler de dahi başvurulmayan bu uygulama, müzik öğrencisinin ilerideki müzik yaşantısı için ciddi bir tehlike arz etmektedir.

Yine sınıf içinde bulundurulacak bir ayna da, özellikle başlangıç aşamasındaki öğrencilere çok faydalı olacaktır. Çalgı eğitiminde ilk dikkat edilmesi gereken hususlardan biri doğru tutuş pozisyonunun edinilmesidir. Bunu sağlamak için, öğretmenin uyarılarını ayna karşısında gerçekleştirmek, öğrenciler için daha pratik bir yol olacaktır. İstanbul'daki bağlama kurslarının içinde bu tip uygulamaya pek rastlanmamıştır. Bu yüzden de kursiyerler, doğru davranışı kazanmada gecikmeler yaşamaktadırlar.

Ücretsiz eğitim veren kurumlarda da sıkça rastladığımız bir diğer problem, porteli yazı tahtasının eksikliğidir. Öğretmenler bu yüzden sadece kulaktan eğitime yönelmekte, nota eğitimini de geri plana atmaktadırlar. Bir kısmı da bu sorunu yazı tahtasına porte çizerek geçici ve yetersiz yöntemlerle aşmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca birçok yerdeki nota sehpası gibi eksiklikler, öğrencilerin çalışma şartlarını zorlaştırmakta, özellikle de ayaklık ihtiyacı çocuk yaştaki öğrenciler için önem arz etmektedir.

Görülmektedir ki, bağlama kursları yardımcı malzeme konusunda çok yetersiz seviyelerde kalmaktadırlar. Eğitim için gerekli olan bu hususlara, özel birkaç uygulamanın dışında gerekli önem verilmemektedir. Bağlama eğitiminin kendine özel yapısı da düşünüldüğünde, bu eksiklikler, öğrenmeyi geciktiren ve öğrenciyi yoran bir özellik taşımaktadırlar.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bağlama çalgısının eğitimi ile ilgili yaptığımız bu çalışma neticesinde görülmüştür ki, yaygın eğitim ile örgün eğitim alanı, genel yapı, işleyiş ve amaçlar yönünden farklılıklar göstermektedir. İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz saha çalışması neticesinde, yaygın bağlama eğitiminin sorunları tespit edilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan yaygın eğitim kurumlarındaki derslerle ilgili plan ve programlar, bağlama eğitiminin özelliklerine uygun değildir. Çalgı eğitiminin esasları dikkate alınarak bu programlar yeniden düzenlenmelidir.
- Okullardaki müzik eğitimi, öğrencileri çalgı eğitimine yönlendirmekten uzaktır. İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde, müzik öğretmenleri öğrencileri bu eğitime karşı özendirilmelidirler.
- Milli Eğitim Bakanlığı, kendi bünyesindeki kurum ve kuruluşların denetimini yeterli seviyede gerçekleştirememektedir. Bu konudaki eksikliğin, ihtisas yapmış eğitimcilerle giderilmesi ve denetimlerin, ehil kişiler tarafından yürütülmesi gerekir. Bu konuda konservatuarlardan destek alınması şarttır.
- Yaygın eğitim alanında eğitim veren öğretmenlerin yeterlilikleri çok çeşitlilik göstermektedir ve birçoğunun formasyon eğitimi bulunmamaktadır. Özellikle yetişkinlerin öğrenme yetenekleri hakkında bilgi sahibi olmayan birçok öğretmen görev yapmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, usta öğretici şartlarını tekrar gözden geçirmeli ve yeterlilik ölçülerini artırmalıdır. Bu alanda öğretmenlik yapacak olan adayların mutlaka pedagojik ve androgojik formasyonları olmalıdır.
- Bağlama öğretmenleri, dünyaca kabul edilen Dalcroze, Kodaly, Orff, Suzuki gibi müzik metotlarını yeterince incelemiş değiller ve bunlardan faydalanmamaktadırlar. Konservatuar ve diğer müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar, bu eksiği gidermek için ders programlarını gözden geçirmelidir ve

bu metotların bağlama eğitiminde uygulanabilirliği ortaya konulmalıdır. Bununla birlikte oluşturulacak bir komisyon çalışmasıyla, bağlama sazının özelliklerine uygun ve nitelikli metotların yazılması gerekir.

- Diğer eğitim branşlarında olduğu gibi, müzik eğitiminde de doğru olan bireysel eğitimidir. Bir çalgı öğretmeni, öğrencileriyle birebir ilgilenererek seviyelerine göre eğitim vermelidir. Bireysel eğitim, öğrencideki duyuşsal, zihinsel ve bedensel çeşitliliklerin gereğidir. Öğretmen, ders planını çoğunlukla birebir eğitim üzerine kurmalı, belli aralıklarla grupla çalışmaya dönmelidir. Bu şekilde hem öğrenci rahat bir öğrenme ortamı bulacak hem de aralıklarla kendisini diğer öğrencilerle mukayese edebilecektir. Yaptığımız çalışmada görülmüştür ki, bağlama kurslarında çoğunlukla toplu ders uygulaması yapılmaktadır. Bu alandaki kurum ve kuruluşlar, eğitim planlarını bireysel eğitime göre yapılandırmalı, öğretmenler de bu doğrultuda hareket etmelidirler.
- Kurs merkezlerinde bağlama derslerine katılmak isteyen herkesin, yeterliliklerine bakılmaksızın kabul edildikleri tespit edilmiştir. Müzik eğitiminde en önemli husus olan iyi müzik kulağı gibi şartlar, yaygın eğitim kurumlarında hiç aranmamaktadır. Böylelikle de dersi veren öğretmenlerin, bu profildeki öğrencilere çalgı eğitimini aktarmalarının imkânsız hale geldiği görülmüştür. Şu anki uygulama, yeteneği eksik olan öğrencilerin gereksiz emek sarf etmesine ve zaman kayıplarına neden olmaktadır. Diğer yandan yeterli öğrencilerin eğitimleri bu uygulamalarla oldukça yavaşlamaktadır. Bu tip kurum ve kuruluşlar, yapacakları düzenlemeyle, eğitimde başarı adına, öğrencilerin yeterliliklerini dikkate almalıdırlar ve eleme sınavlarını gerçekleştirmelidirler.
- Yine tespitlerimizin ışığında belirtmek gerekir ki, İstanbul'daki yaygın eğitim kurumlarında bağlama sınıfları, yaş farklılıkları göz ardı edilerek oluşturulmaktadır. Eğitim açısından son derece sakıncalı olan bu sorunu, kurumlardaki idareci ve öğretmenler gidermelidirler ve sınıfları yaş gruplarına göre oluşturmalıdırlar.
- Eğitimin önemli unsurlarından olan fiziki ortam, bazı kurs merkezlerinde yeterli seviyede değildir. Sınıf ve bina özelliklerinin belli bir standartta

olması ve buna uyulması konusunda da denetimlerin yeterli seviyede olması gerekmektedir.

- Yaygın eğitim kurumlarındaki haftalık ders süreleri tekrar gözden geçirilmeli ve yeterli seviyeye çıkarılmalıdır.
- Kurslarda bağlama eğitimini destekleyecek derslerin hangi aşamada ve hangi düzeyde verileceği konusunda öğretmenler, farklı uygulamalarda bulunmaktadır ve bu farklılık bağlama öğretiminde sistemsizliğe neden olmaktadır. Bu konuda gerekli olan bilgiler, bağlama müfredatının uygun bölümlerinde aktarılmalı ve öğretmenler arasında görüş birliği sağlanmalıdır.
- Bağlama kurslarını ticari boyutta yürüten kurum ve kuruluşlar da, ekonomik kaygılarından dolayı, eğitimin doğrularından tavizler vermektedirler. Öğrenci kaybı yaşamamak adına, seviyelere bakılmaksızın oluşturulan gruplar, başarısız olan öğrencileri doğru yönlendirememeye, repertuar seçiminde öğrencilerin taleplerini ön plana çıkarma gibi uygulamaların bu tip kurumlarda ortaya çıktığı görülmüştür. İnsanların eğitimiyle ilgilenen kurumlar, salt ticari anlayışta olmamalı ve eğitimin ilkeleri arasında yer alan dürüstlük ilkesinden de vazgeçmemelidirler.
- Eğitime başlarken tercih edilen düzenle ilgili bağlama öğretmenleri, kendi önceliklerine göre hareket etmektedirler ve bu da farklı uygulamalar ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda da gerekli araştırmalar yapılmalı ve bilimsel bulgulara göre karar verilmelidir.
- Bağlama derslerindeki eğitimin büyük bölümü, sadece öğretmeni tekrarlama yöntemiyle yürütülmektedir. Öğrenci, öğretmenin verdiği eğitimle sınırlı kalarak, çalgı eğitiminde gerekli olan bireysel aktiviteyi yapmamaktadır. Kurs öğretmenleri, eğitimlerini öğrencilerin yaratıcılıklarını ve özgür denemelerini ortaya çıkarabileceği bir sistemde yürütmelidirler.
- Birçok öğretmenin bağlama derslerini öğrencilere sadece türkü örnekleri çaldırarak yürüttüğü tespit edilmiştir. Çalgı eğitiminde çok gerekli olan parmak alıştırmaları ve diğer destekleyici çalışmaları göz ardı etmektedirler. Bu alandaki çalgı eğitimcileri, pozisyonlara yönelik alıştırmalara önem vermeli ve sıklıkla uygulamalıdır.

- Türkü örnekleri geçilirken, ön çalışma aşaması uygulanmalı, geçilecek örneğe uygun ritmik alıştırmalara önem verilmelidir.
- Diğer THM sazlarında olduğu gibi, bağlamanın da aktarımlı bir çalgı olduğu unutulmamalı ve öğrenciler belli zamanlarda bu konuda yönlendirilmelidir. Usta-çırak ilişkisi ile öğrenme, eğitim programlarının içinde kendi yerini bulmalıdır.
- Bağlama çalgısının en önemli özelliği olan tavırlı icra, bağlama kurslarında, olması gereken yeterlilikte aktarılmamaktadır. Birçok öğretmen bunun bilincinde olsa da uygulamada etkisiz kalmaktadırlar. Bağlamanın diğer düzenleri ve bölgelere göre değişen tavır özellikleri, ders müfredatlarının içinde yer almalı ve uygulanmalıdır.
- Nota eğitimi ile ilgili uygulanan yöntemler çok yetersiz kalmaktadır. Bu konuda, yetişkinlerin özellikleri de göz önünde tutularak yeni teknikler geliştirilmelidir. Bağlama çalmayı öğrenen fakat hiçbir şekilde deşifre yapamayan birçok kursiyerle karşılaşmıştır.
- Bağlama kurslarında ulaştığımız tespitlerden biri de nota yazımında gereğinden fazla yardımcı işaret kullanımıdır. Bağlama notalarında başlangıç seviyesinde çok önemli olan parmak, tel numaraları ve tezene vuruş işaretleri, öğrencinin belli bir seviyeye ulaşmasından sonra artık gereksiz hale gelmektedir. Bağlama öğretmenleri bu işaretleri her seviyede kullanabilmekte ve kalabalık nota yazısına sebep vermektedirler. Hâlbuki öğrenci, bu teknik özellikleri edinmiştir ve bu ayrıntılardan kurtulmalıdır.
- Öğrencilerin ders dışındaki zamanları iyi planlanmalı ve bireysel çalışmaları takip edilmelidir.
- Müzik eğitiminde önemli yer tutan yardımcı donanım malzemelerinin sınıf ortamında ve ders dışında da etkin bir şekilde kullanımı sağlanmalıdır.
- Bağlama kurslarında görülen sorunlardan biri de öğrencilerin akort konusundaki yetersizlikleri nedeniyle öğretmenlerin ders başında sazları akort etmesidir. Bu da ders süresinde zaman kaybının yaşanmasına ve özellikle kalabalık sınıflarda öğretmenin yükünün artmasına sebep olmaktadır. Kurs öğretmenleri, akort aleti kullanımını öğrenciye öğretmeli ve bu aletlerle

derslerden önce belirlenmiş olan sese göre çalgılarını hazır hale getirmelerini istemelidirler.

- Bu çalışmamızdaki saha araştırmasında görülmüştür ki, öğrencilerin kullandıkları bağlamalar istenilen standartta değildir. Uygun olmayan tekne boyları, sap kalınlıkları gibi özelliklerden dolayı, öğrenmede zorluklar ve aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu eğitimi alacak öğrencilerin, yaş gruplarına göre hangi standartta bağlamayı kullanacakları tespit edilmeli ve buna göre hareket edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Açıköz, Ü., K., 2003, Etkili Öğrenme ve Öğretme, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir**
- Açın, C., 1994, Enstrüman Bilimi, Yenidoğan basımevi, İstanbul**
- Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ., 1998, Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Alkım Yayın Evi, İstanbul**
- Bilen, M., 1999, Plandan Uygulamaya Öğretim, Anı Yayıncılık, Ankara**
- Büyükkaragöz, S., ve Çivi, C., 1999, Genel Öğretim Metotları, Beta Yayınları, İstanbul**
- Çilden, Ş., 2006, Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Çalgı Eğitiminin Nitelik Sorunlarının İrdelenmesi, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Denizli**
- Demirel, Ö., 2003, Eğitimde Program Geliştirme, Pegem Yayıncılık, Ankara**
- Demirel, Ö., 2003, Öğretme Sanatı, Pegem Yayıncılık, Ankara**
- Erden, M., 2001, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Alkım Yayın Evi, İstanbul**
- Erden, M., ve Akman Y., 2002, Gelişim ve Öğrenme, Arkadaş Yayın Evi, Ankara**
- Fenmen, M., 1991, Müzikçinin El Kitabı, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara**
- Fer, S., 2009, Öğretim Tasarımı, Anı Yayıncılık, Ankara**
- Fidan, N., 1985, Okulda Öğrenme ve Öğretme, Alkım Yayın Evi, Ankara**
- Fidan, N., ve Erden, M., 1998, Eğitime Giriş, Alkım Yayın Evi, İstanbul**
- Gazimihal, R., M., 1975, Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız, Ankara Üniversitesi Basım Evi, Ankara**
- Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi, 2003, Görsel Yayınlar, İstanbul**
Türk Ansiklopedisi, 1966, Milli Eğitim Basım Evi, Ankara
- Hesapçioğlu, M., 1998, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Beta Yayınları, İstanbul**
- Koç, A., 2000, Bağlama Eğitiminde Görülen Problemler ve Bunların Çözüm Yolları, Sanatta Yeterlik Tezi, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Müziği Programı, İstanbul**
- Meydan Larousse, 1990, Meydan Yayın Evi, İstanbul**
- Parlak, B., ve Yıldız, U., 2007, Kentleşme Sürecinde Yaygın Eğitim, Türkiye'de Yaygın Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri**

- Sempozyumu Bildirileri, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Senemoğlu, N.**, 1997, *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Spot Yayıncılık, Ankara
- Somakçı, P.**, 1999, *İyi Bir Müzik Öğretmeninin Nitelikleri*, 6. İstanbul Türk Müziği Günleri, Türk Müziği ve Onun Temel Ögesi Müzik Öğretmeni, TC Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Tan, Ş., Kayabaşı, Y., ve Erdoğan, A.**, 2003, *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*, Anı Yayıncılık, Ankara
- Topçu, D.**, 2007, *Eğitim Hakkının Kullanım Alanı Olarak Yaygın Eğitim Türkiye’de* Yaygın Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyumu Bildirileri, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Uçan, A.**, 2005, *Müzik Eğitimi*, Evrensel Müzik Yayınları, Ankara
- Uslu, M.**, 2007, *Türkiye’de Müzik Eğitimi*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Yılmaz, H., ve Üre, Ö.**, 1997, *Rehberlik Ders Notu*, Günay Ofset, Konya
- <http://stu.inonu.edu.tr/~e040040002/ramazan-zulfiye.htm>, Eylül 2009
- http://www.mailgazete.com/asp/devam_yazi.asp?idyazi=334, Eylül 2009

KİŞİSEL GÖRÜŞMELER

- Alper, Ö.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Aydemir, S.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Ateş, U.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Aydın, Ş.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Arslanhan, Ş.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Baran, U.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Çınar, N.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Demir, D.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Demir, M.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Erenler, M.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Erzincan, E.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Erzincan, T.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Fırtına, H.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Günaydın, M.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Güven, D.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Güvenç, S.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- İbrahim, D.**, 2009, *Kişisel Görüşme*
- Kaplan, K.**, 2009, *Kişisel Görüşme*

Karaman, S., 2009, Kişisel Görüşme
Köksal, S., 2009, Kişisel Görüşme
Kutsal, E., 2009, Kişisel Görüşme
Odak, Ö., 2009, Kişisel Görüşme
Parlak, E., 2009, Kişisel Görüşme
Paşmakçı, Y., 2009, Kişisel Görüşme
Sağ, A., 2009, Kişisel Görüşme
Saltık, E., 2009, Kişisel Görüşme
Seçkin, B., 2009, Kişisel Görüşme
Sevinç, A., 2009, Kişisel Görüşme
Şan, T., 2009, Kişisel Görüşme
Şenol, N., 2009, Kişisel Görüşme
Şimşek, Ü., 2009, Kişisel Görüşme
Tangül, S., 2009, Kişisel Görüşme
Tanrıver, H., 2009, Kişisel Görüşme
Uğur, A., 2009, Kişisel Görüşme
Top, Y., 2009, Kişisel Görüşme
Uğurlu, Ş., 2009, Kişisel Görüşme
Yalçın, M., Y., 2009, Kişisel Görüşme
Yanmaz, A., 2009, Kişisel Görüşme
Yazıcı, F., 2009, Kişisel Görüşme
Yıldırım, V., 2009, Kişisel Görüşme
Yılmaz, S., 2009, Kişisel Görüşme

EKLER

EK A.1: Anket

EK A.2: Anket

EK A.3: Anket

EK A.4: Anket

EK A.5: Anket

EK A.6: Anket

EK B.1: MEB Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi

EK A.1

1. Adınız Soyadınız:

- Doğan DEMİR

2. Yaşınız:

- 38

3. Eğitiminiz:

- İ.T.Ü. Türk musikisi devlet konservatuarı yüksek lisans öğrencisi

4. Müzik alanındaki geçmişiniz ve yaptığınız çalışmalardan kısaca bahseder misiniz?

- Konservatuar mezunuyum, özel kolejlerde öğretmenlik yaptım. Şu anda Sefaköy Kültür Merkezinde öğretmenlik yapmaktayım. Sahne ve albüm çalışmaları yapmaktayım.

5. Kaç yıldır bağlama öğretmenliği yapmaktasınız?

- 17 yıl.

6. Pedagojik formasyonunuz var mı?

- Evet.

7. Hangi kurum veya kurumlarda ders veriyorsunuz?

- Küçükçekmece Sefaköy Kültür Sanat Merkezi,
Küçükçekmece Halk Eğitim Merkezi

8. Ders verdiğiniz kurumdaki istihdam şekliniz nedir?

- Bir öğretim yılından daha uzun süreli sözleşme

9. Sizce öğrencileriniz hangi amaçla kursunuza devam etmektedir?

- Hem hobi hem de meslek amaçlı.

10. Sınıflarınızı oluştururken hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?

- Seviyelere göre.

11. Kursiyer seçiminde yetenek(eleme) sınavı uyguluyor musunuz?

- Hayır.
12. Kaç kişilik sınıflarda ders veriyorsunuz?
- 20
13. Sizce bağlama eğitiminde sınıf mevcudu kaç kişi olmalı?
- 5-10 kişi arası.
14. Ders verdiğiniz kurumda bir öğrenci için ayrılan kur süresi ne kadardır?
- 100-150 saat arası.
15. Bir bağlama öğrencisi haftada kaç saat ders alıyor?
- 4 saat bazen 8 saat.
16. Sizce ideal haftalık ders saati ne kadar olmalı?
- 6 saat. Her gün iki saatten haftada 3 gün.
17. Kur programına başlayan öğrencilerin devam durumları hakkında ne söylersiniz?
- Genellikle 20 kişi başlarken 10 kişiye düşebiliyor
18. Ders verdiğiniz ortamın fiziki yeterliliği ile ilgili neler söylersiniz?
- Pek akustik değil.
19. Kalabalık sınıflarınızda, öğrencilerin oturma düzeni ile ilgili tercih ettiğiniz bir biçim var mı?
- Ay biçimi.
20. Eğitim için yardımcı donanım malzemesi kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangileri?
- Defter, kalem, silgi, bazen kitap
21. Ders planınız nedir? Dersinizi hangi yöntemlerle yürütüyorsunuz?
- Nota ve pratiklerle yürütüyorum
22. Kodaly, Orff veya Suzuki gibi metotları inceleme imkânınız oldu mu? Bunlardan faydalanabiliyor musunuz?
- Hayır.
23. Öğrencilere bağlama dersini destekleyici olarak verdiğiniz başka bir ders var mı?

- Nota dersi ve bona.
24. Bağlama derslerine geçmeden önce nota eğitimi veriyor musunuz?
- Evet.
25. Nota derslerinde yazılı bir metot kullanıyor musunuz?
- Hayır.
26. Nota dersleri için kullandığınız kişisel bir metodunuz var mı? Varsa açıklar mısınız?
- Hayır.
27. Bağlama dersine geçtikten sonra nota derslerine sistemli olarak devam edebiliyor musunuz?
- Evet.
28. Bağlama eğitiminde başlangıç olarak hangi düzeni tercih ediyorsunuz? Neden?
- Bağlama düzeni.
29. Bağlamadaki tezene vuruş çalışmalarını hangi yöntemle gerçekleştiriyorsunuz?
- Üst alt, bir ses atlamalı 3 l aralık çalışması ve kalıplar.
30. Bağlamada parmak hâkimiyetinin gelişimi için uyguladığınız yöntem nedir?
- Egzersizler.
31. Seçtiğiniz düzen içindeki pozisyonlar nelerdir? Nasıl isimlendiriyorsunuz?
- 1. Pozisyon a,b,c gibi isimler kullanıyorum.
32. Pozisyonları hangi sırayla öğretiyorsunuz?
- '1. Pozisyon a' ile başlayarak b ve c pozisyonlarıyla devam ediyorum.
33. Repertuar seçimi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Bazen güncel parçalara yer veriyorum. Kendi bilgilerimle birlikte öğrencinin sıkılmayacağı tercihler yapıyorum.
34. Derslerde türküleri seçerken öğrencilerin istekleri oluyor mu? Siz bunu dikkate alıyor musunuz?
- Oluyor. Bazen yer veriyorum.

35. Geçtiğiniz ilk 10 türküyü yazar mısınız?

- Tren Gelir, Al Mendili, Gel Beri Yar, İlvanlım, Ula Ula Niyazi, Bilmem Şu Feleğin, Uzun İnce, Ay Doğar Aşar Gider, Kara Kaşlar, Urfa'nın Etrafı

36. Seçtiğiniz türkü veya alıştırmaları hazırlarken özellikle tercih ettiğiniz transkripsiyon işaretleri nelerdir?

- Çekme - çarpma işaretleri, tezene vuruş okları ve parmak numaraları

37. Bir derse başladınız ve bir türkü geçmek istiyorsunuz hangi yöntemi kullanırsınız?

- Türküyü ölçü ölçü bölerek ve her ölçüyü çokça tekrarlayarak(tüm sınıf)

38. Derslerinizde enstrümantal ezgilere ne kadar yer veriyorsunuz? Hangi sıklıkta?

- Çok.

39. Egzersiz çalışmalarına yeterince zaman ayırabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise egzersizlerinizi hangi kaynaktan seçiyorsunuz?

- Evet

40. Bağlama icrasında tavırlı saz çalmanın önemini biliyoruz. Derslerinizde tavır eğitimi verebiliyor musunuz? Cevabınız hayır ise nedeninden bahseder misiniz? -

- İlerleyen senelerde öğrenci devan edince belli bir noktadan sonra veriyorum.

41. Özellikle kalabalık gruplarınızdaki öğrencilerle ders içinde birebir ilgilenme fırsatınız oluyor mu? İlgilenebiliyorsanız bunu nasıl uyguluyorsunuz?

- İlgileniyorum. Yapamadığı yerleri birebir gösteriyorum. Eksiklerine bakıyorum.

42. Sınıfınızda bir süre sonra oluşan bireysel öğrenim farklılıkları durumunda uyguladığınız bir yöntem var mı?

- Hayır.

43. Sınıf içerisindeki değişik yaş gruplarında ortaya çıkan problemler nelerdir?

- Beceri farkı

44. Sizce hangi yaş grubuyla çalışmak daha verimli oluyor? Neden?

- Seviyesine bağlı. 10 yaşından itibaren daha verimli oluyor

45. Öğrenci başarısını hangi yöntemle ölçüyorsunuz? Başarılı öğrenci kıstaslarınız nelerdir?

- Eğitim sürecindeki gözlemler

46. Sizin gözlemlerinize göre öğrenciler aldıkları eğitimden tatmin oluyorlar mı?

Cevabınız hayır ise tespit ettiğiniz nedeni yazar mısınız?

- Memnunlar.

47. Verdiğiniz eğitimin geri dönüşümünden tam olarak memnun musunuz? Cevabınız

'hayır' ise; sizce nedeni nedir?

- Kısmen. Öğrenci profiline göre değişiyor.

48. Gerçekleştirdiğiniz eğitim süreci içinde yapmak isteyip de yapamadıklarınızdan

Bahseder misiniz?

- Nota eğitimini istediğimiz gibi veremiyoruz.

49. Kurs süresinin bitiminden sonraki dönemler için öğrencilerinize tavsiyeleriniz neler oluyor?

- Bol çalışma, kulaktan eserleri çalma.

50. Son olarak bağlama eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ve buna karşı önerilerinizi sıralar mısınız? (Bu bölümü mümkünse detaylı doldurunuz)

- Devamsızlık
- Seviyelerin zamanla farklılaşması
- Zaman ayırmada kişisel farklılıklar
- Karma ders yapma

EK A.2

1. Adınız Soyadınız:

- Saadet Güvenç

2. Yaşınız:

- 40

3. Eğitiminiz: İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler, SBE Yüksek Lisans.

4. Müzik alanındaki geçmişiniz ve yaptığınız çalışmalardan kısaca bahsedermisiniz?

- Müzik eğitimcisi olarak 5 yıl Milli Eğitim Bakanlığında, 4 yıl Yavuz Top, 3 yıl Arif Sağ Müzik Merkezinde ve belli aralıklarla derneklerde, belediyelerde görev yaptım. 12 yıldır Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ASEM Müzik ve Sanat Merkezinde bağlama solfej ve repertuar dersleri veriyorum.

5. Kaç yıldır bağlama öğretmenliği yapmaktasınız?

- 20 yıldır.

6. Pedagojik formasyonunuz var mı?

- Evet

7. Hangi kurum veya kurumlarda ders veriyorsunuz?

ASEM Müzik ve Sanat Merkezinde.

8. Ders verdiğiniz kurumdaki istihdam şekliniz nedir?

- Kadrolu

9. Sizce öğrencileriniz hangi amaçla bağlama kursunu tercih etmektedir?

- Sosyal ortam sağlama, psikolojik olarak dinlenme, hobi, meslek edinme gibi nedenler.

10. Sınıflarınızı oluştururken hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?

- Öğrencilerin eğitim seviyeleri, derslerdeki başarısı, yaş farklılıkları.

11. Kursiyer seçiminde yetenek(eleme) sınavı uyguluyor musunuz?

- Hayır.

12. Kaç kişilik sınıflarda ders veriyorsunuz?

- 10 kişi ve birebir.

13. Sizce bağlama eğitiminde sınıf mevcudu kaç kişi olmalı?

- Öğrencilerin başarısına göre değişir.

14. Ders verdiğiniz kurumda bir öğrenci için ayrılan kur süresi ne kadardır?

- 10 ay.

15. Bir bağlama öğrencisi haftada kaç saat ders almaktadır?

- Toplu gruplar 1 gün 2 saat, birebir dersler 1 gün 1 saat

16. Sizce ideal haftalık ders saati ne kadar olmalı?

- 1 gün 2 saat yeterli.

17. Kur programına başlayan öğrencilerin devam durumları hakkında ne söylersiniz?

- Düzenli olarak katılmaktalar.

18. Ders verdiğiniz ortamın fiziki yeterliliği ile ilgili neler söylersiniz?

- Yeterli olduğunu düşünüyorum.

19. Kalabalık sınıflarınızda, öğrencilerin oturma düzeni ile ilgili tercih ettiğiniz bir biçim var mı?

- 'U' şeklini tercih ediyoruz.

20. Eğitim için yardımcı donanım malzemesi kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangileri?

- Kayıt ve video aletleri kullanıyorum.

21. Ders planınız nedir? Dersinizi hangi yöntemlerle yürütüyorsunuz?

- MEB' in onayladığı programı uyguluyorum.

22. Kodaly, Orff veya Suzuki metodlarını inceleme imkanınız oldu mu? Bunlardan faydalanabiliyor musunuz?

- Orff metodunu inceledim. Öğrencilerin durumuna göre faydalanıyorum

23. Öğrencilere bağlama dersini destekleyici olarak verdiğiniz başka bir ders var mı?
- Bona ve solfej dersi.
24. Bağlama derslerine geçmeden önce nota eğitimi veriyor musunuz? Cevabınız evet ise; ne kadar sürüyor?
- 1 ay nota dersi veriyorum.
25. Nota derslerinde yazılı bir metot kullanıyor musunuz?
- Evet
26. Nota dersleri için kullandığınız kişisel bir yönteminiz var mı? Varsa açıklar mısınız?
- Öğrencilerin algılama ve becerilerine göre değişen yöntemler kullanıyorum.
27. Bağlama dersine geçtikten sonra nota derslerine sistemli olarak devam edebiliyor musunuz?
- Evet. Çalışmalarda önce bona sonra bağlamada uygulama, eser bittikten sonra sürekli solfej yaptırıyorum.
28. Bağlama eğitiminde başlangıç olarak hangi düzeni tercih ediyorsunuz? Neden?
- Bağlama düzeni çünkü en yaygın ve öğrencinin duyumuna en yakın olan düzen olduğu için.
29. Bağlamadaki tezene vuruş çalışmalarını hangi yöntemle gerçekleştiriyorsunuz?
- 4 onaltılık kalıplarda, aşağı-yukarı tezene vuruş çalışması şeklinde uyguluyorum.
30. Bağlamada parmak hâkimiyetinin gelişimi için uyguladığınız yöntem nedir?
- Geçilen türkülerin seçiminde, içinde parmak geliştirici motiflerin bulunmasına dikkat ederek, ayrıca hazırladığımız melodik egzersizlerle.
31. Seçtiğiniz düzen içindeki pozisyonlar nelerdir? Nasıl isimlendiriyorsunuz?
- 1Pozisyon a,b,c,d, 2 Pozisyon 3. Pozisyon 4. Pozisyon 5. Pozisyon
32. Pozisyonları hangi sırayla öğretiyorsunuz?
- Yukarıda belirtilen sıra ile.

33. Repertuar seçimi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Bağlamada hâkimiyeti geliştiren, öğrencinin sevebileceği, halk müziğinin özelliklerini tanıtıcı eserler geçmeye dikkat ediyorum.
34. Derslerde türküleri seçerken öğrencilerin istekleri oluyor mu? Siz bunu dikkate alıyor musunuz?
- Derslerde geçmiyorum fakat notasını vererek öğrenciye deşifre etme fırsatı veriyorum.
35. Geçtiğiniz ilk 10 türküyü yazar mısınız?
- Gelin Alayı, Yaylalar, Temir Ağa, Mavilim, Ellik gibi eserler.
36. Seçtiğiniz türkü veya alıştırma hazırlarken özellikle tercih ettiğiniz transkripsiyon işaretleri nelerdir?
- Bağlamada kullanılan, bilinen işaretleri kullanıyoruz.
37. Bir derse başladınız ve bir türkü geçmek istiyorsunuz, hangi yöntemi kullanırsınız?
- Türküyü ölçülere bölerek, önce bona okuma, ardından çokça çaldırarak tekrarı.
38. Derslerinizde enstrümantal ezgilere ne kadar yer veriyorsunuz?
- Evet
39. Egzersiz çalışmalarına yeterince zaman ayırabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise egzersizlerinizi hangi kaynaktan seçiyorsunuz?
- Türkülerin içinden veya kendi yazdığım egzersizleri kullanıyorum, derslerimin ilk 20 dakikasını da bu çalışmalara ayırıyorum.
40. Bağlama icrasında tavırlı saz çalmanın önemini biliyoruz. Derslerinizde tavır eğitimi verebiliyor musunuz? Cevabınız 'hayır' ise nedeninden bahseder misiniz?
- Tavır eğitimi veriyorum fakat istediğimiz sıklıkta değil.
41. Özellikle kalabalık gruplarınızdaki öğrencilerle ders içinde birebir ilgilenme fırsatınız oluyor mu? İlgilenebiliyorsanız bunu nasıl uyguluyorsunuz?
- Ders içinde tek tek dinlemeye çalışıyorum.

42. Sınıfınızda bir süre sonra oluşan bireysel öğrenim farklılıkları durumunda uyguladığınız bir çözüm yöntemi var mı?
- Seviyelerine uygun gruplar oluşturuyorum.
43. Sınıf içerisindeki değişik yaş gruplarında ortaya çıkan problemler nelerdir?
- İlk dönemlerde problem olmuyor hatta yaş grupları derste birbirlerini dengeliyor.
44. Sizce hangi yaş grubuyla çalışmak daha verimli oluyor? Neden?
- 9- 15 ve 16-26
45. Öğrenci başarısını hangi yöntemle ölçüyorsunuz? Başarılı öğrenci kıstaslarınız nelerdir?
- Öğrencini nota okuyabilmesi ve bağlamaya hakimiyeti.
46. Sizin gözlemlerinize göre öğrenciler aldıkları eğitimden tatmin oluyorlar mı? Cevabınız hayır ise tespit ettiğiniz nedeni yazar mısınız?
- Evet.
47. Verdiğiniz eğitimin geri dönüşümünden tam olarak memnun musunuz? Cevabınız 'hayır' ise; sizce nedeni nedir?
- Hayır. Yeni eğitim sistemi nedeniyle çocukların okul ve dersane arasında sıkışmaları ve zaman probleminin doğması, çalışanların yeterli zamanlarının olmaması, halk müziğini gerektiği kadar dinlememe gibi nedenleri söyleyebilirim.
48. Gerçekleştirdiğiniz eğitim süreci içinde yapmak isteyip de yapamadıklarınızdan bahseder misiniz?
- Genel olarak istediklerimi gerçekleştirdiğimi düşünüyorum.
49. Kurs süresinin bitiminden sonraki dönemler için öğrencilerinize tavsiyeleriniz neler oluyor?
- Öğrendikleri eserleri düzenli çalmaları, düzenli egzersiz çalışmaları, yeni eserler deşifre etmelerini tavsiye ediyorum.

50. Son olarak bağlama eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ve buna karşı önerilerinizi sıralar mısınız? (Bu bölümü mümkünse detaylı doldurunuz)

- Milli Eğitim Bakanlığı ders programlarında halk müziğine daha fazla yer vermeli ve yaygınlığını sağlamalı.
- Devlet kültür ve eğitim politikasını gözden geçirmeli ve halk müziğini destekleyici projelere öncelik tanınmalı.
- Yazılı ve görsel medya halk müziğine gerekli ilgiyi göstermeli.
- MEB, çocukların içinde bulunduğu günümüz eğitim sistemi gözden geçirmeli ve onların kendilerine zaman ayırabilmesi sağlanmalı.
- Halk müziği icracıları gençlerin daha çok sevebileceği çalışmalar yapmalı.
- Bağlama yapımında bir standart oluşturulmalı ve akort problemi giderilmeli.
- Piyano, keman gibi enstrümanlarda kullanılan sistemli metotlar bağlama için oluşturulmalı ve bunun için konservatuarlar öncülük yapmalı.
- Halk ozanlarını tanıtıcı projeler geliştirerek gençlere sunulmalı.

EK A.3

1. Adınız Soyadınız:

- Arif Yanmaz

2. Yaşınız:

- 47

3. Eğitiminiz:

- Yüksek lisans

4. Müzik alanındaki geçmişiniz ve yaptığınız çalışmalardan kısaca bahseder misiniz?

- 35 yıl önce bağlama çalmaya başladım,1976-1987 yılları arasında konservatuvar okudum, ardından yüksek lisans eğitimimi tamamladım ve 1985 yılından itibaren bağlama eğitmenliği yapmaktayım. Bunun yanı sıra THM korolarında bağlama icrası, TRT İstanbul Radyosunda akitli saz sanatçısı, bazı TV programlarına da konuk olarak katıldım. Halen İÜ Devlet Konservatuvarı THM korosunda bağlama sanatçısı olarak görev yapmaktayım.

5. Kaç yıldır bağlama öğretmenliği yapmaktasınız?

- 25 yıldır.

6. Pedagojik formasyonunuz var mı?

- Evet

7. Hangi kurum veya kurumlarda ders veriyorsunuz?

- İÜ Devlet Konservatuvarı, Küçükçekmece Musiki Cemiyeti, Fırtına Müzik Eğitim Merkezi, Fuat Soylu ve Ayazma İÖ Okulunda.

8. Ders verdiğiniz kurumdaki istihdam şekliniz nedir?

- İstanbul Üniversitesinde öğretim görevlisi, diğer yerlerde eğitmenim.

9. Sizce öğrencileriniz hangi amaçla bağlama kursunu tercih etmektedir?

- Çoğu hobi amaçlı oluyor. Hakikaten öğrenmek için gelen çok az fakat bence ne olursa olsun bağlamayı öğrenmek, onu doğru ve bilinçli bir şekilde icra etme

amaçlı olmalıdır. ‘Hocam bir iki bir şey çalalım bize yeter diyenlerle çok karşılaşırız.

10. Sınıflarınızı oluştururken hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?

- Dershanelerde çalabilme seviyelerine ve nota okuma seviyelerine göre.

11. Kursiyer seçiminde yetenek(eleme) sınavı uyguluyor musunuz?

- Dershanelerde Hayır.

12. Kaç kişilik sınıflarda ders veriyorsunuz?

- Minimum 8, maksimum 13

13. Sizce bağlama eğitiminde sınıf mevcudu kaç kişi olmalı?

- Ortalama 10 Kişi

14. Ders verdiğiniz kurumda bir öğrenci için ayrılan kur süresi ne kadardır?

- Ders verdiğim kurumda kur süresi yok

15. Bir bağlama öğrencisi haftada kaç saat ders almaktadır?

- 4 Saat

16. Sizce ideal haftalık ders saati ne kadar olmalı?

- Dershaneler için 4 saat yeterlidir.

17. Kur programına başlayan öğrencilerin devam durumları hakkında ne söylersiniz?

- Zamanla gruplarda azalma oluyor.

18. Ders verdiğiniz ortamın fiziki yeterliliği ile ilgili neler söylersiniz?

- Bence fiziki özellikten ziyade araç gereç daha önemlidir. Bir nota sehpası, ayaklık, sınıfta öğrencileri bilgilendirmek amaçlı mini bir arşiv, kaliteli enstrüman gibi.

19. Kalabalık sınıflarınızda, öğrencilerin oturma düzeni ile ilgili tercih ettiğiniz bir biçim var mı?

- Evet var. Bütün öğrencilerin hocayı, hocanın da öğrencileri görebileceği şekilde oturmaları daha doğru olur kanaatindeyim. Bu, gerek ‘ay’ biçiminde, gerekse aralıklı bir biçimde olabilir.

20. Eğitim için yardımcı donanım malzemesi kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangileri?
- Evet kullanıyorum. Nota arşivi, metronom, bazen de türkü dinletmek ve dikte için teyp.
21. Ders planınız nedir? Dersinizi hangi yöntemlerle yürütüyorsunuz?
- Önce biraz parmak egzersizleri, hemen ardından bir önceki konu bitmiş ise onu tekrar ederim, hatta bazen tek tek çaldırırım. Daha sonra yeni konuya geçerim. Önce öğretir sonra da öğrettiğim konunun notasını yazar ve notayı takip ederek çalmalarını isterim. (Kesinlikle notaya önem veririm)
22. Kodaly, Orff veya Suzuki metotlarını inceleme imkânınız oldu mu? Bunlardan faydalanabiliyor musunuz?
- Evet inceledim. Eğitim verdiğim süre içerisinde öğrencilerime müziksel davranış yoluyla davranış biçimi oluşturma, müziği sevdirmeye, bildiğim doğruları aktarma (bilinçlendirme), müzik faaliyetlerini takip etmelerini sağlama, konularında yardımcı oluyorum.
23. Öğrencilere bağlama dersini destekleyici olarak verdiğiniz başka bir ders var mı?
- Yok
24. Bağlama derslerine geçmeden önce nota eğitimi veriyor musunuz? Cevabınız evet ise; ne kadar sürüyor?
- Evet veriyorum. 8 hafta (2 Ay)
25. Nota derslerinde yazılı bir metot kullanıyor musunuz?
- Hayır kullanmıyorum.
26. Nota dersleri için kullandığınız kişisel bir yönteminiz var mı? Varsa açıklar mısınız?
- Var. Önce portede nota yerleri sonra kıyaslayarak nota ve es değerleri, ardından nazari bilgileri veriyorum. Daha sonra da öğrettiğim bilgileri örnekler üzerinde uygulayarak tekrar ettirerek pekişmesini sağlıyorum.

27. Bağlama dersine geçtikten sonra nota derslerine sistemli olarak devam edebiliyor musunuz?

- Görev yaptığım dershanenin eğitim programı nedeniyle hayır fakat bence bağlama dersine nazaran az da olsa nota çalışmaları devam etmeli.

28. Bağlama eğitiminde başlangıç olarak hangi düzeni tercih ediyorsunuz? Neden?

- Bozuk düzeni tercih ederim. Nedenine gelince; bağlamadaki asıl düzen bozuk düzendir ve bu düzen diğer bütün düzenleri içine almaktadır. Akort biçimleri de bozuk düzenden yola çıkılarak şekillenmiştir. Bozuk düzen daha geniş kapsamlı ve daha Acilitasyon sağlayan bir düzendir fakat ne yazık ki çoğu dersanelerde bu tercih hep talep edene göre şekilleniyor ve çoğunlukla bağlama düzeni ile başlanıyor.

29. Bağlamadaki tezene vuruş çalışmalarını hangi yöntemle gerçekleştiriyorsunuz?

- Gececeğim türkünün usulüne göre şekillendiriyor ve öğretiyorum. Eğer türkünün belli bir çalış tavrı var ise önce onu çalıştırarak sağlamlaştırıyorum, daha sonra da türküye uyarlatıyorum.

30. Bağlamada parmak hâkimiyetinin gelişimi için uyguladığınız yöntem nedir?

- Basitten zora doğru egzersizler yapmak. Bu bazen gececeğim türkü içerisinden de seçilebiliyor.

31. Seçtiğiniz düzen içindeki pozisyonlar nelerdir? Nasıl isimlendiriyorsunuz?

- Bozuk düzene göre konuşmak gerekirse pozisyon değil de karar yerine göre ('La' karardan, 'Re' karardan veya değişik perdelerden çalma gibi) isimlendiriyorum. Bu bazen boğmalı çalma şeklinde de olabiliyor fakat bağlama düzeninde başparmağımızı koyduğumuz perdeye ve elimizin aldığı şekle göre 1. Pozisyondan 4. pozisyona kadar mevcut olduğundan ben de böyle isimlendiriyorum.

32. Pozisyonları hangi sırayla öğretiyorsunuz?

- Bazen parmak düzenini oturtturmak için açık sestten başlayarak 're' sesine kadar ilk bölüm, sonra da 're' sesinden başlamak kaydıyla sap dibindeki en son perdeye kadar 2. bölüm sırasıyla öğretiyorum. Aslında bu bölümlere 1. pozisyon.

2. pozisyon da diyebiliriz. Basitten zora doğru, dizi veya makamı temel alarak öğrettiğim oluyor.

33. Repertuar seçimi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?

- Basitten zora doğru, kişi veya kişilerin seviyesine göre bağlamada çalınabilecek eserleri seçmeye çalışıyorum. Bu bazen pozisyon, bazen de diziye göre de oluşuyor.

34. Derslerde türküleri seçerken öğrencilerin istekleri oluyor mu? Siz bunu dikkate alıyor musunuz?

- Evet, oluyor kesinlikle alıyorum. Öğrencinin motivasyonu açısından çok önemlidir.

35. Geçtiğiniz ilk 10 türküyü yazar mısınız?

- Bu öğrettiğim düzene göre değişkenlik gösterebiliyor, onun için burada türkü ismi vermem doğru olmayabilir.

36. Seçtiğiniz türkü veya alıştırmaları hazırlarken özellikle tercih ettiğiniz transkripsiyon işaretleri nelerdir?

- Tezene vuruşları, parmak numaraları ve vurma, çekme, takma işareti gibi çalma tekniğini gösteren işaretler.

37. Bir derse başladınız ve bir türkü geçmek istiyorsunuz, hangi yöntemi kullanırsınız?

- Türküyü ölçülere bölerek ve her ölçüyü çokça tekrarlayarak öğretmeye çalışıyorum. Buna ilave olarak ta geçtiğim eserin notasını yazmak ve birkaç kez de notayı takip ederek tekrar ettirmek.

38. Derslerinizde enstrümantal ezgilere ne kadar yer veriyorsunuz?

- İlk başlarda öncelikli olmak kaydıyla % 40 oranında.

39. Egzersiz çalışmalarına yeterince zaman ayırabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise egzersizlerinizi hangi kaynaktan seçiyorsunuz?

- Eğer var ise geçeceğim eserin içerisinden ve hafızamdaki motifleri kullanarak.

40. Bağlama icrasında tavırlı saz çalmanın önemini biliyoruz. Derslerinizde tavır eğitimi verebiliyor musunuz? Cevabınız 'hayır' ise nedeninden bahseder misiniz?
- Evet, verebiliyorum.
41. Özellikle kalabalık gruplarınızdaki öğrencilerle ders içinde birebir ilgilenme fırsatınız oluyor mu? İlgilenebiliyorsanız bunu nasıl uyguluyorsunuz?
- Evet, oluyor. Eserin öğreteceğim bölümünü gösterdikten sonra tekrarlatıyorum ve daha sonra 5 dakika kadar serbest çalışma vakti tanıdığım sırada yanlış yapanların yanlarına giderek birebir ilgileniyorum.
42. Sınıfınızda bir süre sonra oluşan bireysel öğrenim farklılıkları durumunda uyguladığınız bir çözüm yöntemi var mı?
- Evet, var. Serbest çalışma anında bilen öğrencileri bilmeyenlerin yanına oturtturarak birlikte çalışmalarını sağlıyorum. Başarılı öğrenciye de ders dışında çalışması için ekstra dersler veriyorum.
43. Sınıf içerisindeki değişik yaş gruplarında ortaya çıkan problemler nelerdir?
- İletişim problemleri olmuyor ama eseri çalabilme konusunda çoğu zaman üst yaş
- grubundaki insanlar çalamamanın hüznüyle sıkılabiliyorlar.
44. Sizce hangi yaş grubuyla çalışmak daha verimli oluyor? Neden?
- 10-18 yaş arası daha meraklı, istekli ve azimli oluyorlar. 10 yaş altı, parmak güçleri yetmediği için zorlanıyor. 18 üstü de okul sorumlulukları arttığından çok yoğun oluyorlar.
45. Öğrenci başarısını hangi yöntemle ölçüyorsunuz? Başarılı öğrenci kıstaslarınız nelerdir?
- Öğrettiğim bir eseri kısa sürede algılaması, anlaması ve çalabilmesi. Verdiğim ödevleri eksiksiz yapabilmesi gibi kriterler yeterli.
46. Sizin gözlemlerinize göre öğrenciler aldıkları eğitimden tatmin oluyorlar mı?
- Cevabınız hayır ise tespit ettiğiniz nedeni yazar mısınız?
- Evet, oluyorlar. Burada şunu söylemek isterim; eğitmen faktörü bu konuda çok önemlidir. Bu yüzden eğitmenin çok donanımlı olması gerekmektedir.

47. Verdiğiniz eğitimin geri dönüşümünden tam olarak memnun musunuz? Cevabınız

'hayır' ise; sizce nedeni nedir?

- Evet, memnunum.

48. Gerçekleştirdiğiniz eğitim süreci içinde yapmak isteyip de yapamadıklarınızdan bahseder misiniz?

- Yapamadığım bir şey olmadı ama öğrencilerimden oluşan bir bağlama orkestrası kurmak isterdim.

49. Kurs süresinin bitiminden sonraki dönemler için öğrencilerinize tavsiyeleriniz neler oluyor?

- Eğer bu yolda ilerlemek isteniliyorsa, bu eğitimini daha akademik alanlara taşımasını önerir, bu doğrultuda yol gösteririm.

50. Son olarak bağlama eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ve buna karşı önerilerinizi sıralar mısınız?

- Birkaçını sıralamak gerekirse; yeterli araç ve gereçlerin (nota arşivi, görüntü, ses kayıt cihazı sehpa, ayaklık vb.) olmayışı, öğrencilerin verilen ödevleri tekrarlamamaları, eğitimi yavaşlatan faktörlerdendir. Eksik yazılı kaynaklar, tavır eğitimi verirken notaların bu eğitim için yetersiz olması, bütün düzenlere ait tek tip bir metodun olmayışı.

EK A.4

1. Adınız Soyadınız:

- Uğur ATEŞ

2. Yaşınız:

- 23

3. Eğitiminiz:

- Lisans

4. Müzik alanındaki geçmişiniz ve yaptığınız çalışmalardan kısaca bahsedermisiniz?

- 2000 yılında bağlama eğitimi almaya başladım, Evrensel Sanatlar Merkezinde Erol Parlak ve Barış Güney'le çalışma fırsatım oldu. 2005 yılında ek kontenjan açan Haliç Üniversitesi'ni birincilikle kazanarak T.H.M. alanından birincilikle mezun oldum. Üniversite topluluklarında ve başka topluluklarda bağlama ve lavta icracılığı yaptım. Halen yüksek lisans eğitimime devam etmekte, özel bir kurumda bağlama öğretmenliği ve bir yapım şirketinde müzik departmanı direktörlüğü yapmaktayım.

5. Kaç yıldır bağlama öğretmenliği yapmaktasınız?

- 2 yıldır.

6. Pedagojik formasyonunuz var mı?

- Hayır.

7. Hangi kurum veya kurumlarda ders veriyorsunuz?

- İBB' ye bağlı İsmek kurumunda bağlama usta öğreticisi olarak çalışmaktayım.

8. Ders verdiğiniz kurumdaki istihdam şekliniz nedir?

- Bir öğretim yılından daha uzun süreli sözleşme

9. Sizce öğrencileriniz hangi amaçla bağlama kursunu tercih etmektedir?

- Boş vakitlerinde sosyal bir aktivite içinde bulunmak, bir müzik aleti çalabilmek ve müziğe olan eğilimlerini geliştirebilmek için.

10. Sınıflarınızı oluştururken hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?
- Çalıştığım kurumun ön gördüğü kriterlere.
11. Kursiyer seçiminde yetenek (eleme) sınavı uyguluyor musunuz?
- Hayır
12. Kaç kişilik sınıflarda ders veriyorsunuz?
- En az 12, en çok 25.
13. Sizce bağlama eğitiminde sınıf mevcudu kaç kişi olmalı?
- En fazla 7 kişi.
14. Ders verdiğiniz kurumda bir öğrenci için ayrılan kur süresi ne kadardır?
- 100 saat
15. Bir bağlama öğrencisi haftada kaç saat ders almaktadır?
- 4 saat
16. Sizce ideal haftalık ders saati ne kadar olmalı?
- En az 4 saat bağlama ve 4 saat repertuar olmak üzere 8 saat mutlaka ders alınmalıdır.
17. Kur programına başlayan öğrencilerin devam durumları hakkında ne söylersiniz?
- 20 kişilik mevcudu olan bir sınıf baz alınır, sürekli devam eden sayısı sene sonunda 10 kişiyi bulmaktadır.
18. Ders verdiğiniz ortamın fiziki yeterliliği ile ilgili neler söylersiniz?
- Nota tahtasının olmayışı dışında fiziki bir sıkıntı yok.
19. Kalabalık sınıflarınızda, öğrencilerin oturma düzeni ile ilgili tercih ettiğiniz bir biçim var mı?
- Geniş bir sınıf varsa hilal biçiminde, yoksa önlü arkalı sıralama şeklinde oturma planı yapmaktayım.
20. Eğitim için yardımcı donanım malzemesi kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangileri?
- Metot kitapları kullanmaktayım: Kendi hazırlamış olduğum “Yeni Başlayanlar İçin Genel Müzik Bilgisi”, “Savaş Ekici-Uzun Sap Bağlama Metodu”, “Erdal

Erzincan&Arif Sağ-Bağlama Metodu”, “Muzaffer Sarısözen-T.H.M. Nazariyatı ve Usulleri”

21. Ders planınız nedir? Dersinizi hangi yöntemlerle yürütüyorsunuz?

- MEB’ in öngördüğü ders planını uygulamaktayım.

22. Kodaly, Orff veya Suzuki metotlarını inceleme imkanınız oldu mu? Bunlardan faydalanabiliyor musunuz?

- Fırsatım oldu, kısmen faydalandığım noktaları olmuştur.

23. Öğrencilere bağlama dersini destekleyici olarak verdiğiniz başka bir ders var mı?

- Bazen repertuara yönelik, halk müziği ustalarını ve ozanlarını tanıtıcı dersler yapmaktayım.

24. Bağlama derslerine geçmeden önce nota eğitimi veriyor musunuz? Cevabınız evet ise; ne kadar sürüyor?

- Evet, yaklaşık 1,5 ay.

25. Nota derslerinde yazılı bir metot kullanıyor musunuz?

- Evet, kendi hazırlamış olduğum genel müzik bilgisi ve Muzaffer Sarısözen’ in T.H.M. Nazariyatı ve Usulleri kitabı.

26. Nota dersleri için kullandığınız kişisel bir yönteminiz var mı? Varsa açıklayınız?

- Bona, solfej ve dikte olarak 3 aşamada öğretiyorum. Dönem içerisinde geçeceğim eserleri bu eğitim dahilinde notalarıyla seslendirmiş, yazdırmış ve usulleriyle okutmuş vaziyete getirmeye gayret ediyorum.

27. Bağlama dersine geçtikten sonra nota derslerine sistemli olarak devam edebiliyor musunuz?

- Kısmen, tahtayı her ders mutlaka kullanıyorum, notaları yazmak ve okumak az olsa da işe yarıyor.

28. Bağlama eğitiminde başlangıç olarak hangi düzeni tercih ediyorsunuz? Neden?

- Bağlama düzenini. Genellikle kursiyerlerin talepleri doğrultusunda bu düzenden başlıyorum.

29. Bağlamadaki tezene vuruş çalışmalarını hangi yöntemle gerçekleştiriyorsunuz?
- Eser içerisindeki tavırları en az 2 saat ritmik olarak uygulatıyorum, eserle birlikte tezene vuruşları şekillenmeye başlıyor. Bunun dışında sağ bileğin esnekliği için çeşitli etütler geçiyorum ders başarında.
30. Bağlamada parmak hakimiyetinin gelişimi için uyguladığınız yöntem nedir?
- Aceliteden çok baskı için çalıştırıyorum ders başlarında, çalışan öğrenciler zaten belli bir süreden sonra aceliteyi de yakalamış konuma geliyorlar. Düzenli olarak geçtiğim etütler var. Ancak daha çok bunu eser içerisinde uygulatmaya çalışıyorum.
31. Seçtiğiniz düzen içindeki pozisyonlar nelerdir? Nasıl isimlendiriyorsunuz?
- şu an 14 adet pozisyon mevcut, zamanla değişmesi ve gelişmesi muhtemeldir, bunlar 1p, 2p, 3,p vb. olmak üzere isimlendirilir.
32. Pozisyonları hangi sırayla öğretiyorsunuz?
- Genelde çokça tercih edilen 2. pozisyondan başlıyorum
33. Repertuar seçimi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Sağ ve sol eli geliştirici, T.R.T. halk müziği repertuarından örnekler seçiyorum.
34. Derslerde türkülerini seçerken öğrencilerin istekleri oluyor mu? Siz bunu dikkate alıyor musunuz?
- Genellikle oluyor, bazen ortada buluşuyoruz, bunun dışında genellikle kendi repertuarım üzerinden devam ediyorum.
35. Geçtiğiniz ilk 10 türküyü yazar mısınız?
- Dere Geliyor Dere, Gelin Ayşem, Uzun İnce Bir Yoldayım, Ne Ağlarsın Benim Zülfü Siyahım, Bir Ay Doğar, Mavilim, Al Fadimem, Bahçalarda Mor Meni, Kıyılı Halayı, Elmas.
36. Seçtiğiniz türkü veya alıştırmaları hazırlarken özellikle tercih ettiğiniz transkripsiyon işaretleri nelerdir?
- Süsleme, yukardan aşağıya ve aşağıdan yukarıya takma tezene, çarpma, ekme.

37. Bir derse başladınız ve bir türkü geçmek istiyorsunuz, hangi yöntemi kullanırsınız?

- Önce tam solfejini yaptırırım, sonra kendim çalarım, sözlü eserse hep beraber okuruz. Daha sonra ölçülere bölerek çalıştırırım.

38. Derslerinizde enstrümantal ezgilere ne kadar yer veriyorsunuz?

- Sözlü eserlere göre daha az.

39. Egzersiz çalışmalarına yeterince zaman ayırabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise egzersizlerinizi hangi kaynaktan seçiyorsunuz?

- Evet, zaman içerisinde kendi hocalarımın öğrendiğim etütleri geçiyorum. Kendi gelişimime katkıda bulunan her kondisyon çalışmasını öneriyorum.

40. Bağlama icrasında tavrılı saz çalmanın önemini biliyoruz. Derslerinizde tavrı eğitimi verebiliyor musunuz? Cevabınız 'hayır' ise nedeninden bahseder misiniz?

- Evet, ancak belirlenen kur dahilinde bütün yöreleri tanıtmak ve çaldırmak neredeyse imkansız.

41. Özellikle kalabalık gruplarınızdaki öğrencilerle ders içinde birebir ilgilenme fırsatınız oluyor mu? İlgilenebiliyorsanız bunu nasıl uyguluyorsunuz?

- Evet, ilgileniyorum, komut vermesi için bir arkadaşı görevlendiriyorum. O komut verirken ben tek tek herkesle ilgileniyorum, hem tekrar etmiş hem de bu süre içerisinde tek tek ilgilenmiş oluyorum.

42. Sınıfınızda bir süre sonra oluşan bireysel öğrenim farklılıkları durumunda uyguladığınız bir çözüm yöntemi var mı?

- Çalışmaları gerektiklerini söylüyorum, eski eserleri çalmalarını istiyorum derse başladıktan sonra. Öğrenim farklılıklarının oluşması kaçınılmaz, bunun da çalışmaktan başka bir çözümü olduğunu düşünmüyorum.

43. Sınıf içerisindeki değişik yaş gruplarında ortaya çıkan problemler nelerdir?

- Şu ana kadar böyle bir problem yaşamadım.

44. Sizce hangi yaş grubuyla çalışmak daha verimli oluyor? Neden?

- Gençlerle çalışmak daha verimli ve algıları daha açık oluyor. Belirli bir yaştan sonra kaslardaki mitoz bölünme bireyin icracılığına direk etki ediyor. Bu yüzden genç yaş grubunun eserleri çalmaları da daha az sürede gerçekleşiyor.

45. Öğrenci başarısını hangi yöntemle ölçüyorsunuz? Başarılı öğrenci kıstaslarınız nelerdir?

- Dönem içerisindeki devamlılık, ders içerisindeki performansı ilgi ve alakasına göre ölçüyorum.

46. Sizin gözlemlerinize göre öğrenciler aldıkları eğitimden tatmin oluyorlar mı? Cevabınız hayır ise tespit ettiğiniz nedeni yazar mısınız?

- Hayır, daha çok ders saati istiyorlar, 4 saat onları genellikle tatmin etmiyor.

47. Verdiğiniz eğitimin geri dönüşümünden tam olarak memnun musunuz? Cevabınız 'hayır' ise; sizce nedeni nedir?

- Kişiyeye göre değişiyor, eğitimin üstüne çıkanlarda var altında kalanlarda.

48. Gerçekleştirdiğiniz eğitim süreci içinde yapmak isteyip de yapamadıklarınızdan bahseder misiniz?

- Daha çok nazari eğitim vermek istiyorum, haftanın belirli günleri ve saatleri değişik dersler almaları hemen ilmi olarak katkı sağlayacak, hem de bireyin ufkunu açacaktır.

49. Kurs süresinin bitiminden sonraki dönemler için öğrencilerinize tavsiyeleriniz neler oluyor?

- Geçtikleri eserleri sürekli çalmalarını, her akşam mutlaka bu alışkanlığı edinmeleri gerektiğini söylüyorum.

50. Son olarak bağlama eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ve buna karşı önerilerinizi sıralar mısınız?

- Günümüzde artık bütün sıkıntılar belirli ölçülerde aşılabılır durumda, ancak halk müziği dinamizmini yenilenebilirliğinden aldığı için sürekli gelişim ve değişimle iç içe gitmektedir. Bu nedenle mevcut olan düzenler, tavırlar transkripsiyonu daha genişletilmiş şekliyle tekrar ele alınmalıdır. TRT repertuarında ciddi bir metronom sorunsalı vardır, bu sıkıntının aşılması

gerekmektedir. Türkülerin düzenleri ve formları da belirtilmelidir. Halk müziğine ait bir solfej kitabının ciddi bir eksikliği olduğu kanısındayım, günümüz şartları göz önünde bulundurularak yeni bir kaynak yaratma gerekliliğine inanıyorum. Seminer, konferans, konser gibi etkinliklerin her kurumda her ay mutlaka düzenlenmesi, alanında uzmanlaşmış kişilerin kitlelerle buluşturulmasından yanayım.

EK A.5

1. Adınız Soyadınız:

- İbrahim DAĞLI

2. Yaşınız:

- 39

3. Eğitiminiz:

- İ.T.Ü. TMDK

4. Müzik alanındaki geçmişiniz ve yaptığınız çalışmalardan kısaca bahsedermisiniz?

- 4 yaşında saz,17 yaşında gitar ve 21 yaşında ud çalmaya başladım.

5. Kaç yıldır bağlama öğretmenliği yapmaktasınız?

- 12 yaşında, yaştlarıma ders vermekle başladım.

6. Pedagojik formasyonunuz var mı?

- Var

7. Hangi kurum veya kurumlarda ders veriyorsunuz?

- MEB ve İSMEK

8. Ders verdiğiniz kurumdaki istihdam şekliniz nedir?

- Kadrolu ve bir öğretim yılından daha kısa süreli sözleşme

9. Sizce öğrencileriniz hangi amaçla bağlama kursunu tercih etmektedir?

- Çevrenin etkisi ve özenti

10. Sınıflarınızı oluştururken hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?

- Sıfır denebilecek kadar hiçbir şey bilmeyenleri ve uzun sap tercih edenleri kayıt ettiriyorum.

11. Kursiyer seçiminde yetenek(eleme) sınavı uyguluyor musunuz?

- Hayır. Sınıf ancak doluyor.

12. Kaç kişilik sınıflarda ders veriyorsunuz?
- 15-17. Zamanla sayıda düşüş te oluyor.
13. Sizce bağlama eğitiminde sınıf mevcudu kaç kişi olmalı?
- En fazla 6 kişi. Kalabalık olunca, öğrenci aşırı ses yüzünden bırakıyor.
14. Ders verdiğiniz kurumda bir öğrenci için ayrılan kur süresi ne kadardır?
- 1 kur. 2. ye süre yetmiyor.
15. Bir bağlama öğrencisi haftada kaç saat ders almaktadır?
- 4 saat.
16. Sizce ideal haftalık ders saati ne kadar olmalı?
- Öğrenci çalışırsa 4 saat yeterli.
17. Kur programına başlayan öğrencilerin devam durumları hakkında ne söylersiniz?
- Yeterli değil. İstedikleri zaman bırakabildikleri için, devamlılıkları sorunlu oluyor.
18. Ders verdiğiniz ortamın fiziki yeterliliği ile ilgili neler söylersiniz?
- Çizgili tahta yok. Ayaklık ve nota sehпасı yok. Yani kesinlikle yeterli değil.
19. Kalabalık sınıflarınızda, öğrencilerin oturma düzeni ile ilgili tercih ettiğiniz bir biçim var mı?
- Beni görebilecekleri şekilde küçük bir hilal oluşturtuyorum.
20. Eğitim için yardımcı donanım malzemesi kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangileri?
- Hayır.
21. Ders planınız nedir? Dersinizi hangi yöntemlerle yürütüyorsunuz?
- Orhan DAĞLI' nın metodu.
22. Kodaly, Orff veya Suzuki metotlarını inceleme imkanınız oldu mu? Bunlardan faydalanabiliyor musunuz?
- Hayır. Kendi metodumuz yeterli.

23. Öğrencilere bağlama dersini destekleyici olarak verdiğiniz başka bir ders var mı?
- Nota ve solfej
24. Bağlama derslerine geçmeden önce nota eğitimi veriyor musunuz? Cevabınız evet ise; ne kadar sürüyor?
- Evet, 30-45 dk.
25. Nota derslerinde yazılı bir metot kullanıyor musunuz?
- Kendi çalışmalarımı.
26. Nota dersleri için kullandığınız kişisel bir yönteminiz var mı? Varsa açıklar mısınız?
- Hayır.
27. Bağlama dersine geçtikten sonra nota derslerine sistemli olarak devam edebiliyor musunuz?
- Her ders başı
28. Bağlama eğitiminde başlangıç olarak hangi düzeni tercih ediyorsunuz? Neden?
- Kara düzen.
29. Bağlamadaki tezene vuruş çalışmalarını hangi yöntemle gerçekleştiriyorsunuz?
- Orhan DAĞLI teknikleriyle...
30. Bağlamada parmak hakimiyetinin gelişimi için uyguladığınız yöntem nedir?
- Özel bir yöntem yok.
31. Seçtiğiniz düzen içindeki pozisyonlar nelerdir? Nasıl isimlendiriyorsunuz?
- Tüm parmakları kullanıyoruz.
32. Pozisyonları hangi sırayla öğretiyorsunuz?
- Özel bir sıra yok.
33. Repertuar seçimi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Ölçülere.

34. Derslerde türküleri seçerken öğrencilerin istekleri oluyor mu? Siz bunu dikkate alıyor musunuz?
- Dikkate alıyorum ancak, ölçü ve zaman gelmişse bakıyoruz.
35. Geçtiğiniz ilk 10 türküyü yazar mısınız?
- Hayır.
36. Seçtiğiniz türkü veya alıştırmaları hazırlarken özellikle tercih ettiğiniz transkripsiyon işaretleri nelerdir?
- Transkrip çalışmıyoruz.
37. Bir derse başladınız ve bir türkü geçmek istiyorsunuz, hangi yöntemi kullanırsınız?
- Röplizli satır çalışması yapıyoruz.
38. Derslerinizde enstrümantal ezgilere ne kadar yer veriyorsunuz?
- Yer vermiyoruz. Zaten vakit yetmiyor...
39. Egzersiz çalışmalarına yeterince zaman ayırabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise egzersizlerinizi hangi kaynaktan seçiyorsunuz?
- Hayır.
40. Bağlama icrasında tavrılı saz çalmanın önemini biliyoruz. Derslerinizde tavrı eğitimi verebiliyor musunuz? Cevabınız 'hayır' ise nedeninden bahsedebilir misiniz?
- Baştan sona tavrı çalışıyoruz.
41. Özellikle kalabalık gruplarınızdaki öğrencilerle ders içinde birebir ilgilenme fırsatınız oluyor mu? İlgilenebiliyorsanız bunu nasıl uyguluyorsunuz?
- İlgileniyorum. Her öğrenci için tutulmuş notlarım var. Uygulama - tamamlanmadan geçmiyoruz.
42. Sınıfınızda bir süre sonra oluşan bireysel öğrenim farklılıkları durumunda uyguladığınız bir çözüm yöntemi var mı?
- Gerek yok. Birbirine yakın kişileri grupluyorum.
43. Sınıf içerisindeki değişik yaş gruplarında ortaya çıkan problemler nelerdir?
- Problem yok.

44. Sizce hangi yaş grubuyla çalışmak daha verimli oluyor? Neden?
- 30 üstü daha istekli oluyor
45. Öğrenci başarısını hangi yöntemle ölçüyorsunuz? Başarılı öğrenci kıstaslarınız nelerdir?
- Verdiğim çalışmadaki olması gereken duruma göre. Bir sonraki derste nasıl gelebileceklerini bildiğim için, dersi ona uygun veriyorum.
46. Sizin gözlemlerinize göre öğrenciler aldıkları eğitimden tatmin oluyorlar mı? Cevabınız hayır ise tespit ettiğiniz nedeni yazar mısınız?
- Oluyorlar. Vermek istediğimi iyi anlatıp aktarabildiğim için sorun olmuyor.
47. Verdiğiniz eğitimin geri dönüşümünden tam olarak memnun musunuz? Cevabınız 'hayır' ise; sizce nedeni nedir?
- Memnunum. Bilgisayara kaydedip, yaptıklarımı onlara dinletiyorum...
48. Gerçekleştirdiğiniz eğitim süreci içinde yapmak isteyip de yapamadıklarınızdan bahseder misiniz?
- Yapamadığım olmadı. Planımı ona uygun yapıyorum.
49. Kurs süresinin bitiminden sonraki dönemler için öğrencilerinize tavsiyeleriniz neler oluyor?
- Verdiğim çalışmaları, aldıkları eğitime uygun olarak genişletebilirler. Farkı göreceklerdir.
50. Son olarak bağlama eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ve buna karşı önerilerinizi sıralar mısınız?
- Pek sorun yaşamıyorum. %100 olmasa da istediğimi verip alabiliyorum. En büyük sorun, sınıfların gerekenden kalabalık olması. 15 kişilik sınıf şartı tamamen yanlış.

EK A.6

1. Adınız Soyadınız:

- Alper Özafşar

2. Yaşınız:

- 34

3. Eğitiminiz:

- İTÜ TMDK TB THM 2004

4. Müzik alanındaki geçmişiniz ve yaptığınız çalışmalardan kısaca bahsedermisiniz?

- Kitap çalışmam bitmek üzere.

5. Kaç yıldır bağlama öğretmenliği yapmaktasınız?

- 5

6. Pedagojik formasyonunuz var mı?

- Yok.

7. Hangi kurum veya kurumlarda ders veriyorsunuz?

- İSMEK

8. Ders verdiğiniz kurumdaki istihdam şekliniz nedir?

- Bir öğretim yılından daha uzun süreli sözleşme.

9. Sizce öğrencileriniz hangi amaçla bağlama kursunu tercih etmektedir?

- Eğlence, ulusal kültür

10. Sınıflarınızı oluştururken hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?

- Kurumumuzun yapısı gereği ücretsiz ve herkese yönelik

11. Kursiyer seçiminde yetenek(eleme) sınavı uyguluyor musunuz?

- Maalesef uygulayamıyoruz.

12. Kaç kişilik sınıflarda ders veriyorsunuz?

- 25 – 45 arası

13. Sizce bağlama eğitiminde sınıf mevcudu kaç kişi olmalı?
- En fazla 5
14. Ders verdiğiniz kurumda bir öğrenci için ayrılan kur süresi ne kadardır?
- Sınıf için maximum 3 yıl. (300 saat)
15. Bir bağlama öğrencisi haftada kaç saat ders almaktadır?
- 4 ders saati, tek gün.
16. Sizce ideal haftalık ders saati ne kadar olmalı?
- 4 saat icra 4 saat solfej.
17. Kur programına başlayan öğrencilerin devam durumları hakkında ne söylersiniz?
- Kurumumuzun ücretsiz olması dolayısı ile kursiyer, psikolojik olarak derse fazla bağlanmamaktadır.
18. Ders verdiğiniz ortamın fiziki yeterliliği ile ilgili neler söylersiniz?
- Kurumumuzda birden çok branşta hizmet verildiğinden bu konuda şanslı olduğumuzu söyleyemem
19. Kalabalık sınıflarınızda, öğrencilerin oturma düzeni ile ilgili tercih ettiğiniz bir biçim var mı?
- L ya da U masa düzeni.
20. Eğitim için yardımcı donanım malzemesi kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız hangileri?
- Kendi kitabım, internet, bilgisayar, TRT repertuarı.
21. Ders planınız nedir? Dersinizi hangi yöntemlerle yürütüyorsunuz?
- TRT repertuarından seçme basit ritimli ezgiler.
22. Kodaly, Orff veya Suzuki metotlarını inceleme imkanınız oldu mu? Bunlardan faydalanabiliyor musunuz?
- Hayır.
23. Öğrencilere bağlama dersini destekleyici olarak verdiğiniz başka bir ders var mı?
- Genel kültür.

24. Bağlama derslerine geçmeden önce nota eğitimi veriyor musunuz? Cevabınız evet ise; ne kadar sürüyor?
- Mutlaka veriyorum en az üç ay.
25. Nota derslerinde yazılı bir metot kullanıyor musunuz?
- Kendi kitabım.
26. Nota dersleri için kullandığınız kişisel bir yönteminiz var mı? Varsa açıklar mısınız?
- Bona.
27. Bağlama dersine geçtikten sonra nota derslerine sistemli olarak devam edebiliyor musunuz?
- Kesinlikle evet.
28. Bağlama eğitiminde başlangıç olarak hangi düzeni tercih ediyorsunuz? Neden?
- Bozuk düzeni. Tonal bilinç ve klavye koordinasyonu daha rahat oluşuyor.
29. Bağlamadaki tezene vuruş çalışmalarını hangi yöntemle gerçekleştiriyorsunuz?
- Basit ritimli egzersizler ve onaltılık süre değerleri ile.
30. Bağlamada parmak hakimiyetinin gelişimi için uyguladığınız yöntem nedir?
- Klavye egzersizleri.
31. Seçtiğiniz düzen içindeki pozisyonlar nelerdir? Nasıl isimlendiriyorsunuz?
- Yok.
32. Pozisyonları hangi sırayla öğretiyorsunuz?
33. Repertuar seçimi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Basit ritmik yapılı olan eserler.
34. Derslerde türküleri seçerken öğrencilerin istekleri oluyor mu? Siz bunu dikkate alıyor musunuz?
- Ancak 1. seviye kurslarında kesinlikle bilinmedik eserler ile notasyona hakimiyet kazandırıyorum. Aksi halde beyin kolaya kaçıyor.

35. Geçtiğiniz ilk 10 türküyü yazar mısınız?

- Memal Halayı, Oğuzlu, Elazığ, Atabarı, Köroğlu, Bayburt'un İnce Yolu, Çayeli, Tekirdağ karşılaması, Urfa'ya Paşa Geldi, Pınar Başından Bulanır.

36. Seçtiğiniz türkü veya alıştırmaları hazırlarken özellikle tercih ettiğiniz transkripsiyon işaretleri nelerdir?

- Apoyando (^)

37. Bir derse başladınız ve bir türkü geçmek istiyorsunuz, hangi yöntemi kullanırsınız?

- Önce tam solfejini yaptırıp ardından türküyü bütün olarak çaldırarak ve türküyü ölçülere bölerek ve her ölçüyü çokça tekrarlayarak.

38. Derslerinizde enstrümantal ezgilere ne kadar yer veriyorsunuz?

- En çok enstrümantal ezgilerden faydalanıyorum.

39. Egzersiz çalışmalarına yeterince zaman ayırabiliyor musunuz? Cevabınız evet ise egzersizlerinizi hangi kaynaktan seçiyorsunuz?

- Parmak egzersizlerinden çok icradaki mana ya dikkat ediyorum.

40. Bağlama icrasında tavırlı saz çalmanın önemini biliyoruz. Derslerinizde tavır eğitimi verebiliyor musunuz? Cevabınız 'hayır' ise nedeninden bahseder misiniz?

- Ancak yılsonuna çırpma tezene yetişiyor.

41. Özellikle kalabalık gruplarınızdaki öğrencilerle ders içinde birebir ilgilenme fırsatınız oluyor mu? İlgilenebiliyorsanız bunu nasıl uyguluyorsunuz?

- Maalesef zaten çok kalabalık oluyoruz. Bu problemi notayı çok iyi öğreterek aşmaya çalışıyorum. Bona oturunca zaten fazla problem olmuyor.

42. Sınıfınızda bir süre sonra oluşan bireysel öğrenim farklılıkları durumunda uyguladığınız bir çözüm yöntemi var mı?

- Geride kalanları rahatlatıyorum. Hızlı gidenlere ekstra ödevler veriyorum.

43. Sınıf içerisindeki değişik yaş gruplarında ortaya çıkan problemler nelerdir?

- Yaşlılarda adale ve hafıza problemleri, gençlerde ise sorumsuzluk, disiplinsizlik ve ihmalkarlık.

44. Sizce hangi yaş grubuyla çalışmak daha verimli oluyor? Neden?

- Hepsi. Algılama katmanlarını tanımak çok zevkli oluyor.

45. Öğrenci başarısını hangi yöntemle ölçüyorsunuz? Başarılı öğrenci kıstaslarınız nelerdir?

- Akıcı bona ve icra. Özellikle de dizilerde seyir karakteri.

46. Sizin gözlemlerinize göre öğrenciler aldıkları eğitimden tatmin oluyorlar mı? Cevabınız hayır ise tespit ettiğiniz nedeni yazar mısınız?

- Çok acele ediyorlar. Hiç tahmin etmedikleri; müziğin çok ciddi ve fedakarlık isteyen bir ilim olduğu gerçeği ile Karşılaşınca şaşırıp bocalıyorlar.

47. Verdiğiniz eğitimin geri dönüşümünden tam olarak memnun musunuz? Cevabınız 'hayır' ise; sizce nedeni nedir?

- Tam değil. Öğrencilerin sabırsızlığı.

48. Gerçekleştirdiğiniz eğitim süreci içinde yapmak isteyip de yapamadıklarınızdan bahseder misiniz?

- Öğrencilerle konser düzenlemek istiyorum ancak sahnenin çok tehlikeli bir yer olması dolayısı ile henüz müzik eğitiminin daha başında iken herhangi bir travmaya neden olmamak için sınıf içi çalışmalarını daha ağırlık veriyorum.

49. Kurs süresinin bitiminden sonraki dönemler için öğrencilerinize tavsiyeleriniz neler oluyor?

- Yaz ödevleri veriyorum ancak ne yazık ki, tatil rehaveti ile çalışılmamış olunuyor.

50. Son olarak bağlama eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ve buna karşı önerilerinizi sıralar mısınız?

- Kısa sap – uzun sap münakaşası, kısa sapın tarihçesi, THM de ekoller, bağlama formlarındaki belirsizlik gibi konularda yazılı kaynak eksikliği vs.

EK B.1

MEB

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINA AİT STANDARTLAR YÖNERGESİ

ÖZEL DERSHANELER

A-KURUM BİNASI

Dershane yeri

MADDE 64- (1)5580 sayılı Kanun gereği, dershane olarak kullanılacak binada; meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerler bulunamaz.

İnceleme raporları

MADDE 65- (1)Özel dershane olarak kullanılmak istenen binalarda yapılan incelemelerde; 5580 sayılı Kanun ve Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile bu Yönergede belirtilen diğer esaslarla birlikte;

a)Binanın sağlamlık ve dayanıklılığı ile genel görünüşü, ayrıca bulunduğu yer gibi fiziki nitelikler,

b)Herhangi bir tehlike anında öğrencilerin binayı kolaylıkla terk edebilmeleri için sağlanan çıkışlar,

c)Binada açılması istenen kurumun tür ve düzeyi,

ç)Kaç öğrencinin eğitim görebileceğine ilişkin kontenjan tespiti gibi öğrencilerin sağlıklı bir eğitim-öğretim görmelerine yardımcı etkenler, tek tek dikkate alınarak düzenlenecek raporlarda yer alır.

Yerleşim planı

MADDE 66- (1)Özel dershaneler, valiliklerce onaylanmış olan yerleşim planına göre kurumdaki derslik, oda ve diğer kısımlarını düzenler.

(2)Yerleşim planlarında; valiliğin izni olmadan herhangi bir değişiklik yapılamaz.

(3)Yerleşim planları her kat için ayrı ayrı en az 35x50 cm veya A3 boyutundaki kağıtlara yapılır. Yerleşim planlarında birimlerin ebatları ve m²'leri belirtilmelidir.

(4)Yerleşim planlarında belirtilen kısımlar, amaçları dışında kullanılamaz.

(5)Dersliklerde, yerleşim planlarında belirtilen kontenjandan fazla öğrenci bulundurulamaz.

(6)Özel dershaneler;

- a) Bütün birimleri aynı binanın birbirine bitişik daire veya bitişik alt ve üst katlarında,
- b) Bitişik binaların birbirine bağlantılı aynı katlarında,
- c) Aynı bahçe içerisinde tamamı kuruma ait binalarda olması gerekir.

Derslik ve diğer ders yapılan bölümlerin pencere alanı

MADDE 67- (1)Özel dershanelerin derslik ve diğer ders yapılan bölümlerinde bulunan pencerelerin, binanın dış cephesinde ve doğal havalandırmayı sağlaması gerekir. Derslik ve diğer ders yapılan bölümdeki pencerenin alanı, o bölümün taban alanının % 10'undan az olamaz.

Derslik kapıları

MADDE 68- (1)Özel dershanelerde derslik ve diğer ders yapılan bölümlerden kontenjanı 20'ye kadar olan dersliğin kapısı en az 80, kontenjanı 20'den fazla olan dersliğin kapısı en az 90 cm'dir.

(2) Kapıların genişliği, kapı kasasının içten içe ölçülerek belirlenir.

(3)Çift taraflı derslik bulunan koridorlarda kapılar karşılıklı açılmamalıdır.

(4)Derslik kapıları koridora doğru açılmalıdır. Dışa açılmaması durumunda, duvara paralel olarak açılır şekilde sürgülü veya akordiyon kapı yapılabilir.

Merdivenler

MADDE 69- (1)Özel dershane olarak kullanılacak binanın merdivenlerinin genişliği, binaya verilen toplam kontenjan dikkate alınarak öğrencilerin aynı anda güvenli ve rahatlıkla inip çıkabilecekleri genişlikte olmalıdır.

Dersliklerde her öğrenci için kullanım alanı

MADDE 70- (1)Özel dershane dersliklerinde her öğrenci için kullanım alanı 1,2 m² den az olamaz.

Derslik tavan yüksekliği

MADDE 71- (1)Özel dershane olarak kullanılacak binaların derslik, laboratuvar ve benzeri eğitim-öğretim birimlerinde tavan yüksekliklerinin 3 m'den az olmaması esastır.

(2)Derslik tavan yüksekliği yukarıda belirtilen ölçülerden az olması hâlinde her öğrenci için 3,5 m³ hacim düşecek şekilde kontenjan tespit edilir.

(3)Derslik ve ders yapılan diğer bölümlerin tavan yüksekliği, o yerin tabanı ve tavanı arasındaki mesafe ölçülerek belirlenir.

Koridorlar

MADDE 72- (1)Özel dersane binalarının koridorları; bir veya birden çok sınıf kapısı açılan koridorlar ile iki taraflı sınıf kapısı açılan koridorların genişliği öğrencilerin rahatlıkla girip çıkmalarına imkân vermelidir.

Aydınlık Düzeyleri

MADDE 73- (1)Dershanelerin bölümleri yeterli şekilde aydınlatılır.

B-DERSHANELERDE BULUNMASI GEREKEN BÖLÜMLER

Yönetim ve Diğer Bölümler

MADDE 74- (1)Dershanelerde bulunması gereken bölümler:

1-Kurucu veya kurucu temsilcisi odası:

Kurucunun veya kurucu temsilcisinin müdür olması durumunda istenmez.

O ilçede veya ilde aynı kurucuya ait özel öğretim kurumunda kurucu odası var ise kurucunun diğer kurumlarında kurucu odası bulunmayabilir.

2-Müdür odası: En az 10 m² olmalıdır.

3-Öğretmenler odası: 8 öğretmene kadar en az 12 m² olmalıdır. 8'den fazla her öğretmen için 1,5 m² yer ilâve edilir.

4-Büro hizmetleri, arşiv ve dosya odası: Kontenjanı 50 öğrenciden fazla olan kurslarda en az 10 m² olmalıdır. Büro hizmetleri ile arşiv ve dosya odasının ayrı ayrı olması hâlinde toplamı 10 m² olmalıdır.

5-Laboratuvar: (isteğe bağlı) Kurumdaki üç derslik dışında ayrıca laboratuvar bulundurmak isteyen dershanelerde, laboratuvarların alanı binada bulunan en büyük derslik alanından az olamaz.

6-Derslikler: En az altı derslik olmalı ve derslikler en az 20'şer m² olmalıdır. En çok 30 öğrenciye bir derslik olacak şekilde plânlanır.

7-Tuvalet: Dershane binalarında;

a)Her 30 öğrenci için bir tuvalet ve bir lavabo,

b)30 öğretmene kadar bir tuvalet ve bir lavabo,

c)Erkek öğrenciler için isteğe bağlı olarak pisuar

ayrılır.

30'dan fazla öğretmeni olan dershanelerde, her 30 öğretmen için bir tuvalet ve bir lavabo ayrılır. Ayrıca erkek öğretmenler için isteğe bağlı olarak pisuvar ayrılabilir.

Tuvalet ve lavabolar kurumda öğrenim gören kız ve erkek öğrenciler ile bayan ve bay öğretmenler için ayrı ayrı düzenlenir.

Kurum kontenjan tespit edilirken, pisuarlar dikkate alınmaz.

Dershanede bedensel özürli bireylerin kullanımına uygun şekilde düzenlenmiş bir tuvalet ve bir lavabo bulunur.

8-Teneffüshane: Teneffüshane bina içinde bağımsız bir bölüm hâlinde olabileceği gibi ayrı ayrı bölümlerden de meydana gelebilir. Toplam teneffüshane alanı olarak derslik, kütüphane, laboratuvar, yönetim, eğitim ve öğretime ayrılan diğer alanlar dışındaki yerler kabul edilir.

9- Eğitim araç-gereç odası

10-Rehberlik, ölçme değerlendirme odası

11-Kitaplık

12-Kantin

bulunur.

Öğrenci kontenjanı 400 veya daha fazla olan dershanelerde ayrıca:

13-Müdür yardımcısı odası: En az 10 m² olmalıdır.

14-Arşiv ve dosya odası: En az 10 m² olmalıdır. (büro hizmetleri odasından ayrı)

15-Depo

bulunur.

16-Dershane yönetimince yukarıda belirtilen bölümlerin dışında, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun genel ve özel amaçlarıyla temel ilkelerine aykırı olmayan farklı bölümler de düzenlenebilir. (Ziyaretçi odası, sağlık odası, konferans salonu ve benzeri bölümler.)

(2)İhtiyaç duyulduğunda müdür yardımcısı odası ve Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğindeki şartların yerine getirilmesi hâlinde genel müdür ve genel müdür yardımcısı odaları düzenlenebilir.

(3)Bölümlerin, alan (m²) veya hacim (m³) olarak yapılan ölçümler sonucu çıkan küsuratlı rakamlar bir üst tam sayıya yükseltilir.

(4)Bölümlerin kontenjanları belirlenirken 0,5 ve daha büyük çıkan küsuratlı rakamlar bir üst tam sayıya yükseltilir.

C-DERSHANELERİN BÖLÜMLERİNDE BULUNMASI GEREKEN ARAÇ-GEREÇLER

Kurucu, müdür ve müdür yardımcısı odası

MADDE 75- (1)Kurucu, müdür ve müdür yardımcısı odalarında en az;

1-Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi,

2-Çalışma masası ve koltuklar,

3-Dosya dolabı,

Müdür yardımcısı odasında yukarıdakilerin dışında program çerçevesi bulunur.

Büro hizmetleri odası

MADDE 76- (2)Büro hizmetleri odasında en az;

1-Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi,

2-Masa ve koltuk,

3-Bilgisayar ve yazıcı,

4-Dosya dolabı

bulunur.

Arşiv ve dosya odası

MADDE 77- (1)Arşiv ve dosya odasında en az;

1-Çalışma masası,

2-Sandalyeler,

3-Dosya dolabı,

4-Fen dersleri veya Fizik, Kimya, Biyoloji, laboratuvarı bulunmayan dersanelerde ders konularının işlenmesinde ve yapılması zorunlu olan deneylerde kullanılacak malzemelerin konulacağı araç-gereç dolabı bulunur.

Rehberlik servisi odası

MADDE 78- (1)Rehberlik servisi odasında en az;

1-Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi,

2-Çalışma masası ve koltuklar,

3-Dosya dolabı

bulunur.

Öğretmenler Odası

MADDE 79- (1)Öğretmenler odasında en az;

1-Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi,

2-Öğretmen masaları ve sandalyeler,

3-Gözlü öğretmen dolabı,

4-Telefon,

5-Program çerçevesi,

6-İlân tahtası

bulunur.

Laboratuarlar

MADDE 80- (1)Laboratuarlarda en az;

1-Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi

2-Öğretmen deney masası ve sandalyesi,

3-Öğrenci deney masası ve tabureleri,

4-Topraklı priz (her masa için birer adet),

5-Lavabo,

6-Platform (ahşap),

7-Camli dolap,

8-Yazı tahtası,

9-Havalandırma sistemi,

10-Laboratuar ders araç-gereçleri

bulunur.

Derslik

MADDE 81- (1)Özel derslane dersliklerinde en az;

- 1-Türk Bayrağı,
- 2-Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi,
- 3-Yazı tahtası,
- 4-Öğretmen masası ve sandalyesi,
- 5-Öğrenci masa veya sıraları,
- 6-Düzeyine göre yazı ve afiş panoları,
- 7-Dolap (gerekli görülürse)

bulunur.

Ders araç-gereçleri

MADDE 82- (1)Özel derslane dersliklerinde öğretimi yapılan derslere ve derslerin düzeylerine göre gerekli olan ders araç-gereçleri bulunur.

MEB ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINA AİT MÜZİK DERSLİĞİ STANDARTLARI

Müzik dersliğinde en az;

- 1-Türk Bayrağı,
- 2- Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi,
- 3-Dizekli yazı tahtası,
- 4-Metronom,
- 5-Öğrencilerin oturacağı yerler,
- 6-Müzik kitapları,
- 7-Gerekli müzik aletleri, bulunur.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Fuat İKİZ

Doğum Yeri ve Tarihi: İstanbul 02.12.1973

Adres: İstasyon Mahallesi Konutbirlik Evleri 1.kısım 12. blok Daire 26
Halkalı/Küçükçekmece/İstanbul

Lisans Üniversitesi: İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı

02.12.1973 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Küçükçekmece Marmara İlkokulunda tamamladıktan sonra 1984 yılında giriş sınavlarını geçerek İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuarı Çalgı Eğitim Bölümü öğrencisi oldu. Ortaokul ve liseyi burada tamamlayıp aynı bölümde üniversite eğitimine başladı.

1994 yılında bölüm birincisi olarak konservatuardan mezun oldu.1996 yılında Polatlı Topçu ve Füze Okulunda yedek subay olarak vatani görevini tamamladı. Aynı yıl İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimine başladı. 1998 yılında İkiz Müzik Eğitim Merkezi'ni kurarak THM ve bağlama dersleri verdi. Daha sonra çeşitli kurum ve kuruluşlarda halk müziği eğitmenliği ve bağlama öğretmenliği yaptı, konserler düzenledi.

2000-2002 yılları arasında İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarında eğitimci olarak bağlama derslerine girdi. Aynı yıllarda TRT İstanbul Radyosu Akitli Saz Sanatçısı unvanını elde etti. Bu kurumda Tuncer İnan, Mehmet Erenler gibi koro şefleri ile birlikte bant ve canlı yayınlarda bağlama sanatçısı olarak görev aldı. Bu kurum içinde denetim vererek çalıp-okuma hakkını elde etti. Aynı zamanda "Bağlamam Perde Perde" adlı radyo programlarında çalıp-okuma yaptı. 2003-2006 yılları arasında SHÇEK' de müzik öğretmeni olarak görev aldı. TRT İstanbul Radyosunda saz sanatçılığı, Fırtına Müzik Eğitim Merkezi ve Cennet Kültür Sanat Merkezinde bağlama eğitimciliği görevini sürdürmektedir. Evli ve bir çocuk sahibidir.

